

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 18. SEPTEMBRA 1975

ŠTEVILKA: 37. LETO: XVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

ŠTIRJE VELIKI JUBILEJI ŠTORSKIH ŽELEZARJEV

V soboto, 13. septembra, so štorski železarji praznovali 130-LETNICO TOVARNE, 40-LETNICO ŠTRAJKA V SAMOTARNI, 30-LETNICO OSVOBODITVE in 25-LETNICO DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA. Prav na ta dan je bila pred 25 leti prva seja DS Železarne in v praksi je bilo uresničeno načelo delavskega samoupravljanja »tovarne delavcem«. Štorski železarji so obudili spomine na prehojeno pot, na številne delovne zmage in žrtve. Dogovorili pa so se tudi za nadaljno pot razvoja tovarne in poglobljanja samoupravnih odnosov. Leta 1845 je rojstno leto železarne Štore, ki se je še posebno v tridesetletni svobodni graditvi razvila v izredno pomembno in moderno metalurško podjetje z dovolj strokovnega, delovnega in samoupravnega navdih za nadaljno rast.

Slavnost so začeli s svečano sejo delavskega sveta Železarne, nato pa je bilo zborovanje celotnega kolektiva pri domu železarjev na Teharjah. Kulturni program je obsegal recital domačih gledališnikov, sodelovala pa sta še komorni moški pevski zbor iz Celja in domači pihalni orkester. V kulturnem domu v Štoreh je bila odprta tudi priložnostna razstava, izdane so bile spominske značke in monografija o razvoju železarne Štore.

ZGODOVINSKI RAZVOJ ŽELEZARNE

Železarna Štore je eno najstarejših jugoslovanskih podjetij črne metalurgije. Njeni začetki segajo v leto 1845, ko so v neposredni bližini današnje železarne začeli kopati črni premog.

Leta 1951 je bila osnovana železarna za proizvodnjo plošč in železa v palicah. Deset let kasneje je bila zgrajena livarna in kovačnica na parna kladiva za proizvodnjo plošč in drugih proizvodov za ladjedelništvo. Izmed številnih tedanjih topilnic, ki so bile raztresene po Sloveniji, so se po zgraditvi južne železnice ohranile le tri. Južna železnica Dunaj—Trst je namreč povezovala Štajersko preko Zidanega mosta s širšim svetom. Prav ta proga, saj pelje skozi Štore, je bila odločilnega pomena za obstoj železarne v tem kraju. V letih 1912/13 je bila razširjena valjarna in zgrajena nova 20-tonska SM peč. S tem je postala železarna neodvisna od tujih dobav polizdelkov. Leta 1938 je bila zgrajena cevna livarna. Skupne kapacitete so se povečale na 5.000 ton ulitkov in litih cevi. S tem je postala livarna največja na tedanjem slovenskem ozemlju.

Hitrejši razvoj železarne se je pričel po drugi svetovni vojni, predvojna proizvodnja pa je bila presežena že leta 1946.

GOSPODARSKI RAZVOJ PO OSVOBODITVI

Po osvoboditvi se je železarna Štore razširila in modernizirala. Število delavcev je naraslo na 1800. Uvedli so načrtno proizvodnjo in delo v treh izmenah. Povečan obseg proizvodnje je terjal predvsem ureditev notranjega železniškega omrežja in uvedbo novega plinskega, vodnega in parnega gospodarstva. Pro-

izvodnja je bila v povojnem razdobju po fizičnem obsegu povečana več kot petkrat, vrednostno pa se je povečala za šest in polkrat.

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V AVGUSTU

Dopustniški meseci in visoko poltje je za nami. Avgust je, vsaj tako upamo, zadnji izmed mesecev, ki zaostajajo za dosežki prvega polletja. Splošna ocena proizvodnih uspehov kaže napram mesecu juliju rahlo izboljšanje. Najslabši rezultati so bili v jeklnah, saj je mesečni načrt dosežen le z 89 %, ker je bilo proizvedeno 7.618 ton manj jekla, kot ga predvideva mesečni načrt. Razumljivo, proizvodnja jekla je tudi izdatno nižja kot je bila julija in je najnižja mesečna proizvodnja v letošnjem letu. Proizvodnja surovega železa je bila večja kot lani meseca avgusta in tudi večja, kot je bila letošnja v juliju.

Blagovna proizvodnja je bila dobra v vseh treh železarnah, nad načrtovano sta tudi Tovil in Žična. Skupno je načrt blagovne proizvodnje prekoračen za 4 %.

Na povečanje proizvodnje je vplivala uvedba novih izdelkov v jeklarni in valjarni, novo osvojena proizvodnja valjev in novo osvojene kvalitete litine za potrebe motorne, strojne, elektro in ladijske industrije.

V investicije je bilo takoj po vojni vloženih nad 4,3 milijarde S din, predvsem za rekonstrukcijo, v družbeni standard pa 500 milijonov S din. Pretežni del sredstev je podjetje prispevalo samo. V tem času so bili zgrajeni popolnoma novi obrati: elektroplovz z aglomeracijo ter obdelovalnica valjev. Rekonstruirana-

(Nadaljevanje na 6. str.)

Izvoz je bil pod načrtovano količino in vrednostjo. Če upoštevamo, da pomeni vsaka tona blagovne proizvodnje dana na domače tržišče zmanjšanje potrebe uvoza, smo z dosežkom v mesecu avgustu le lahko zadovoljni.

Po količini znaša namreč zaostanek dobav za izvoz v avgustu 1.319 ton, domačemu trgu pa je bilo dobavljeno 2.764 ton več, kot znaša linearni mesečni načrt.

Proizvodnja surovega železa je bila presežena na Jesenicah s 5 %, v Štoreh s 4 %, skupno za Slovenske železarne znaša 105 % mesečnega načrta. Da bi dosegli letošnji letni proizvodni načrt, bi morala biti v naslednjih štirih mesecih proizvodnja surovega železa precej boljša, kot je bila v avgustu.

(Nadaljevanje na 3. str.)

DOHODEK IN DOHODKOVNI ODNOSI

Iz 18. številke Poročevalca tokrat povzemamo nekatere misli o dohodku in dohodkovnih odnosih, kot jih opredeljuje osnutek zakona o združenem delu.

Ena izmed zelo pomembnih opredelitev dohodka je v tem, da dohodek, ki ga ustvarijo delavci neke temeljne organizacije, ni nikdar samo rezultat njihovega dela, ampak je posredno ali neposredno vanj vloženo tudi delo drugih delavcev. Kot tak je torej dohodek **družben**.

Dejstvo je, da se dohodek ustvarja samo v temeljnih organizacijah, vendar pa so temeljne organizacije povezane v delovno organizacijo, kjer se kot edina materialna osnova kažejo združena sredstva delavcev temeljnih organizacij. Ti imajo še vedno vso pravico do dela z njimi, vendar na ta način vzpostavljajo posebne medsebojne odnose, v katerih enakopravno uresničujejo svojo pravico do dela.

PRIDOBIVANJE IN RAZPOREJANJE DOHODKA

Temeljne organizacije svoj dohodek ustvarjajo na tri načine:

- z menjavo blaga in storitev na tržišču,
- v neposredni netržni menjavi dela, ki pa temelji na menjavi vložene vrednosti,
- z udeležbo v dohodku, ki izhaja iz združevanja dela in sredstev.

V nadaljevanju so zelo podrobno izdelane možnosti za pridobivanje dohodka in oblikovanje cen, pa tudi nakazani primeri nedopustnega formiranja internih cen. Precejšnja pozornost je namenjena bankam in njihovem konceptu v sistemu združenega dela. Osnova za preobrazbo celotnega bančnega sistema pa naj postane **interna banka**.

Temeljne organizacije s samoupravnim sporazumom določijo, katere posle bo zanje opravljala interna banka. To je lahko posebna delovna skupnost ali pa delovna enota v sestavi skupnih služb.

Delo interne banke ni samo finančna administracija in knjigovodstvo, ampak se v njej koncentrirajo vsa denarna sredstva temeljnih organizacij in odločanje o njih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

POŠKODBE V AVGUSTU

Iz podatkov, ki nam jih je posredovala služba za varstvo pri delu, je razvidno, da je bilo v mesecu avgustu na delovnih mestih poškodovanih 36 sodelavcev in smo zato izgubili 768 delovnih dni. V TOZD Talilnice so imeli deset poškodb in 201 izgubljen delovni dan. V TOZD Valjarne je bilo osem poškodb in 186 izgubljenih dni, v TOZD VET sedem poškodb in 189 dni in v Skupnih službah tri poškodbe in 26 izgubljenih dni.

Na poti v službo so bile v avgustu štiri poškodbe, za kar smo izgubili 86 delovnih dni, od tega ena poškodba v TOZD Talilnice in sedem dni ter v Skupnih službah tri poškodbe in 17 izgubljenih delovnih dni. V TOZD Valjarne poškodba poti niso imeli, pač pa so zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev izgubili 23 delovnih dni. Tudi v TOZD VET niso imeli poškodb, pač pa imajo 39 izgubljenih dni zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev. V TOZD Hladna predelava poškodb na poti v službo niso imeli.

31-LETNICA OSVOBODITVE POBRATENEGA VALJEVA

Petnajstega septembra so občani pobratenega Valjeva praznovali 31-letnico osvoboditve in 31-letnico graditve socializma. Tega dne so bili tudi mnogi naši izseljenci, ki jih je okupator pregnal iz svojih domov, rešeni triletnega pregnanstva. Čeprav so v pobratenem Valjevu in okolici uživali vsa bratska ljubezen in gostoljubje, je ta dan tudi za njih pomenil povratek na svoje domove. Valjevo je bilo prvo osvobojeno mesto v Srbiji.

Ko se kot pobratena občina z njimi vred veselimo obletnice osvoboditve, se hkrati z vsem spoštovanjem spominjamo ogromnih žrtev in trpljenja prebivalcev Valjeva in okoličanov. S spoštovanjem se spominjamo 267 partizanov, ki so jih, 27. novembra 1941 postrelili Nemci na Petem polku. Komisarja in komandirja tamnavske čete Josipa Majerja in Stevana Borota, ki so ju Nemci, 27. marca na mestnem trgu javno obesili. Spominjamo se Stevana Filipoviča, komandanta bataljona, ki se je junaško zadržal pod vešali v Valjevu, 22. maja 1942 in z vrvo na vratu napadel okupatorje in njihove sluga ter pozival ljudstvo k upor in vzklikal Komunistični partiji in narodnoosvobodilni borbi. Z velikim spoštovanjem se spominjamo 282 borcev, prebivalcev Valjeva, ki so padli v narodnoosvobodilni borbi, 541 ustrelenih Valjevcev in 130 okoličanov, 50 zaklanih okoličanov, preko dva tisoč domačinov, ki so trpeli v taboriščih in zaporih in vsega trpljenja in gorja, ki so ga prestajali v teh strašnih letih.

Na teh žrtvah in trpljenju se je 31 let razvijalo svobodno, veliko Valjevo. Prebivalstvo se je v teh 31 letih povečalo od 13.000 na skoraj 40.000. Obrtniško-trgovsko Valjevo se je v teh letih razvilo v moderno industrijsko in turistično mesto. Pred vojno so od industrijskih podjetij imeli le tovarno Vistad, danasnji Krušik, pivovarno, usnjarno, dve opekarni, dva mlina in nekaj sto obrtniških in trgovskih delavnic. Danes po 31 letih svobodne izgradnje pa imajo v Valjevu 142 delovnih organizacij, od tega 56 gospodarskih organizacij. Pred vojno je bilo v mestu zaposlenih le 3.400 prebivalcev, danes pa je že zaposlenih okrog 18.000. Industrija je udeležena pri narodnem dohodku s 60 odstotki.

Gospodarstvo Valjeva je še posebno po letu 1956 zabeležilo izreden razvoj. Danes je skupni dohodek gospodarstva povečan za več kakor trinajstkrat, medtem, ko je narodni dohodek povečan za štirinajstkrat. Letos le-ta znaša 17.000 dinarjev ali 1.000 dolarjev na prebivalca. Pomembni rezultati so bili doseženi tudi na področju kmetijstva. Povečani so rezultati v vseh kmetijskih kulturah, kot posledice uporabljanja agrotehničnih ukrepov in večje mehanizacije.

Razumljivo, da je takemu velikemu razvoju gospodarstva sledilo tudi negospodarsko področje. V zdravstvu na primer danes dela v Valjevu 1.000 delavcev, od tega 190 zdravnikov. Tudi šolski sistem je zelo razvit, saj imajo danes na področju občine 16 osnovnih šol in pet šol druge stopnje z več kot 15.000 učenci, to je več kot so imeli pred vojno prebivalcev. Pri tem razvoju valjevske občine nadaljuje bogato kulturno tradicijo in na njihovem področju deluje veliko število različnih kulturnih institucij in amaterskih kulturnih društev.

Poleg krepitve gospodarstva, v srednjeročnem programu razvoja občine Valjevo, posebno pozornost posvečajo nadaljnjemu razvoju socialističnega samoupravljanja.

Ta skromen prikaz izrednega 31-letnega razvoja občine in mesta Valjevo, naj bo droben prispevek k boljšemu poznavanju pobratene občine Valjevo, hkrati pa naša čestitka ob njihovi obletnici osvoboditve.

Človek in jeklo (Foto Franci Sluga)

USPELA KRVODAJALSKA AKCIJA

V prejšnjem tednu je bila v naši občini organizirana krvodajalska akcija, katere se je udeležilo 1636 krvodajalcev. Od tega kar 936 ali 57,2 % delavcev iz Železarne Jesenice in 700 ali 42,8 % iz ostalih podjetij v občini. Od skupnega števila krvodajalcev je bilo zaradi zdravstvenih razlogov odklonjenih 75 ali 8,0 % udeležencev.

(Nadaljevanje na 2. str.)

VSEM DELAVCEM TOZD IN VODJEM SDS

V posebni prilogi današnje številke Železarja objavljamo osnutek družbenega načrta občine Jesenice v letu 1976 — 1980.

V prilogi prav tako objavljamo osnutek dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 — 1980.

Vsem vodjem samoupravnih delovnih skupin priporočamo, da objavljeno gradivo uporabijo za javno razpravo na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Prav gotovo ni slučaj, da se v zadnjih mesecih v Železarni tako na sestankih samoupravnih delovnih skupin, kakor tudi v drugih samoupravnih, upravnih in političnih asociacijah, prepletajo razprave o stabilizacijskih ukrepih oziroma uresničevanju programov varčevanja, srednjeročnem razvoju delovne organizacije oziroma posameznih temeljnih organizacij združenega dela in o bodoči organizaciji upravljanja in ravnanja v Železarni. Dejstvo je namreč, da so nadaljnji razvoj in utrjevanje samoupravnih socialističnih odnosov ter vsega družbenega sistema in uspešno gospodarjenje ter premagovanje težav, s katerimi se srečujemo tako pri tekočem gospodarjenju, kakor tudi v dolgoročnem razvoju materialne osnove združenega dela, med seboj neločljivo povezani. Ne da bi poskušali tako celostno in povezano tematično usmeriti na trenutno najbolj aktualno področje, je bilo vendarle motiv za to razmišljanje pismo glavnega direktorja Železarn, ki ga je poslal vsem delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela. Pismo, ki po vsebini ni dolgo, pa vendarle zahteva ne samo skrbno branje, temveč iz tega izhajajoče temeljite analize in ocene dela, ravnanja in obnašanja od samoupravnih delovnih skupin navzgor in na osnovi tega sprejetje konkretnih ukrepov in akcij, da dosežemo s planom in stabilizacijskim programom načrtovane cilje.

Najbrž res ni dovolj pismo samo vzeti na znanje in ga skrbno prebrati, ker ugotovitev v pismu, da smo v poletnih mesecih močno pokvarili dobre rezultate, dosežene v prvem polletju in vrsta drugih negativnih ugotovitev in dejstvo, da skoraj že vstopamo v zadnje tromesečje letošnjega leta, zahtevajo od vseh in vsakogar, da se ob tem zamisli in samokritično presodi svoje delo ter maksimalno naredi, da se te slabosti odstranijo in dosežejo načrtovani cilji.

Čez 7.000 ton zaostanka v blagovni proizvodnji v dveh mesecih, rekordno odstopanje dejanskih stroškov od planskih, nizka povprečna prodajna cena, zvišanje stroškov, poslabšanje likvidnostne strukture ter večje terjatve in dolgovanja, so ugotovitve, ki resno opozarjajo. Pismo namreč ugotavlja, da je omejevanje uvoza le delno vplivalo na pogoje proizvodnje in da je vzroke za nižje rezultate potrebno iskati znotraj Železarn. Pri tem je poudarjeno, da največ lahko prispevamo k povečanju proizvodnje s skrajševanjem vseh vrst zastojev in z bolj-šim izkoriščanjem delovnega časa in naprav. Prav tako pismo ugotavlja, da je povečana odsotnost zaradi izredno neenakomernega koriščenja dopustov in različnih bolezenskih odsotnosti, bistveno vplivala na slabše izpolnjevanje osnovnih nalog.

»Finančno stanje Železarn lahko postane zelo resno, celo kritično, če bomo s takim delom nadaljevali tudi v septembru in naslednjih mesecih do konca leta. Zato pozivam vse delavce Železarn na večjo odgovornost pri izvajanju sprejetih nalog, še prav posebno pa tiste odgovorne delavce, ki po svoji funkciji in položaju neposredno odgovarjajo za izpolnjevanje plana in stabilizacijskega programa,« v svojem pismu poudarja glavni direktor.

Prav gotovo so to pojavi, ki lahko in seveda tudi bodo, če bomo tako nadaljevali, vplivali na naš manjši osebni dohodek oziroma ostanek dohodka in dalje na sklade, skupno in splošno porabo itd. Verjetno v jesenskih mesecih, ko se običajno osebni oziroma družinski izdatki povečajo, ne bomo toliko objektivni, da bomo priznali, da smo za manjše osebne dohodke krivi sami, ker so pri dosedanjih negativnih pojavih, ki spremljajo gospodarjenje v Železarni v večini primerov v ozadiju subjektivni, to je osebni vzroki.

USPEŠNO GOSPODARJENJE IN NADALJNI RAZVOJ SAMOUPRAVNIH SOCIALISTIČNIH ODNOSOV, NELOČLJIVO POVEZANI NALOGI

O vseh teh vzrokih smo na tem mestu že nekajkrat pisali. Prav gotovo gre pri vsem tem v prvi vrsti za vprašanje tako imenovane delovne kulture, za odnos do dela in odgovornosti vsakega posameznika in vseh skupaj, za tako imenovano solidarnostno odgovornost, ki se je tolikokrat izpričala v preteklosti tako v naprednem delavskem gibanju, kakor v narodnoosvobodilni borbi in obnovi in izgradnji naše domovine. Za odgovornost, ki izhaja iz tovariške odgovornosti, odgovornosti delavca do delavca, kar bi lahko v kratkem označili humanizacijo delovnih odnosov. Dejstvo je, da so delovne oziroma spretnostne in druge dispozicije pri posameznih delavcih različne, da vsak posameznik glede na te sposobnosti lahko različno prispeva k skupnim uspehom delovne skupine, obrata, temeljne organizacije združenega dela ali Železarn. Toda dolžnost posameznika je, da za kar bi se morali vztrajno prizadevati in poudarjati, da v skladu s svojimi sposobnostmi največ prispeva k skupnim uspehom. Kot posebno odgovornost pa bi lahko imenovali odgovornost tistih delavcev, ki po svoji funkciji in položaju neposredno odgovarjajo za izpolnjevanje planskih obveznosti, plana varčevanja oziroma stabilizacijskega programa in v zvezi s tem vseh sprejetih sklepov, ukrepov in podobno.

Prav gotovo bi bilo ob vsem tem, kar ugotavlja pismo glavnega direktorja, še slabše, če ne bi imeli ljudi, delavcev, ki se ravna po tem, da po svojih sposobnostih čim več prispevajo k skupnim uspehom, ki vestno in odgovorno opravljajo svoje delo in svoje naloge. Zal pa nam ugotovitve v pismu kažejo, da imamo tudi nekaj takih sodelavcev, ki jim skupni uspehi niso mar, čeprav prav taki zelo radi kritizirajo nizke osebne dohodke, velikokrat tudi vse od kraja, se izmikajo delu in odgovornosti, pogosto bolujejo in podobno.

Včasih je tak odnos odraz zelo nizke delovne kulture, pomanjkanja delovnih navad, določenih osebnostnih lastnosti – nedelavnost, lenobnost in podobno, včasih pa tudi takih pojavov kot je v prostem času delo doma na kmetiji ali izgradnji stanovanjske hiše, pa tudi takih, da po delu v Železarni »sušmarjenjem«, s plačilom iz roke v roko, več zaslužijo kot v Železarni. Vse te navedene in nenavedene negativne pojave moramo imeti pred seboj, kadar govorimo o večjih skupnih uspehih in skupni odgovornosti. Take negativne odnose, ki so včasih pogojeni tudi s tem, da jih toleriramo, da jih ne obravnavamo tam, kjer je treba in tako kot je treba, se ne odpravljajo sami od sebe ali z apeli in besedami. Mnogokrat tudi posamezniki sami niso krivi, da so brez osnovnih delovnih navad, brez najmanjše delovne kulture, nekaj pa je prav gotovo med njimi tudi spekulativnost. Le s spodbujanjem, tovariško kritiko in odnosi pri delu, z večjim zaupanjem, sodelovanjem pa tudi pomočjo v pogledu znanja in izkušnje, bomo mnogo tega lahko odpravili. Za nekatere pa bodo prav gotovo potrebne sankcije, če se kljub tovariški kritiki in opozorilu ne bo spremenil njihov odnos do dela.

Nedvomno pa se bomo morali v bodoče še mnogo bolj kot doslej v Železarni oziroma temeljnih organizacijah združenega dela zavzemati, da bosta pridobivanje in delitev dohodka temeljila dosledno na delu in rezultatih dela. Temu v sedanjem sistemu v Železarni vedno in v mnogih primerih ni tako, čeprav gredo prizadevanja v tej smeri. Zal pa naletimo tudi na ugovarjanje takemu sistemu, pri čemer bi bila zanimiva analiza tistih, ki ugovarjajo temu, kajti dober, priden delavec verjetno ne bo ugovarjal delitvi dohodka po rezultatih dela. Tako organizirane socialistične sile kot samoupravni organi in vsi progresivni delavci bodo morali v Železarni posvetiti glavno pozornost v svoji idejnopolični dejavnosti uresničevanju načela delitve po rezultatih dela in načela socialistične solidarnosti in vzajemnosti.

Lahko bi ob vsem tem navedli vrsto pojavov v naši železarni, ki kažejo na brezbržnost do teh vprašanj, tako pri tistih, ki neposredno odgovarjajo za dosledno uresničevanje delovne in tehnološke discipline oziroma uresničevanje sprejetih planskih obveznosti, kakor pri tistih, ki posredno naj si bo s tolerantnostjo ali neodgovornostjo lahko vplivajo na tako ali drugačno, bolj ali manj opravičeno bolezensko odsotnost. Vendar je bil namen tega pisanja le pospešiti, ne samo razmišljanja, temveč konkretne akcije, ki bodo rodile zaželene rezultate oziroma nas pripeljale do zastavljenih ciljev.

DOHODEK IN DOHODKOVNI ODNOSI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prav tako pa naj bi bila interna banka oblika povezovanja organizacije združenega dela v poslovne banke.

Ustvarjeni dohodek razporejajo delavci temeljne organizacije na osnovi sprejetega plana in planskih obveznosti iz vseh oblik združevanja dela v sredstva za svojo osebno in skupno porabo, sredstva za akumulacijo in sklade. Pri tem morajo stalno kakovostno in količinsko povečevati materialno osnovo dela in zboljševati pogoje svojega dela ter zagotavljati stabilnost in porast osebne in skupne porabe, kar mora biti v skladu z njihovim doprinosom tekočega in minulega dela k ustvarjenemu dohodku.

Ko delavci določajo merila za bruto osebne dohodke, morajo ta upoštevati rezultate dela, splošne pogoje dela, v katerih delavci živijo in delajo, ter dejstvo, da je delavcem zagotovljena materialna in socialna sigurnost.

V skladu s plani delavci temeljnih organizacij tudi sporazumno določajo, v katere namene in v kakšni višini bodo izločili sredstva iz svojih bruto osebnih dohodkov za skupno zadovoljevanje nekaterih potreb – torej za delovanje interesnih skupnosti.

Če temeljna organizacija ustvari dohodek zaradi izjemnih okoliščin, gre ta dohodek za razvoj njene materialne osnove, lahko pa ga vse temeljne organizacije sporazumno uporabijo v te namene.

Tudi rezervna sredstva obvezno oblikujejo delavci v temeljni organizaciji, in sicer v taki višini, kot jih določa zakon oziroma narava njene dejavnosti in možni riziki v njenem poslovanju.

Iz navedenega sledi sklep, da je temeljna organizacija pozitivno poslovala tedaj, če je pridobila ob zaključku določenega časovnega obdobja tak dohodek, ki zagotavlja sredstva za osebno in skupno porabo ter tudi za akumulacijo in sklade (čisti dohodek). V nasprotnem primeru pa je treba vzroke analizirati in pričeti z ukrepi za sanacijo.

Rezultate svojega poslovanja morajo delavci vsake temeljne organizacije ugotavljati in ocenjevati najmanj vsake tri mesece in na koncu poslovnega leta. Sprejeti sklepi so osnova za nastanek periodičnih in zaključnega računa, s katerim se dokončno razdeli čisti dohodek in sredstva za osebno in skupno porabo delavcev.

SAMOUPRAVNO PLANIRANJE

Uresničevanje svoje pravice do dela s sredstvi, ki so družbena lastnina, zagotavljajo delavci s samoupravnim planiranjem. Na ta način premagujejo najrazličnejša nesorazmerja v razvoju.

Osnova tega planiranja je samoupravni plan temeljne organizacije, ki pa ga morajo delavci najprej uskladiti z drugimi temeljnimi organizacijami v sestavi delovne organizacije, istočasno pa tudi s tistimi obveznostmi, ki so jih sprejeli s širšimi družbenimi plani.

Samoupravni plani se sprejemajo po posebnem postopku, poslovodni organ temeljne organizacije pa mora zagotoviti vsa strokovna dela v zvezi z izdelavo plana. Nesprejetje samoupravnega plana se šteje za kršitev delavčeve pravice do dela.

Uresničevanje samoupravnega plana mora spremljati delavski svet in hkrati tudi predlagati ukrepe za morebitna odstopanja. V skrajnem primeru je tak ukrep celo sprememba samega plana, če so se za to pokazali objektivni vzroki.

Delavci v organizaciji združenega dela pa sprejemajo tudi svoje samoupravne razvojne programe, v katerih za daljše obdobje določijo cilje in naloge, razvoj dela in poslovanje svoje organizacije.

V svojem bistvu je planiranje samoupravna sporazuma o razporejanju dohodka, ciljih in nalogah, ki jih je treba na temelju dohodka ustvariti tako za zboljšanje materialne in družbene osnove dela kot pogojev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb.

V čem se pravzaprav kažejo razlike med dosedanjimi koncepti planov in samoupravnimi plani?

– samoupravni plan ni zakonska prisila, ampak samoupravna odločitev za določene obveznosti,

– teh obveznosti ne more določiti nihče drug kot tisti, ki ustvarja dohodek,

– cilj za plansko združevanje dohodka je na novo ustvarjena vrednost,

– tematika planiranja je družbena reprodukcija združenega dela ne pa »profit« podjetja,

– tako planiranje daje osnovo za dejansko povezovalno združevanje dela zaradi proizvodne, delovne in poslovne povezanosti ne pa zaradi interesov podjetja.

RAZPOREJANJE SREDSTEV

Ob nastanku novih temeljnih organizacij je treba najprej fizično prenesti vsa sredstva (predmete dela, denarna sredstva, terjatve, dolgove, pravice, ki so povezane s temi sredstvi) na temeljne organizacije.

Druga faza pa se sestoji iz določanja in urejanja medsebojnih obveznosti in pravic, ki izhajajo iz prvotne razporeditve sredstev.

Realna osnova za uresničevanje materialne odgovornosti in jamstvo za druge v medsebojnih odnosih pa naj bo razpoložljivi denarni dohodek, realno pričakovani dohodek, blagovnih vrednosti v prometu ne pa tudi sredstva, s katerimi delavci delajo in so pogoj za njihov obstoj.

Albina TUŠAR

Vratarnica pred valjarnami na Beli

USPELA KRVODAJALSKA AKCIJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

udeležilo 1526 krvodajalcev od tega 869 iz Železarn.

Kakšna je bila udeležba po obratih glede na zaposlenost je najbolj razvidno iz sledeče tabele:

OBRAT	ŠT. ZAP.	ŠT. KRVOD.	%	% KRVOD. GLEDE NA ZAPOSLE. v obratu
TOZD TALILNICE				
Plavž	258	31	3,3	12,0
Martinarna	446	32	3,4	7,1
Elektro jeklarna	176	14	1,5	7,9
Šamotarna	99	8	0,8	8,0
Livarna	102	29	3,2	28,4
SKUPAJ:	1081	114	12,2	10,5
TOZD VALJARNE				
Valjarna Bela	462	46	5,0	9,9
Valjarna deb. ploč.	196	28	2,9	14,2
Valjarna žice	145	7	0,8	4,8
Valjarna profilov	172	21	2,2	12,2
SKUPAJ:	975	102	10,9	10,4
TOZD HL. PREDELAVA				
Hladna valjarna	251	45	4,8	17,9
Žičarna	291	52	5,5	17,8
Profilarna (vrat. pod.)	142	22	2,3	15,5
Jeklovlek	172	20	2,1	11,6
Elektrodni	221	31	3,5	14,0
Žebljarna	91	10	1,0	10,9
SKUPAJ:	1168	180	19,2	15,4
TOZD VZDRŽEVANJE				
Gradbeno vzdrževanje	144	25	2,7	17,3
Strojno vzdrževanje	474	112	12,0	23,6
Strojne delavnice	295	56	6,0	18,9
VEN	266	46	4,9	17,2
RTA	84	4	0,4	4,7
Strugarna valjev	49	14	1,5	28,5
ETE	5	0,6		
PIV	110	18	1,9	16,3
Transport	377	36	3,9	9,5
Teh. sl. VET	39	13	1,4	33,3
SKUPAJ:	1919	329	35,3	17,1
DS SKUPNE SLUŽBE				
RO – OTK	239	44	4,8	18,4
Ostale upravne sl.	801	108	11,4	13,4
DE DP	222	13	1,3	5,8
SKUPAJ:	1262	165	17,5	13,0
ŽIC	46	46	4,9	
SKUPAJ:	6405	936	100,0	13,9

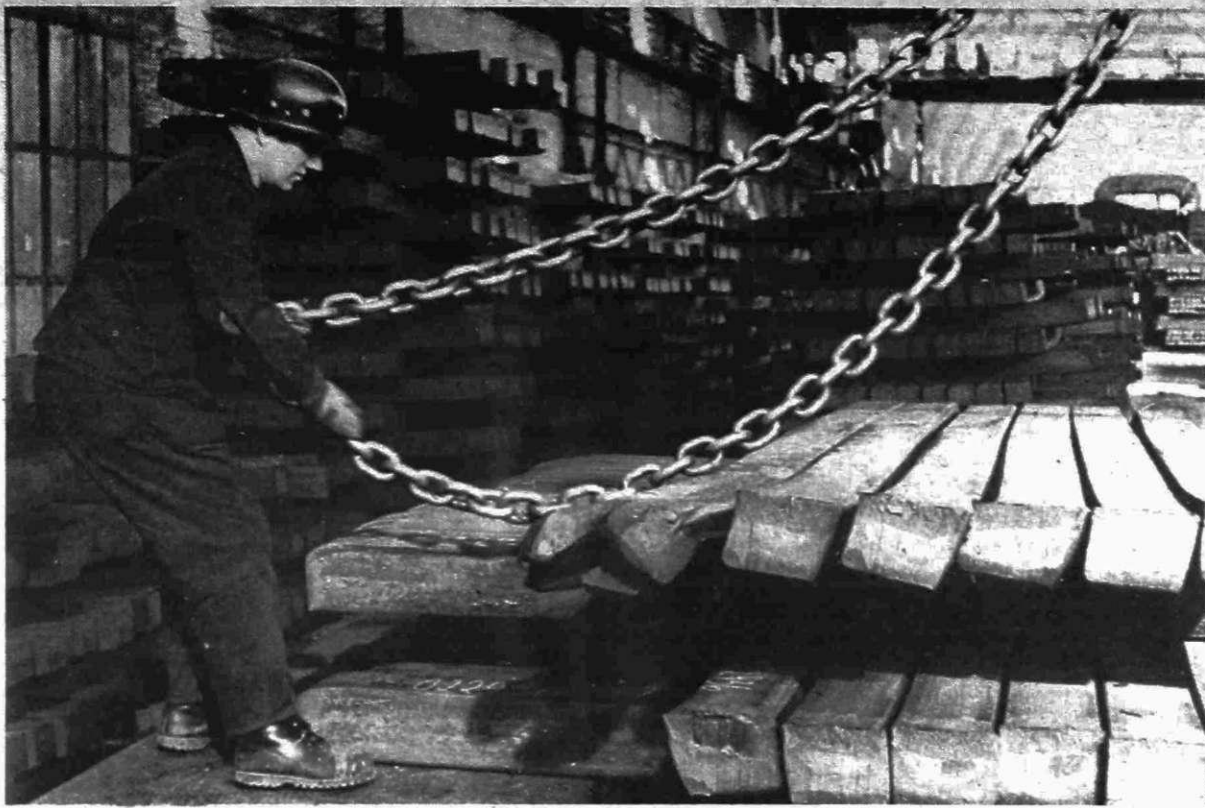
Iz zgornjih podatkov je razvidno, da so doprinesli največji procent k udeležbi krvodajalske akcije, tako kot lani, delavci strojnega vzdrževanja, upravnih služb itd. Glede na za-

poslenost v obratih pa se je akcije udeležilo največ delavcev tehnične službe VET, strugarne valjev, livarne itd.

Zupančič Ivanka

Letošnje krvodajalske akcije na Jesenicah se je udeležilo tudi precej mladih

Človek in jeklo (Foto Alojz Habjanič)

PROIZVODNJA SLOVENSКИH ŽELEZARN V AVGUSTU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prodaja surovega železa v Železarni Štore je pretekli mesec odpravila ves zaostanek in znaša v kumulativni 103 % načrtovane količine.

Letošnja proizvodnja jekla je celo za okoli 600 ton nižja, kot je bila v istem mesecu lani.

Največji zaostanek za načrtovano proizvodnjo surovega jekla so imeli

meseca avgusta v Železarni Ravne. Okvara transformatorja na 25-tonski peči je povzročila izpad proizvodnje, prodor šarže skozi dno na 40-tonski peči in načrtovano popravilo so vzroki, da so proizvedli samo 65,4 % mesečnega načrta. Zastoj so izkoristili za letne dopuste jeklarjev tako, da obstaja upanje, da bodo zopet kmalu nad zbirno načrtovano količino, saj kumulativni načrt izpolnjujejo še vedno 99 %.

Načrtovano, 20-dnevno popravilo so imeli tudi na SM peči v Železarni Štore, tako da znaša izvršitev linearne mesečnega načrta samo 49 %.

Zaostanek v avgustu nas je postavil pred zelo zahtevno nalogo, da bi lahko izpolnili akcijski program 800.000 ton jekla v letošnjem letu. Mesečna proizvodnja v vseh preostalih štirih mesecih letošnjega leta bi morala znašati približno 69.000 t jekla. To ni prav nič nemogoče. Letos, meseca marca in aprila je bila celo večja proizvodnja, lani decembra kar za okoli 5 %.

Blagovno proizvodnjo so izvršili na Jesenicah s 100 %, na Ravnah s 107 % in v Štorah s 114 %, odnosno skupno 105 %. V železarnah so izdelali zopet približno 60.000 ton blaga za prodajo in to je skoraj 5.000 ton več kot v istem mesecu lani in 10.000 ton več kot prejšnji mesec.

Predelovalci so proizvedli za okoli 11 % več robe kot meseca julija, vendar v kumulativni zaostajajo za načrtom za 2 %.

Skupno Slovenske železarn izvršujemo načrt blagovne proizvodnje 102 %. Za prodajo je bilo doslej izdelano okoli 9.000 ton več robe, kot znaša načrt. Manjša proizvodnja jekla v avgustu bi morala imeti za posledico manjšo blagovno proizvodnjo v septembru, kar pa lahko nadoknadi pospešena proizvodnja jekla po izvršenih popravilih in obredni oskrbi s surovinami ter energijo.

Da bi izvršili letni načrt, bi morali mesečno dati po 58.200 ton blagovne proizvodnje. Da bi obdržali dosedanje poprečje, bi morali še preostale štiri mesece dati po okoli 61.500 ton proizvodov za prodajo.

Lani je bil mesec september prvi znanilec boljših rezultatov, ki so se oktobra, novembra in decembra kar stopnjevali. Letos so tudi za nami letni in kolektivni dopusti. Prav je, da so v obratih letne mesece porabili tudi za načrtovano glavna popravila. Res je, da je popravil več, zaradi slabe kvalitete ognjaodpornega materiala, kar povzroča letos nekaj več težav kot lani. Nekaj težav je več kot lani, nekaj pogojev je boljših kot lani, vendar bi morali objektivno doseči boljše proizvodne rezultate, kot smo jih v zadnjih štirih mesecih preteklega leta. Če bo tako, bomo letošnji proizvodni načrt lahko dosegli in presegli in izpolnili našo osnovno nalogo v našem akcijskem programu za stabilizacijo gospodarstva.

Milan Marolt

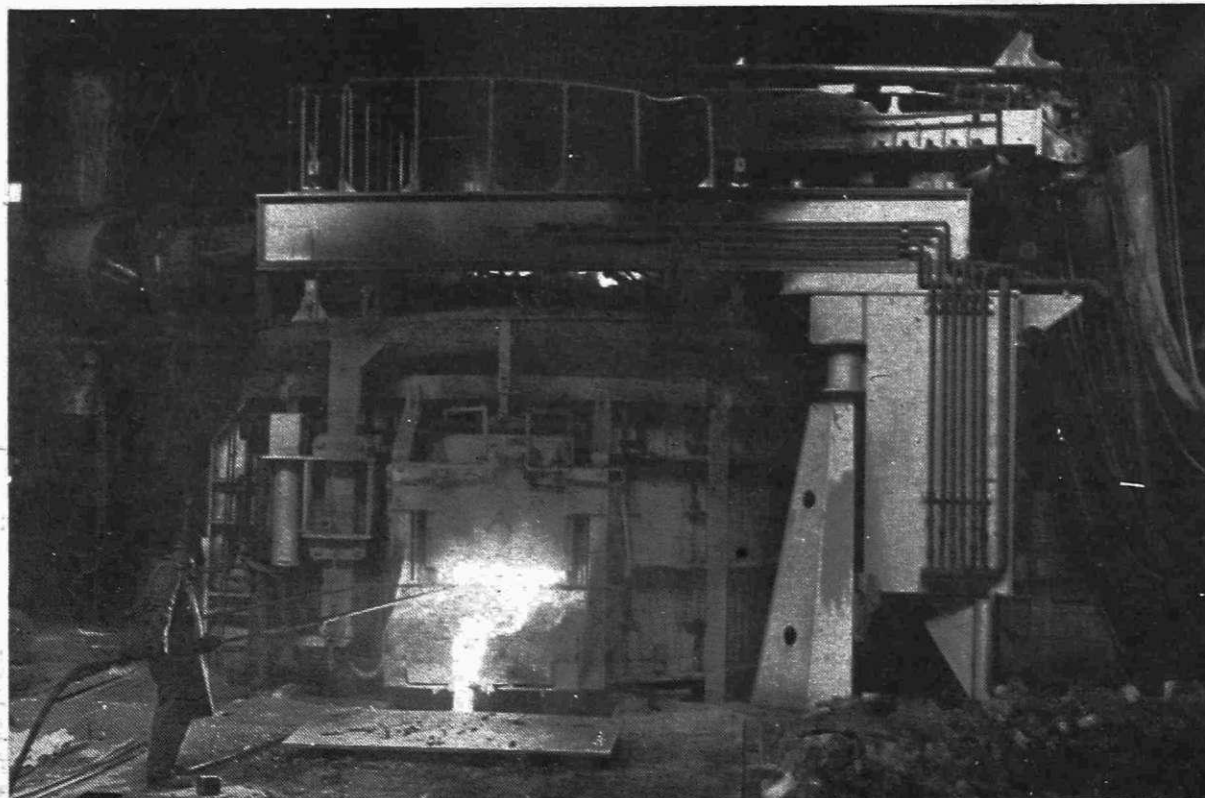
Železarski globus

ŠVEDSKA

Železarna Štore bo v naslednjih petih letih povečala svojo proizvodnjo za 50 odstotkov. Da bodo to lahko dosegli, bo lastnica te železarne, družba Fagersta porabila devet milijonov dolarjev. V železarni Štore bodo proizvajali izključno hitrorežna jekla.

VELIKA BRITANIJA

Delavci podjetja East Moors (Cardiff), ki pripada železarski družbi British Steel Corp. bodo pričeli z gradnjo nove železarne. Naročila jo je družba British Independent Steel Producers Associations iz južnega Walesa. Investicijski stroški zanjo bodo znašali 100 milj. dolarjev. Kot glavni tehnološki postopek pa bodo up. abljali direktno redukcijo železne rude.

Sodelavec pri vpihovanju kisika v električno peč

INFORMACIJA ZA DELEGATE

V ponedeljek, 22. septembra 1975 bo 6. seja skupščine samoupravne interesne skupnosti za zdravstveno varstvo občine Jesenice, kjer bodo razpravljali o:

— dohodkih in izdatkih regionalne zdravstvene skupnosti Kranj in občinske zdravstvene skupnosti Jesenice od 1. 1. do 30. 6. 1975,

— nalogah zdravstvene skupnosti pri izvajanju resolucije ekonomske in socialni politiki ter družbenega dogovora o skupni porabi v letu 1975,

— samoupravnem sporazumu o ustanovitvi in organizaciji strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti v občini Jesenice,

— obveščeni pa bodo tudi o javni razpravi o osnutku družbenega načrta od 1976 do 1980, o osnutku srednjeročnega programa zdravstvene skupnosti Slovenije ter o osnutku srednjeročnega programa regionalne skupnosti Kranj.

Zdravstvene organizacije gorenjske regije so pripravile programe varčevanja, ki so v skladu z nalogami zdravstvene skupnosti pri izvajanju resolucije o ekonomski in socialni politiki ter družbenega dogovora o skupni porabi v letu 1975. Ti programi temeljijo na tem, da varčevanje ne sme vplivati na kvaliteto storitev in na potreben obseg zdravljenja, s skrbnejšim gospodarjenjem pa je možno vseeno precej prihraniti. To se lahko doseže z boljšo organizacijo dela, z racionalnejšo potrošnjo zdravil in ostalega zdravstvenega materiala, z zmanjšanjem bolniškega staleža in podobno.

N. Dejak

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 22. 9.	TORKAR STANE	ISKRA BRANE
TOREK — 23. 9.	PEZDIRNIK JOŽE	SVETINA BOGOMIR
SREDA — 24. 9.	GASSER FRANC	SITAR ANTON
ČETRTEK — 25. 9.	ZUPANČIČ MARTA	MOLAN IVAN
PETEK — 26. 9.	KAVČIČ IVAN	PETERNEL JANEZ
SOBOTA — 27. 9.	ZUPAN MIRKO	ULČAR MARJAN
NEDELJA — 28. 9.	SEKLOČA PETER	KOSELJ ANTON

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 22. do 27. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: IV. obratna ambulanta
popoldan: I. in II. obratna ambulanta
V soboto, 27. septembra, samo dopoldan: I. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta
popoldan: II. zobna ambulanta
V soboto, 27. septembra samo dopoldan: I. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa odbora za kadre in medsebojna razmerja DSSS in v skladu s Samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornost delavcev v DSSS, dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto v SEO

5145 U-5 vodja oddelka za organizacijo dela 1 oseba

POGOJI:

Zaasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:

- Visoka šola za organizacijo dela ali ekonomska fakulteta II. stopnje in 5 let prakse v proizvodnji in vzdrževalni dejavnosti ter dejavnosti sektorjev, na področju organizacije in študija dela, mehanografski obdelavi podatkov ter samoupravni organiziranosti TOZD in Železarn.
- Poleg pogojev iz prejšnje točke mora biti kandidat moralno politično neoporečen ter imeti ustvarjalni odnos do razvijanja samoupravnih odnosov, skladno z 19. členom Družbenega dogovora o kadrovski politiki občine Jesenice.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je v roku 8 dni poslati na kadrovski sektor.

Na osnovi sklepa odbora za kadre in medsebojna razmerja DSSS in v skladu s Samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornost delavcev v DSSS, dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosta delovna mesta v prodajnem sektorju:

- 5267 U-4 vodja referata prodaje 1 oseba
- 5268 U-3 referent prodaje 1 oseba
- 5298 U-4 strokovni sodelavec servisne službe 1 oseba

POGOJI:

Zaasedbo navedenih delovnih mest se zahteva:

- Pod točko 1. in 3. se zahteva višja šola ekonomske ali komercialne smeri in 3 leta ustrezne prakse v ekonomsko komercialni stroki;
- Pod točko 2 se zahteva srednja šola ekonomske ali komercialne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj v ekonomsko komercialni stroki.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je treba v roku 8 dni poslati na kadrovski sektor.

KADROVSKI SEKTOR

PREGLED SESTANKOV SDS

TOZD VET

Samoupravna delovna skupina **centralna priprava dela**, ki je obravnavala vprašanja, navedena v uvodu, je o predlogu za novo organizacijo upravljanja in ravnanja menila, zakaj vpeljemo v organizacijsko shemo dva naziva direktor-vodja, če vemo, da je slednja beseda tujka in sta obe enakega pomena. Ali je obrat podbojarna lahko samostojen TOZD, če vemo, da ne dosega planirane proizvodnje.

V obratu **strojne delavnice** sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini konstrukcijska delavnica 1 in tehnična strojnih delavnic, ki sta obravnavali vprašanja, navedena v uvodu.

V obratu **strojno vzdrževanje** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: SV instalacija Jesenice, SV plavž 1, 2, 3 in 4, obratovodstvo, SV Jesenice 1, SV Bela 4, SV Jesenice 3 in 2 in SV žerjavi 1, 2. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja, navedena v uvodu. Samoupravne delovne skupine SV plavž 1, 2, 3 in 4 so obravnavale pravilnik o otežkočenem dodatku v obratu plavž, ki je zelo zastarel in pomanjkljiv. Člani samoupravnih delovnih skupin želijo, da se pravilnik v čim krajšem času obnovi ali pa izdela nov. Samoupravna delovna skupina **SV Jesenice 3** je postavila vprašanje pri predlogu za novo organizacijo, če se bo proizvodnja dvignila ob tolikem številu TOZD.

V obratu **VEN** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: VEN Bela 1, 2, 3 in 4, ki so obravnavale vprašanja, našeta v uvodu. Samoupravna delovna skupina **VEN Bela 1** je obravnavala delovno disciplino, varnost pri delu ter probleme posameznikov. Člana delovne skupine sta postavila vprašanje, kdaj mislijo urediti sanitarije. Samoupravni delovni skupini **VEN Bela 3 in 4** želita, da se uredijo sanitarije.

V obratu **RTA** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: RMR, EMP, KER, PMA, VMR, ki so obravnavale vprašanja, navedena v uvodu. Samoupravna delovna skupina **VMR** vprašuje, po katerem sklepu so prejšnji mesec odvzeli sedemurni zaslužek in kdo je izdal ta ukrep.

V obratu **strugarna valjev** je imela sestanek samoupravna delovna skupina strugarna valjev Javornik, ki je obravnavala vprašanja, navedena v uvodu, poleg tega pa še poročilo o varčevanju v strugarni valjev od 1. 7. - 31. 7. 75.

V obratu **gradbeno vzdrževanje** so imele sestanek vse samoupravne delovne skupine, ki so obravnavale vprašanja, navedena v uvodu.

V obratu **PIV** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: PIV 2, 3 in 4, ki so obravnavale vprašanja, našeta v uvodu. Samoupravna delovna skupina **PIV 4** se ne strinja s predlogom pravilnika o napredovanju na delovnem mestu, kajti ni narejen na načelih samoupravne socialistične družbe. Ne spodbuja k napredovanju in bi povzročil sovraštvo med delavci, to pa ni v interes naše družbe. Vsi zakoni morajo biti narejeni tako, da ljudi združujejo, da so močnejši proti zunanjim vplivom in notranjim sovražnikom. Mislijo, da se je sestavljalcem tega pravilnika to naredilo nevede.

V obratu **transport** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: promet vleka 1, 2, 3 in 4, lokomotivska delavnica, vozovna delavnica, delavnica motornih vozil. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja, navedena v uvodu.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

V delovni skupnosti **skupnih služb** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: oddelek za ekonomske analize in planiranje in oddelek za sisteme, mehanična delavnica OTK, glavni laboratorij, priprava zorcev, jeklarski laboratorij in sektor novogradenj. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja, navedena v uvodu. Samoupravna delovna skupina **jeklarski laboratorij** je pri predlogu za novo organizacijo menila, da naj bodo predvidene TOZD res samostojne enote. S spremembami, ki bodo nastale do končne oblike, naj se informira samoupravne delovne skupine.

Samoupravne delovne skupine, ki so se sestale v prejšnjem tednu, so se obravnavale: predlog za novo organizacijo upravljanja in ravnanja v ZJ, predlog pravilnika o napredovanju na delovnem mestu in samoupravne akte za zdravstveno varstvo.

TOZD TALILNICE

V obratu **plavž** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: plavž 1, rudarna 3 in apnenica 2. Samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja navedena v uvodu brez bistvenih pripomb.

V obratu **martinarna** sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini: staro železo 2 in SM peči 3, ki sta obravnavali vprašanja našeta v uvodu. Samoupravna delovna skupina **SM peči 3** je še obravnavala delovno disciplino in petpečno obratovanje.

V obratu **šamotarna** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: obratovodstvo, mlini 1 in 3, ki so obravnavale vprašanja našeta v uvodu. Poleg uvodnih vprašanj so še obravnavale proizvodnjo v mesecu juliju in plan za mesec avgust. Samoupravna delovna skupina **mlini 3** je razpravljala tudi o čistoči in o čiščenju elevatorjev. Vsak mlinar, so se dogovorili, naj počisti elevator, ko se ustavi.

TOZD VARLJARNE

V obratu **valjarna Bela - bluming** sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini: bluming 2 in 4, ki sta obravnavali vprašanja navedena v uvodu. Poleg uvodnih vprašanj sta še obravnavali proizvodne rezultate. Proizvodni rezultati so bili v juliju zadovoljivi, vendar so se povečali temperaturni in mehanski zastoji. Samoupravni delovni skupini se ne strinjata s predlogom pravilnika o napredovanju na delovnem mestu.

V obratu **adjustaža štekel - Javornik** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: adjustaža štekel 1, 2 in 4. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja navedena v uvodu. Samoupravna delovna skupina **adjustaža štekel 2** je obravnavala še uporabo zaščitnih sredstev na delovnem mestu. Člani delovne skupine opozarjajo, da še sedaj niso popravili vrat na odpremi in predlagajo, da bi jih zamenjali z gumijastimi zavesami.

V obratu **valjarna žice** sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini: obratovodstvo in valjarna žice 1, ki sta obravnavali vprašanja navedena v uvodu.

TOZD HLADNA PREDELAVA

Samoupravna delovna skupina **vodstvo TOZD Hladna predelava** je obravnavala vprašanja našeta v uvodu. Samoupravna delovna skupina je imela več pripomb in predlogov na novo organizacijo upravljanja in ravnanja v ZJ in nekatere med njimi so: v pristojnosti zbora morajo biti vse odločitve o denarju, kreditih, investicijah, združevanju sredstev, kar v predlogu ni rešeno. V pristojnosti odbora za gospodarstvo ne more biti odločitev o preusmeritvi in kupoprodajnih pogodbah, ker o prvem bi moral odločati zbor. Koristi in stroški okrog izvoza morajo biti rešeni enotno in ne samo v škodo tistega, ki izvaž.

V obratu **jeklovlek** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: obratovodstvo, hladna predelava 1 in 3. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja navedena v uvodu.

V obratu **vrtnih podbojev** sta imeli sestanek obe samoupravni delovni skupini, ki sta obravnavali vprašanja navedena v uvodu.

V obratu **žebljarna** je imela sestanek samoupravna delovna skupina zavijalnica žebljarne, ki je obravnavala: informacijo, ki jo je posredoval glavni direktor, informacijo glede korektur, norme na tresalnih strojih in razno. Člani delovne skupine se zavedajo, da je treba planske obveze do konca leta

izpolniti. Pripominjajo, da bo treba žičnike skrbno čistiti in da je nujno zaostri prekomerno bolezensko odsotnost, urediti otroško varstvo, kajti prav zaradi tega je največ belezenske odsotnosti. Člani delovne skupine so predlagali, da bi dobili dvojne hlače z naramnicami.

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

V obratu **strojno vzdrževanje** je imela sestanek samoupravna delovna skupina SV Bela 2, ki je obravnavala vprašanja navedena v uvodu.

V obratu **RTA** je imela sestanek samoupravna delovna skupina RMR, ki je obravnavala neprimerno vzdušje v reparaturni delavnici RTA.

V obratu **ETE** so imele sestanek vse samoupravne delovne skupine, ki so obravnavale vprašanja navedena v uvodu. Samoupravne delovne skupine so imele pripombe in predloge na novo organizacijo upravljanja in ravnanja v ZJ med drugim tudi: da ne bi skupne službe TOZD preimenovali v strokovne službe, zaradi zastopanja TOZD energetika, pred zunanjimi dobavitelji pa naj bi imel vodja TOZD naziv direktor TOZD.

V obratu **PIV** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: obratovodstvo PIV 1 in PIV - delavnica. Samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja navedena v uvodu.

V obratu **transport** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: avtomobilski prevozi, tovor 1, 2, 3 in 4 in tehtalci. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja našeta v uvodu. Samoupravna delovna skupina **avtomobilski prevozi** je še obravnavala: dogovor za izlet in piknik članov SDS, ter vprašanja sanitarij in oddaje in prevzema avtomobilov na servisu v Ljubljani. Delovna skupina je z nezadovoljstvom sprejela rešitev glede kopalnice in vgraditve radiatorja, čeprav je bil sklep SDS na sestanku 25. 1. 1975, da bi se to čimprej uredilo, za kar so dobili na tem sestanku tudi privolitev. Sedaj prihaja jesen in s tem nevarnost, da bi se delavci pri kopanju prehladili.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

V delovni skupnosti **skupnih služb** so imele sestanek samoupravne delovne skupine: odd. splošne administracije, finančno računovodski sektor, strokovno računovodstvo, na oddelku za študij dela in časa so imeli dva sestanka, mehaniška preizkuševalnica in raziskovalni oddelek. Samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja navedena v uvodu. Samoupravna delovna skupina **oddelek splošne administracije** je še obravnavala tekoče zadeve. Samoupravna delovna skupina **oddelek za študij dela in časa** je še obravnaval ekonomske odnose TOZD. Menili so, da ekonomski odnosi med TOZD niso dovolj jasno obdelani, še posebno, kako se bo odražal vpliv tržnih cen do vseh TOZD, formiranje in delitev solidarnostnega sklada, intervencija ostalih TOZD do TOZD, ki je nerentabilen, financiranje in kreditiranje novih TOZD in vračanje vloženih sredstev. Premalo poudarka je med odnosi TOZD do skupnih služb in obratno. Samoupravna delovna skupina **raziskovalni oddelek** je obravnavala potrditev delegata za ocenjevanje uspešnosti na delovnem mestu in delovno disciplino ter dopuste. Vodja delovne skupine je opozoril člane na posledice slabe delovne discipline in velike odsotnosti v mesecu juliju in avgustu ter na realizacijo v teh dveh mesecih.

Analiza o sestankih samoupravnih delovnih skupin je narejena na osnovi zapisnikov samoupravnih delovnih skupin. Analizo pripravila: Vlasta Vidic

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

Samoupravni organi v preteklem tednu

29. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE PRI DSŽ

29. seja odbora za dohodek in nagrajevanje pri delavskem svetu Železarne, je predsednik Vladimir Podlipnik sklical za četrtek, 11. septembra. Na seji so razpravljali o izpolnjenih sklepih zadnje seje, o osebnih dohodkih za mesec avgust, pisanju ur za manjkajoče. Analizirali so finančni rezultat za mesec julij.

Sklepi zadnje seje so izvršeni, le sklep pod točko 5, v zvezi s prekatizacijo delovnih mest, se še izvaja.

Sprejeli so poročilo vodje oddelka za nagrajevanje o gibanju osebnih dohodkov v mesecu avgustu. Izplačilo bo znašalo povprečno na zaposlenega 3.766 din, kar je 36 din manj kot v prejšnjem mesecu. 17 obratov

bo prejelo višji osebni dohodek, 16 pa nižjega. Strinjali so se tudi s predlaganimi korekcijami za operativni program: za valjarno žice, hladno valjarno, profilarno in žebljarno.

Razpravljali so o vlogi obratovodstva plavž, s katero predlagajo spremembo določil samoupravnega sporazuma v zvezi s pisanjem ur za manjkajoče, da bi namesto 6 ur pisali za manjkajočega 8 ur. Menili so, da so določila samoupravnega sporazuma povsem utemeljena in jih je treba izvajati.

Tudi na seji odbora so analizirali finančne rezultate za mesec julij in se v celoti strinjali z ugotovitvami in ukrepi odbora za gospodarstvo.

Jerca Šimnic

stotkov. Istočasno pa so ugotovili, da je ta osebni dohodek dosežen le ob malenkostno večjem številu

	julij	avgust	razlika
vodstvo TOZD	4.867 din/os.	4.923 din/os.	+ 56 din
hladna valjarna	3.574 din/os.	3.661 din/os.	+ 87 din
žičarna	3.530 din/os.	3.549 din/os.	+ 19 din
profilarna	3.430 din/os.	3.468 din/os.	+ 38 din
vrtni podboji	3.215 din/os.	3.117 din/os.	- 98 din
jeklovlek	3.537 din/os.	3.611 din/os.	+ 74 din
elektrodni obrat	3.009 din/os.	3.154 din/os.	+ 125 din
žebljarna	3.010 din/os.	3.120 din/os.	+ 110 din

Osebni dohodek so obrati dosegli ob naslednjem številu ur:

	julij	avgust
vodstvo TOZD	185.0 ur/os.	186.7 ur/os.
hladna valjarna	194.1 ur/os.	198.2 ur/os.
žičarna	190.6 ur/os.	191.0 ur/os.
profilarna	187.9 ur/os.	189.4 ur/os.
vrtni podboji	185.6 ur/os.	183.8 ur/os.
jeklovlek	191.2 ur/os.	190.9 ur/os.
elektrodni obrat	188.2 ur/os.	190.2 ur/os.
žebljarna	186.1 ur/os.	190.6 ur/os.

Stimulacija za izvrševanje operativnega programa je skupno za temeljno organizacijo Hladna predelava enaka kot v preteklem mesecu in znaša sedem odstotkov. Obrati: hladna valjarna, profilarna in žebljarna niso izvršili operativnega programa. Ker so vzroki, ki so vplivali na nedoseganje operativnega programa objektivni (velika bolezenska odsotnost, dopusti, pomanjkanje vložka), je bila za te obrate izvršena korekcija. Tako znaša odstotek stimulacije za izvrševanje operativnega programa za obrate TOZD Hladna predelava:

	julij	avgust
vodstvo TOZD	7	7
hladna valjarna	6	6
žičarna	6	7
profilarna	6	6
vrtni podboji	7	7
jeklovlek	10	10
elektrodni obrat	7	9
žebljarna	6	6

delovnih ur, ki znaša v avgustu 191,7 ur, v juliju 190,1 ur na osebo. Višji osebni dohodek so dosegli vsi obrati temeljne organizacije Hladna predelava razen novi obrat vrtnih podbojev.

Dosežki v posameznih obratih TOZD Hladna predelava pa so naslednji:

	julij	avgust	razlika
vodstvo TOZD	4.867 din/os.	4.923 din/os.	+ 56 din
hladna valjarna	3.574 din/os.	3.661 din/os.	+ 87 din
žičarna	3.530 din/os.	3.549 din/os.	+ 19 din
profilarna	3.430 din/os.	3.468 din/os.	+ 38 din
vrtni podboji	3.215 din/os.	3.117 din/os.	- 98 din
jeklovlek	3.537 din/os.	3.611 din/os.	+ 74 din
elektrodni obrat	3.009 din/os.	3.154 din/os.	+ 125 din
žebljarna	3.010 din/os.	3.120 din/os.	+ 110 din

Na osnovi teh podatkov je bil odbor mnenja, da je doseženi osebni dohodek za mesec avgust v mejah normale in da so izvršene korekcije operativnega programa upravičene. Ista ugotovitev velja tudi za doseganje norm, ki je bila v mesecu avgustu naslednja:

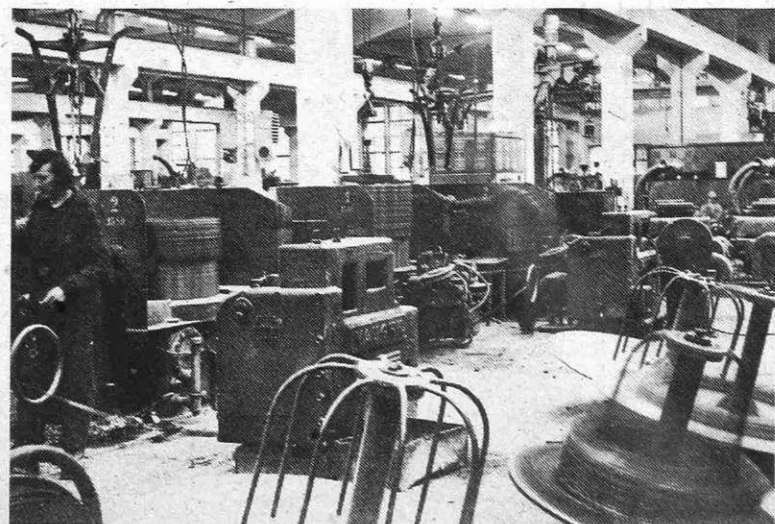
	julij	avgust
hladna valjarna	30 odstotkov	30 odstotkov
žičarna	31 odstotkov	31 odstotkov
profilarna	27 odstotkov	27 odstotkov
jeklovlek	31 odstotkov	31 odstotkov
elektrodni obrat	25 odstotkov	25 odstotkov
žebljarna	32 odstotkov	32 odstotkov

Dosežen odstotek premije po učinku znaša:

	julij	avgust
vodstvo TOZD	33 odstot.	36 odstot.
hladna valjarna	33 odstot.	36 odstot.
žičarna	36 odstot.	35 odstot.
profilarna	31 odstot.	34 odstot.
jeklovlek	38 odstot.	44 odstot.
elektrodni obrat	32 odstot.	33 odstot.
žebljarna	32 odstot.	33 odstot.

JS

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V naši žičarni

DOM UČENCEV ŽIC BREZ ŠPORTNEGA IGRISČA

Že kar navada je postala, da vsako leto enkrat obiščemo Dom učencev Železarsko-izobraževalnega centra na Jesenicah in napišemo peščico zanimivosti o teh mladincih. Takoj naj povemo, da je zgradba v ulici Viktorja Kejžarja drugi dom tistim učencem ŽIC-a, ki so se oddolili za šolanje v naši občini, njihov pravi dom pa je v drugih mestih oziroma republikah. V domu je življenje in delo organizirano tako, da je dovolj časa za resno delo, predvsem učenje, dovolj pa ga ostane tudi za zabavo in razvedrilo.

V preteklem šolskem letu so imeli učenci doma izredno razvejano izvenšolsko dejavnost. Ob vseh pomembnejših dnevih so v domu pripravili proslave, za dan mladosti so kot samostojna četa odšli na Pristavo, sodelovali so na orientacijskem pohodu v Skofji Loki in še bi lahko naštevali kot obravnavane učnih uspehov, discipline in podobno. Te probleme so obravnavali v domski skupnosti, ki je bila sestavljena iz učencev iz vseh treh letnikov. Prizadevanja na tem področju so prinesla željene rezultate saj so bili ob koncu leta zadovoljivi učni uspehi. Poleg že omenjenega pa so bili učenci v domu uspešni tudi v raznih športnih tekmovanjih, ki so bila organizirana med dijaškimi domovi. Prav tako je v domu deloval taborniški odred Triglavski orli in foto krožek.

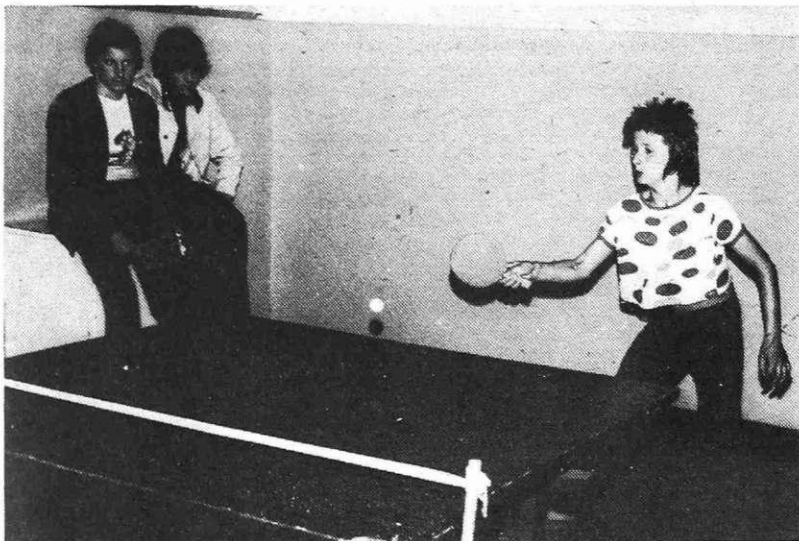
NOVICE IZ ŽIC

Pred kratkim se je pričelo šolsko leto in z njim vred učenje in delo. Že v preteklem tednu je bila seja predsedstva OO ZSMS ŽIC. Dogovorili so se o sklicu celotne osnovne organizacije k prvi seji 11. septembra.

OO ZSMS ŽIC namerava ustanoviti komisijo za idejnopolično delo in kulturo (IPD). Poživiti nameravajo tudi izvenšolsko dejavnost.

Krvodajalske akcije so se v naši občini udeležili tudi vsi polnoletni dijaki TSS. Kri sta darovala celotna zaključna letnika, skupaj pa je darovalo kri 45 dijakov.

N. J.

Edina športna rekreacija učencev v domu ŽIC

Skratka, če strnemo te besede, lahko rečemo, da je bilo življenje v domu res razvejano.

1. septembra so se spet odprla šolska vrata in tako je po poletnem premoru spet oživelo delo v domu. Ko smo se mudili v domu, smo za nekaj besed zaprosili upravnika Momčila Jankoviča.

»V letošnjem šolskem letu imamo v domu 149 učencev od tega smo jih na novo sprejeli 52. Letos je bil odziv novih učencev nekoliko slabši, tako da nismo imeli težav pri vselitvi, kot se nam je zgodilo preteklo leto. Med letošnjimi novinci jih je največ iz Bosne in Hercegovine, predvsem iz okolice Sanskega mosta.«

Kakšno pa je bilo vzdušje prve dni?

»Moram reči, da sem bil kar malce presenečen. Novi učenci so namreč le kratek čas kazali tremo v novem okolju. Zelo hitro so se vživeli v novo okolje in sedaj me hodijo že korajžno spraševati to in ono.«

Boste uvedli letos v domu kakšne novosti?

»Do bistvenih sprememb oziroma novosti ne bo prišlo. Učenci bodo še naprej razdeljeni na letnike, ki jih bodo vodili posamezni vzgojitelji. Edino nekaj novosti bo letos na področju učnovzgojnega dela. Začeli bomo z uvajanjem novih metod in načina učenja, prav tako pa obravnavanja skupnih problemov v domu. Tu bo prišlo predvsem do izraza delo skupin, ki jih bodo vodili posamezni vzgojitelji. Vsi se bomo po vseh močeh trudili, da bo življenje v domu res dobro organizirano, predvsem pa bomo stremeli za tem, da bodo prišli do izraza samoupravni odnosi v domu, ki jih bodo gojili in izpolnjevali predvsem učenci sami.«

Tudi v letošnjem šolskem letu bo v domu dovolj časa za izvenšolske dejavnosti. Med učenci je izredno veliko zanimanje za radio-krožek, zato upamo, da jim ga bo uspelo ustanoviti. Prav tako nameravajo ustanoviti planinsko sekcijo in ker imajo nekaj glasbenikov morda tudi glasbeno skupino. Za razne dejavnosti primanjkuje mentorjev, tako da je delo precej oteženo.

V domu učencev pa imajo tudi velik problem, ki jih tare že več let. Nimajo namreč urejenega niti enega športnega igrišča. V domu imajo prostor le za namizni tenis, to pa je vse. Učenci bi zelo radi igrali odbojko ali nogomet, vendar nikjer ni ustreznega mesta. Nogomet sedaj igrajo kar pred domom na majhnem prostoru in kaj rado se zgodi, da žoga skoči v kakšno okno. Veliko se je že govorilo o tem problemu, vendar je vse ostalo le pri besedah.

J.

SEJA PREDSEDSTVA TK ZSMS ŽELEZARNE

Na 22. redni seji predsedstva TK ZSMS Železarn, ki je bila 10. septembra v sejni sobi v delavskem domu pri Jelenu, so člani največ obravnavali priprave na volilno konferenco ter kadrovske spremembe.

Ko so pregledali dosedanje priprave na konferenco, so ugotovili, da potekajo po načrtih. Volilna konferenca bo v oktobru, na njej pa bo sprejeta nova oblika organiziranosti članov Zveze socialistične mladine v Železarni ter izvoljeni novi organ ZSM v Železarni koordinacijski svet, ki bo predvidoma štel 55 članov. Njegovo izvršilno delo bo predsedstvo, ki bo štel 15 članov. Delo in sestav koordinacijskega sveta so slo neta na delegatskih načelih, in sicer bo vsaka osnovna organizacija ZSMS v svetu imela dve delegatski mesti.

Pri tovarniški konferenci so že pripravili osnutke poslovnika in pravil koordinacijskega sveta ter poslovnik za delo osnovnih organizacij ZSMS. O teh dokumentih bodo najprej razpravljali člani predsedstva, zatem pa vse osnovne organizacije ZSMS. Javna razprava mora biti zaključena do 15. oktobra. Na seji je predsedstvo zadolžilo mladince, ki bodo sodelovali na sestankih OO ZSMS ter pomagali pri izvedbi javne razprave.

Člani predsedstva so bili zatem na seji seznanjeni s predvidenim sestavom novega predsedstva koordinacijskega sveta in predsedniški komisiji. Predlog je pripravila komisija za kadre pri TK ZSMS na seji 1. septembra. Člani predsedstva so se s predlaganim sestavom strinjali ter sklenili, da gre predlagana kandidatna lista lahko v javno razpravo.

Med drugim je bil na seji sprejet tudi sklep, da se ugotovi, koliko mladincev v Železarni nima vojaškega zaporeda in če obstajajo možnosti, da se ustanovi komisija za SLO.

J

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

KONJEREJA V OKVIRU SPLOŠNEGA LJUDSKEGA ODPORA

Pri izvajanju praktične politike razvoja konjereje naj bi upoštevali tudi to, da so za oborožene sile posebnega pomena konji bosansko-hribovskega, deloma pa tudi lipicanskega tipa.

Za splošno ljudski odpor države in vojno gospodarstvo pa niso poleg tega nepomembni tudi konji drugih pasem in tipov, ker bi bil med vojno del mehanizacije mobiliziran tudi za potrebe oboroženih sil, tako da bi jo lahko v kmetijstvu in transportu nadomestili samo konji in bi jo tudi morali.

Za dopolnitev določenih vojnih enot oboroženih sil nam bodo potrebni konji ne samo dobre kakovosti, temveč tudi ustreznega tipa in kategorije. Predvsem imamo v mislih tovarne težke konje, ki pa jih žal danes nimamo niti približno toliko, kolikor nam je potrebno.

NAJVAŽNEJŠE PROGRAMSKE NALOGE

Ko mu je bil izhodišče pomen, ki ga ima konjereja za splošni ljudski odpor in gospodarstvo naše države, je zvezni izvršni svet izdal odlok, da se od izvoza konj in konjskega mesa izloča 1,5 % vrednosti v poseben sklad. Sredstva tega sklada so namenska, vlagala pa bi se za uresničevanje dolgoročnega programa razvoja konjereje v državi in za najvažnejše programske naloge, ki bi jih lahko na kratko definirali takole:

- premiranje proizvodnje kvalitetnih žrebcev v matičnih čredah konjušnic;
- premiranje licenciranih žrebcev, ki dajejo kvaliteten podmladek;
- premiranje nadaljnje ohranitve kvalitetnih žrebcev, da bi jih uporabljali kot plemenjake;
- premiranje prvorazrednih in tako imenovanih matičnih kobil, ki dajejo kvaliteto potomstva;
- nagrajevanje najboljših konjerejev na razstavah in drugih konjskih revijah;
- umetno osemenjevanje;
- premiranje licenciranja in kastracije žrebcev, in
- regresiranje nakupa elitnih žrebcev za osvežitev krvi.

Sedanje številčno stanje in kakovost naše konjereje ne zadovoljuje, saj imamo še vedno preveč konj slabše kakovosti. To pa je v glavnem posledica tega, da smo konjerejo zanemarjali kot gospodarsko panogo. Vendar pa imamo tudi še danes pri nas, poleg ugodnih naravnih in drugih pogojev za rejo konj, tudi velike potrebe po njih, in sicer ne samo za gospodarstvo in šport, temveč tudi za splošni ljudski odpor. Te potrebe niso majhne in zadevajo v glavnem kvalitetne konje. Do takšnih konj pa ne moremo priti brez sodobnih konjušnic, t. j. centrov za rejo elitnih plemenskih konj — in brez njihovega sistematičnega delovanja, predvsem s pomočjo visokokvalitetnih žrebcev (kot javnih plemenjakov) za dvigane kakovosti konj nasploh.

Čeprav je danes v njih število konjskih glav zelo majhno, pa predstavljajo matične črede naših konjušnic zelo soliden genetski potencial. To lahko rečemo zlasti za konjušniške glave lipicanske in bosansko-hribovske pasme, t. j. naših daleč po svetu znanih domačih pasem. Glave teh pasem so prejemale za svojo kakovost visoka priznanja tudi na mednarodnih prireditvah izven naše države. Zato bi lahko naše konjušnice uspešno vplivale na zboljšanje kakovosti konjereje tudi s svojim, trenutno minimalnim, skladom matičnih glav, če bi uredili financiranje konjušniške reje konj in zagotovili smotno izkoriščanje žrebcev, vzrejenih v konjušnicah za potrebe javne plemenitve, v konjereji naše države.

V zvezi s tem, ter da bi ustavili nadaljnje degradiranje, upadanje kakovosti naših konj, preprečili likvidacijo konjušnic, sistematično zboljševali stanje konjušnic in konjereje, zmanjšali število slabih konj in spodbujali izvoz, (ki nam prinaša iz leta v leto vse večji dohodek), zlasti pa da bi celotni človeški in materialni potencial naše države pripravili za obrambo v morebitni vojni, bi bilo treba storiti določene ukrepe zaradi pospeševanja naše konjereje. Denarna sredstva za izvajanje teh ukrepov ne bi morala pasti v breme drugih gospodarskih panog, saj bi jih lahko na primeren način zbrali od dohodkov same konjereje.

KONEC

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

63

Ves svet naj sliši tudi naš klic po miru, ki se naj združi s klici proletariata po ostalem svetu v mogočen odjek, da pripravi pot poštenemu, blagostnemu miru in prid vesoljnemu človeštvu. Ta smoter nam je svet, v tem prepričanju smo prvi maj slavili letos, ne glede na vse druge okoliščine z mirovnimi manifestacijami, beremo v 18. številki Delavca, z dne 5. maja 1917, kot poročilo o shodih po Sloveniji, nato pa objavlja naslednjo resolucijo:

»Ob praznovanju prvega maja zbrani možje in žene delovnega ljudstva izjavljamo:

Zvesti sklepom mednarodnih socialističnih kongresov, zlasti kongresa v Baslu

in v zavesti polnega soglasja z vsem delovnim ljudstvom Avstrije in Ogrske

svečano izreka shod svojo odločno pripravljenost za takojšnji mir brez osvojitve in ponižanja katerekoli vojskujoče se države in nasprotuje vsakemu podaljševanju prelivanja krvi, uničevanja človeških življenj in ljudskega blagostanja;

z zadovoljstvom sprejema na znanje obvezne izjave skupne vlade avstroogrške, da vodi ta država vojno le za obrambo in da je pripravljena za časten mir brez osvojitve, in zahteva nemajno vztrajanje na tej izjavi, ki je potreben predpogoj za mirovno pogajanja; — — —

Žal nimam na razpolago kakega nemškega poročila v Arbeiter-Zeitung iz tistega časa, da bi lahko primerjal to resolucijo z nemško, s katero se slovenska morda sploh ni razlikovala.

Sumljiv je zlasti citirani odstavek, v katerem je rečeno, da vodi Avstro-Ogrska le obrambno vojno, čeprav je atentator na grofa Stürgkha in socialist dr. Friedrich Adler na procesu dejal, da je prav Avstro-Ogrska glavni krivec za izbruh prve svetovne vojne. Ta odstavek namreč potrjuje domnevo, da je avstrijska socialdemokratska stranka s svojo »avstrijsko internacionalo«, kakor so radi nazivali socialdemokratske stranke v habsburškem cesarstvu, odkar so se stranke avstrijske socialne demokracije v devetdesetih letih organizirale po nacionalnem principu, pravzaprav branila obstoj monarhije in hote ali nehoti izpolnjevala voljo in želje cesarja Karla Habsburškega.

Njemu je šlo za ohranitev prestola, ne pa za republikansko in zvezno prenovno državo po narodnostnih ozemljih in z opravo dotedanjih dežel — tega fevdalnega anahronizma, ki se ga je avstrijska socialna demokracija leta 1899 na brnskem kongresu še zavedala in predlagala preureditev ne po deželnih mejah, marveč po narodnih, saj vemo samo v našem slovenskem primeru, da je slovenski narod moral živeti pod različnimi deželnimi vladavinami, med katerimi sta imeli štajerski in koroški deželni zbor izreden raznarodovalni značaj in bili glavni germanizatorji slovenskega življenja in ozemlja v teh deželah.

Ker je odnos avstrijske socialne demokracije do narodnostnega vprašanja aktualen še danes in bo verjetno vsaj še toliko časa, dokler vlada druge avstrijske republike ne bo izpolnila 5. člena mirovne pogodbe iz leta 1955 v celoti, bi bilo treba to vprašanje posebej obdelati, vendar ne v tem sestavku, v katerem posegam izven obdobja 1923 in 1924 — iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije — le zato, ker sega v to obdobje Leninova smrt in se mi zdi zato potrebno vsaj bežno obdelati Leninovo obdobje, kakor lahko popolnoma upravičeno imenujemo čas Leninovega življenja in dela, ki ni pustilo svojega plodu samo v Rusiji, marveč je oplojilo revolucionarna gibanja po vsem svetu, zlasti leta 1917, ko so revolucionarni dogodki v Rusiji našli odmev v vseh deželah, pa tudi pri nas skupaj z napakami in oportunistom ruskih menjševikov in eserov, ki so se v tem času prizadevali na vse kriplje, da bi zaustavili v Rusiji tok v socialistično revolucijo.

Rekli smo že, da je februarška revolucija v Rusiji našla odmev tudi drugod po svetu, pa tudi v Avstro-Ogrski in s tem tudi pri nas. Prvomajska resolucija JSDS to potrjuje:

»S strastnim sočustvovanjem pozdravlja shod ruski proletarijat, ki s svojim junaškim bojem ni rešil le samega sebe, temveč vso Evropo jarma in biča carizma in je tako napravil pot za nov politični in socialni razvoj.«

Ta revolucija ter pred njo še padec Stürgkhovega absolutizma pa avstrijskega socialista dr. Fridericha Adlerja, čeprav se ga je uradno vodstvo avstrijske socialne demokracije odreklo, stavkovna gibanja v vojskujočih se državah, združena z zahtevami po koncu vojne, so tudi v vodstvih evropske socialne demokracije zbudile potrebo po mednarodni solidarnosti svetovnega proletariata, s tem pa po oživitvi delovanja Internacionala. Tako so tudi na Slovenskem na prvomajskih shodih pozdravljali mednarodno socialistično konferenco, do katere bi moralo priti v Stockholmu in na katero so se pripravljali prav v tem času tudi v Avstro-Ogrski in Nemčiji:

»Shod pozdravlja z navdušenim pritrdjevanjem pričeta pogajanja (socialno demokratičnih) strank Nemčije, Avstrije in Ogrske z bratskimi strankami tujine, ki imajo namen, da znova dokažejo bratsko solidarnost proletariata vseh dežel, da izgradi novo internacionalo na širši podlagi in v poglobljeni obliki, da postavi v službo umetno zadrževano mirovno voljo delovnega ljudstva vseh držav in narodov sveta za doseg trajnega mira.«

O tej nameravani konferenci v Stockholmu so razpravljali tudi 17. junija 1917 na deželni konferenci Jugoslovanske socialne demokratične stranke v Ljubljani. Na tej konferenci so najprej ugotovili, da je politični položaj v Avstriji slej ko prej zamotan, ker se avstrijska vlada krčevito še vedno drži preživelih načel absolutizma. »Režim Stürgkh-Hohengurger še stoji, reprezentirajo ga le druge osebe. Še vedno se drži najodurnejša cenzura, še vedno sodijo vojaška sodišča, še vedno so ustavljena poročna sodišča. DEMOKRATIČNA NAČELA PAČ NE BODO UVELJAVLJENA V TEJ DRŽAVI PREJ, PREDEN JIH LJUDSTVO NE IZSILI. Zato moramo izgraditi organizacije.« Konferenca poziva delegate, da pripravijo organizacije za velike naloge bodočnosti. (»Delavec«, št. 25, z dne 23. junija 1917.)

(Se nadaljuje)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vse kaže, da bo postala LR Kitajska že v bližnji bodočnosti važna naftna velesila.

OSNUTEK DRUŽBENEGA NAČRTA OBČINE JESENICE V LETIH 1976-1980 — POVZETEK

Družbeni plan občine Jesenice za razdobje 1976-1980 predstavlja osnovni družbeno-ekonomski dokument — dogovor delovnih ljudi v TOZD, v SIS in v krajevnih skupnostih o interesih, ciljih in politiki razvoja v naslednjem razdobju. Predstavlja vnaprejšnje zamišljanje hotenj in dela delovnih ljudi. Predloženi osnutek plana predstavlja osnovo za široko razpravo vseh občanov o določitvi željenih ciljev in politike njihovega ostvarjanja. Šele taka razprava bo opredelila končni predlog družbenega načrta v prihodnjem razdobju.

Za pripravo osnutka plana je bila zadolžena najširša družbenopolitična organizacija SZDL. Le-ta je imenovala poseben koordinacijski odbor, ki ima nalogo usmerjati in organizirati pripravo družbenega plana. Odbor sestavljajo predstavniki družbeno-političnih organizacij, občinske skupščine, organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti ter krajevnih skupnosti. Poleg odbora je bila postavljena posebna strokovna skupina, odgovorna za pripravo predloga plana.

I. SAMOUPRAVLJANJE

Na temelju nove ustavne ureditve, s katero je narejen prelomni korak v razvoju našega samoupravnega socialističnega sistema in je delavec utrdil svoj položaj kot osnovni subjekt združevanja ter povezovanja dela in sredstev, bo treba v naslednjem razdobju zagotoviti razvoj vseh področij družbeno-ekonomskega sistema v okvirih, ki jih narekuje ustava.

Osnovna naloga pri krepitvi samoupravljanja kot temeljnega družbeno-ekonomskega odnosa v naslednjem obdobju je, da delovni ljudje v združenem delu, samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih postanejo dejanski nosilci odločanja o celotnem procesu družbene reprodukcije.

Delovne organizacije s sedežem v naši občini (20 OZD) v gospodarstvu kot celoti nastopajo še vse preveč razdrobljeno. Posledica tega so slabši rezultati pri združevanju dela in sredstev. V prihodnjem srednjeročnem obdobju bo moralo združeno delo nastopati enotneje, s tem bo bolj obvladovalo zakonitosti blagovne proizvodnje in družbeno-ekonomskih procesov. Vse to pa bo dosegljivo le z večjim poglabljanjem in izpopolnjevanjem samoupravnih odnosov, z združevanjem in povezovanjem dela in sredstev, s samoupravnim sporazumevanjem in z družbenim dogovarjanjem.

Proces uresničevanja ustave v združenem delu je potekal v dosežanjem obdobju po svoji intenzivnosti in kvaliteti različno. Organizacije združenega dela s sedežem v občini so dosti hitreje in bolj poglobljeno reševale probleme s področja uresničevanja ustave kot pa dislocirane enote. V nekaterih organizacijah je bil navzoč tudi formalizem, kar ima za posledico razdrobljenost in nepovezanost gospodarstva občine. Zanimljivo je, da vidnih uspehov na področju širših integracijskih povezovanj. Na ravni občine ni nobenega sedeža sestavljene organizacije združenega dela, medtem ko so štiri OZD združene v sestavljeno organizacijo združenega dela s sedežem izven naše občine.

To je le nekaj problemov, katerim moramo v naslednjem obdobju posvetiti največjo pozornost, predvsem pa moramo pospešiti tiste integracije, ki so nujno potrebne za nadaljnji razvoj proizvodnih sil in odnosov v naši občini.

II. SREDNJEROČNI NAČRT GOSPODARSKEGA RAZVOJA

V občini Jesenice bo imela tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju industrija prevladujoč značaj. Industrija bo ustvarjala okoli 70 % družbenega proizvoda, skupaj s trgovino in gradbeništvom pa približno 90 % celotnega družbenega proizvoda.

Hitrejši gospodarski in družbeni razvoj pa bo možno doseči le z odločnejšim uveljavljanjem prvin, ki prispevajo k stabilizaciji gospodarskih gibanj ob hkratnem vzdrževanju dinamične rasti. Pogoj za to je zlasti uspešnejše gospodarjenje, predvsem na podlagi dviga produktivnosti dela, upoštevanju družbenih in poslovnih norm, učinkovitejših, ustrezno usmerjenih in pokritih investicij in razvijanje optimalne strukture gospodarstva s izvirno intenzivnim obeliskom. Uspešnejše gospodarstvo za bolj intenziven izvoz in učinkovitejši nastop na zunanjih trgih pomeni enega najpomembnejših dejavnikov dinamičnega in učinkovitega razvoja naših sil.

V središču razvojnih naporov bo zlasti proizvodnja, stabilna oskrba s surovinami, energijo, hrano in selekcioniran razvoj prometne infrastrukture.

Močnejše je treba razvijati dolgoročno proizvodno, tehnično-tehnološko in znanstveno delovanje na področjih, ki so posebnega pomena za razvoj domačih proizvodnih zmogljivosti. Ob tem naj bo prenos tuje tehnologije predvsem pripomoček, ne pa temeljno sredstvo inovacij, za katere je treba v prvi vrsti zainteresirati lastne sile.

Večja in učinkovitejša usmerjenost združenega dela na mednarodni trg je objektivna razvojna nujnost, ki jo narekuje ne le usklajevanje razvoja, uravnoteženje plačilne bilance in stabilizacije, temveč tudi potrebe in pogoji nadaljnjega intenzivnega razvoja gospodarstva.

1. Skupni kazalci gospodarskega razvoja

1.1 Družbeni proizvod

Tako globalne ocene gospodarjenja kot rezultati ankete minimalnih kazalcev kažejo, da je možno in povsem realno pričakovati 12 % letno rast družbenega proizvoda v gospodarstvu jeseniške občine. Družbeni proizvod vključuje tako moč ustvarjeno kot prenečeno vrednost: dohodek in amortizacijo ter je kot tak vir investicijske, skupne, družbene in individualne potrošnje. Predvideno 75 % povečanje družbenega proizvoda je nad predvidenim porastom v slovenskem gospodarstvu (65 %), medtem ko je bil porast družbenega proizvoda v slovenskem gospodarstvu v preteklem polletju okrog 45 %.

Upošteva predvidene spremembe bodo posamezne gospodarske panoge dosegle naslednjo strukturo in porast družbenega proizvoda

Struktura družbenega proizvoda po panogah:

Panoga	(v 1000 din in %)					
	1. 1974 vredn.	%	1. 1975 vredn.	%	1. 1980 vredn.	%
industrija	914.258	71,2	1.052.768	69,8	1.837.496	69,4
kmetijstvo	155	0,0	175	0,0	525	0,0
gozdarstvo	6.052	0,6	7.595	0,5	7.135	0,3
gradbeništvo	123.550	9,6	148.731	9,9	218.500	8,3
promet in zveze	35.304	2,7	44.032	2,9	67.580	2,6
gostin. in turizem	33.533	2,6	49.169	3,3	83.489	3,2
obrta	55.548	4,3	71.990	4,8	112.628	4,3
komunalna in stanov. dejavn.	7.754	0,6	8.230	0,5	9.843	0,4
trgovina	109.401	8,5	124.656	8,3	306.380	11,6
Skupaj družb. sektor	1.285.555	100,0	1.507.346	100,0	2.643.576	100,0
Skupaj privat. sektor	43.358		55.840		92.136	
Skupaj:	1.328.913		1.563.185		2.735.712	

Rast družbenega proizvoda po panogah ni enakomerna in je prikazana v naslednji tabeli:

Rast DP po panogah:			
panoga	indeks 1980/75	povpreč. rast v %	
industrija	174	11,7	
kmetijstvo	300	24,6	
gozdarstvo	94	-1,3	
gradbeništvo	147	8,0	
promet in zveze	152	8,7	
gostinstvo in turizem	169	11,1	
obrta	156	9,3	
komunalna in stanovanjska dejavnost	120	3,7	
trgovina	246	19,7	
Skupaj družbeni sektor	175	11,8	
Skupaj privatni sektor	165	10,4	
Skupaj:	175	11,8	

Preko štiri petine družbenega proizvoda ustvarjajo OZD s sedežem v občini. Delež je še nekaj večji, če upoštevamo tudi privatni sektor. Okrog ena petina DP pa je rezultat dejavnosti OZD v občini s sedežem drugje. Zlasti trgovinska in kmetijska dejavnost, promet in zveze, delno gradbeništvo imajo sedež svoje dejavnosti tudi v drugih občinah.

Prikazana rast družbenega proizvoda je odvisna od povečanja števila zaposlenih. Porast produktivnosti dela je razviden šele iz primerjave med rezultati dela na eni ter številom zaposlenih na drugi strani. Poglejmo še načrtovano rast DP (zaposlenega v družbenem sektorju po panogah):

Družbeni proizvod na zaposlenega (v 1000 din) in njegova rast:				
panoga	vrednost v l. 1975	vrednost v l. 1980	indeks 1980/75	povpr. rast v %
industrija	137	228	166	11,0
kmetijstvo	58	87	150	8,4
gozdarstvo	79	83	105	1,0
gradbeništvo	88	122	139	6,8
promet in zveze	121	166	137	6,5
gost. in turizem	80	106	133	5,9
obrta	91	102	112	2,3
komunal. in stan. dejavnost	126	136	108	1,6
trgovina	189	399	211	16,1
Povprečje v družb. sekt.	126	202	160	9,9

Družbeni proizvod na zaposlenega bo porasel za 60 %. To pomeni, da OZD načrtujejo bolj produktivna delovna mesta kot so sedaj običajna za posamezne panoge. Istočasno pa je največje povečanje prav v panogah z visoko ravni produktivnosti in z velikim deležem v ustvarjanju družbenega proizvoda, to je v industriji in trgovini.

Družbeni proizvod predstavlja razliko med celotnim dohodkom in materialnimi stroški. Celotni dohodek v družbenem sektorju v l. 1974 je znašal 7,5 mia din, za l. 1975 pa je planiran v višini 9,5 mia din. V petletnem razdobju naj bi do l. 1980 porasel na 16,7 mia din ali za 75 %, kar pomeni približno enako kot družbeni proizvod. To pa pomeni, da po približno enaki stopnji naraščajo tudi materialni stroški, kar pa ni v skladu s stabilizacijsko politiko in morajo gospodarske organizacije v fazi usklajevanja težiti k manjšemu povečanju stroškov.

1.2 Delitev družbenega proizvoda

DP sestoji iz amortizacije in dohodka OZD. Višina amortizacije kot eden od pomembnih virov financiranja in s tem razširjene reprodukcije, je prikazana v naslednji tabeli:

Amortizacija po panogah (v 1000 din in %) v družbenem sektorju						
Panoga	1974		1975		1980	
	vredn.	%	vredn.	%	vredn.	%
industrija	310.254	96,0	325.767	87,8	554.248	83,9
kmetijstvo	15	0,0	20	0,0	35	0,0
gozdarstvo	984	0,3	936	0,3	936	0,1
gradbeništvo	7.661	2,2	9.353	2,6	12.374	1,9
promet in zveze	7.145	2,1	11.353	3,0	15.629	2,4
gostinstvo in turizem	4.329	1,2	8.867	2,3	13.155	2,0
obrta	3.753	1,1	4.471	1,2	8.688	1,3
komunalna in storitv. dejavn.	2.360	0,7	2.451	0,7	2.781	0,4
trgovina	8.090	2,4	8.690	2,4	52.513	8,0
Skupaj:	344.591	100,0	370.555	100,0	660.359	100,0
privat. sektor	1.784		2.081		3.536	

Novoustvarjeno vrednost v gospodarstvu predstavlja dohodek OZD. Skupno ustvarjeni dohodek po panogah bo naslednji:

Dohodek po panogah v 1000 din in %						
Panoga	1974		1975		1976	
	vredn.	%	vredn.	%	vredn.	%
industrija	605.001	64,3	728.356	64,3	1.283.144	64,7
kmetijstvo	140	0,0	160	0,0	490	0,0
gozdarstvo	5.067	0,5	6.659	0,6	6.189	0,3
gradbeništvo	115.890	12,3	139.378	12,2	206.126	10,4
promet in zveze	28.159	3,0	32.679	2,8	51.951	2,6
gost. in turiz.	28.440	3,0	40.285	3,5	70.334	3,6
obrta	51.793	5,5	67.529	5,9	104.044	5,3
stanovanjska in komun. dejavn.	5.395	0,6	5.779	0,5	7.062	0,4
trgovina	101.311	10,8	115.965	10,2	253.867	12,7
Skupaj						
družb. sektor	940.964	100,0	1.136.790	100,0	1.983.217	100,0
privatni sektor	41.574		53.759		91.390	
Skupaj:	982.538		1.190.549		2.074.607	

Dohodek v gospodarstvu bo porasel iz 1,2 mia v l. 1975 na 2,1 mia din v l. 1980.

1.3 Delitev dohodka

Iz dohodka se pokrivajo pogodbeni ter zakonske obveznosti in osebni dohodki. Kot tak predstavlja vir družbene, skupne, individualne in investicijske potrebe. Pogodbeni obveznosti predstavljajo v glavnem obresti na kredite. Povečani krediti kljub naporom za čim večjimi lastnimi viri financiranja bodo predstavljali veliko breme OZD.

Zakonske obveznosti v strukturi dohodka zavzemajo kljub precejšnjemu povečanju nekaj nižji delež od pogodbenih. V primerjavi z dohodkom, namenjenim za večanje poslovnega sklada, pomeni, da je prioriteta dana predvsem investicijski potrebi, v manjši meri pa družbeni in še zlasti individualni potrebi. Bruto OD relativno upadajo in ob povečanem številu zaposlenih poraste le za 42 %. Da izločimo vpliv povečanja števila zaposlenih, si ogledimo predvidevanja na področju realnih osebnih dohodkov. Neto osebni dohodki na zaposlenega v enem mesecu v l. 1974 so znašali 2.802 din, v l. 1975 pa so ocenjeni na 3.417 din. Predvideni realni osebni dohodki na zaposlenega v l. 1980 bodo znašali 4.421 din. Letna stopnja rasti realnih osebnih dohodkov bo znašala dobrih 5 %, kar pomeni še zadovoljiv porast življenjskega standarda, gledanega skozi individualno potrebo. Del tega porasta je povzročila spremenjena kvalifikacijska struktura zaposlenih.

Ostanek dohodka je namenjen predvsem skupni porabi, rezervnim skladom in povečanju poslovnega sklada.

Oblikovanje in delitev dohodka sta v sumarni obliki prikazana v naslednji tabeli:

element	1974	1975	1980
Dohodkovni odnosi v gospodarstvu jeseniške občine (v 1000 din)			
celotni dohodek	7.507.245	9.523.481	16.657.238
materialni stroški	6.221.690	8.016.136	14.013.682
družbeni proizvod	1.285.555	1.507.345	2.643.576
amortizacija	344.591	370.555	660.359
dohodek	940.964	1.136.790	1.983.217
pogodbeni obveznosti	90.311	93.022	255.511
zakonske obveznosti	113.507	151.887	241.156
osebni dohodki	558.077	695.770	984.819
ostanek dohodka	179.089	196.111	501.731
za skupno porabo	51.951	58.101	91.522
za rezervne sklade	18.440	28.309	62.630
za poslovni sklad	108.678	109.701	357.219

1.4 Poslovna sredstva

Ena od osnovnih nalog gospodarjenja je povečanje premoženja v gospodarstvu. Premoženje predstavljajo poslovna sredstva, razdeljena v osnovna in obratna sredstva. Vrednost teh sredstev prikazuje naslednja tabela:

Panoga	1974 vredn.	%	1975 vredn.	%	1980 vredn.	%
industrija	2.441.468	77,3	3.536.276	81,5	6.200.982	81,4
kmetijstvo	1.200	0,0	1.300	0,3	2.300	0,0
gospodarstvo	28.736	0,9	18.000	0,4	25.000	0,3
gradbeništvo	153.766	4,9	171.259	3,9	209.355	2,7
promet in zveze	36.362	1,1	42.416	1,0	48.029	0,6
robt. in turiz.	169.750	5,4	192.948	4,4	307.168	4,0
obrt	84.062	2,7	104.385	2,7	146.850	1,9
kommunalna in stanov. dej.	10.867	0,3	11.323	0,3	12.130	0,2
trgovina	233.686	7,4	259.589	7,4	672.101	8,9
Skupaj:	3.159.897	100,0	4.337.496	100,0	7.623.915	100,0

OZD v gospodarstvu planirajo 125 % povečanje osnovnih sredstev in le 27 % povečanje obratnih sredstev. To pomeni, da bodo posebno pozornost posvetile zniževanju zalog in terjatev do kupcev. Razmerje med osnovnimi in obratnimi sredstvi, ki znaša v l. 1975 50:50 se bo spremenilo v 64:36 v korist osnovnih sredstev.

Gospodarske naložbe in njihovi viri so prikazani v naslednji tabeli:

Gospodarske naložbe (v 1000 din) v družbenem sektorju	1974	1975	1980	1976-80
panoga				
industrija	514.886	756.718	318.581	1.592.905
kmetijstvo	—	—	—	—
gospodarstvo	2.060	2.234	8.500	42.500
gradbeništvo	13.285	17.416	25.266	126.330
promet in zveze	3.405	5.755	28.986	144.830
gostin. in turiz.	940	2.409	15.448	77.240
obrt	9.296	20.522	19.092	95.460
kom. in stanov. dej.	239	100	120	600
trgovina	6.700	20.749	78.210	391.050
Skupaj:	550.910	825.901	494.183	2.497.915

Struktura virov je prikazana v naslednji tabeli:

Viri financiranja (v 1000 din)	1974	1975	1980	1976-80
lastni viri	623.852	683.282	1.059.974	5.299.870
tujji viri	363.901	551.228	425.825	2.129.125
Skupaj:	987.752	1.234.510	1.485.799	7.428.995

Preko 70 % vseh naložb pokriva OZD same in delež tujih virov znaša slabih 30 %, kar je vsekakor pozitivno predvidevanje. Velike naložbe pa govorijo o naporih in prizadevanjih na investicijskem področju.

2. RAZVOJ POSAMEZNIH GOSPODARSKIH PANOG

2.1 Industrija

V jeseniškem gospodarstvu ima industrija vodilno vlogo. Industrija je v letu 1974 ustvarila 71,2 % celotnega družbenega proizvoda, v letu 1980 pa organizacije načrtujejo ustvaritev 69,4 % celotnega družbenega proizvoda.

Industrija bo tudi v naslednjem obdobju nosilec gospodarskega razvoja. Posebno bo treba krepiti njeno konkurenčnost in izvozno sposobnost, kar vse bolj postaja bistveni pogoj za razvoj sodobne industrijske proizvodnje. Delovne organizacije si bodo morale prizadevati za povečanje izvoza in zmanjšanje uvoza. To pa bo dosegli v le s pomočjo boljše izkoriščenosti že obstoječih proizvodnih naprav in izgradnji novih, izboljšanja organizacije dela in poslovanja ter razvijanja izdelav - inventivne dejavnosti.

Industrijo predstavlja predvsem OZD Železarna Jesenice. Njen razvojni program v obdobju do leta 1980 obsega predvsem dve ukrepi:

- povečanje proizvodnje surovega jekla, kvalitetni premik k izdelavi večvrednih vrst jekla ter k povečanju in razširitvi asortimenta hladno predelanih izdelkov.

- povečanje proizvodnje izdelkov končne hladne predelave kot so: elektrode, vlečena žica, vlečeno jeklo in HVT ter s pomočjo integraciji s kovinsko predelovalnim kompleksom doseganje načrtovane proizvodnje konfekcioniranih izdelkov (lopaži, cestni odbojniki, regalna skladišča, elementi konstrukcij itd.).

Delovna organizacija načrtuje, da bo dosegla izboljšanje kvalitete surovega jekla z investicijami v dodatne naprave, vezane na elektro-peči. V sektorju izdelave jekla je predvideno povečanje proizvodnje surovega jekla na 600.000 t letno s tem, da bi se razmerje med proizvodnjo SM in EI jekla preokrenilo v korist EI jekla.

V letu 1976 bo pričela z obratovanjem nova hladna valjalna s proizvodnjo hladno valjanih trakov v količini 115.000 ton ter kvalitetnim programom nerjaveče in elektro pločevine.

Poleg investicije hladne valjarne delovna organizacija načrtuje še sledeče pomembnejše investicije v obdobju 1976-80:

izgradnja 120 t elektro ohladne peči v jeklarni, kontinuiranje gredic, induktivni mešalec, vakuumsko naprava, procesni računalnik, predelava žlindre, povečanje proizvodnje valjane žice z investicijo v žični valjarni, žičarski stroji, stroji za vlečenje jekla, povečanje proizvodnje hladno oblikovanih profilov itd.

2.2 Kmetijstvo

Posebnosti, ki označujejo kmetijstvo v naši občini so: izrazita industrializiranost, ki posredno vpliva na možnosti zaposlovanja izven kmetijstva in s tem odziv delovne sile v industrijske centre. Temu je vzrok tudi pomanjkanje kmetijskega prostora, posebno v nižinskem predelu, ki naj bi bil za sodobno proizvodnjo najbolj interesanten. Zato v naši občini tudi nimamo nobene organizacije združenega dela, ki bi se ukvarjala s kmetijsko proizvodnjo.

V občini živi samo okrog 2,4 % kmečkega prebivalstva, ki tudi ustvarja približno toliko družbenega bruto proizvoda.

Kmetijstvo bomo morali s primerno politiko usmerjati k prestrukturiranju proizvodnje, ki usmerjanju in specializiranju kmetij predvsem pa v živinorejo, za kar so razmere najugodnejše. Samo splošna modernizacija kmetijstva vodi k samoupravni organiziranosti kmetov, ki bodo kot obdelovalci kmetijskih zemljišč na podlagi kooperacijskega sodelovanja združevali svoja sredstva in delo z družbenim delom in tako postali aktivni tržni proizvajalci ter se izenačevali z delavci, ki so zaposleni v drugih gospodarskih panogah. Preprečevati je treba zanemarjanje kmetij, ki so v lasti ostarelih in za delo nezmožnih kmetov ter posvetiti vso skrb ohraniti kmetij, lociranih v hribovitim in gorskem svetu.

Poleg osnovne funkcije pridelovalca prehranbenih dobrin ima kmetijstvo velik pomen tudi za razvoj rekreativno-turistične dejavnosti. Ne moremo si misliti kmečkega turizma brez kmečkega življa, urejenih kmetij in kultiviranega kmečkega okolja. S tem, ko kmetje urejajo svoj ekonomski cilj, prostor urejujejo in ga čuvajo pred negativnimi stihijskimi pojavi (zaraščanje kmetijskega prostora z gozdom, opuščanje pašne na planinskih pašnikih itd.). Da bi se prostor obdržal v biološkem ravnotežju (čeprav procesa ne moremo popolnoma zaustaviti), je potrebno v naslednjem obdobju posvetiti vso skrb kmetijski panogi, tako iz gospodarskih kot iz družbeno-političnih vidikov. Kmetijska in gozdna zemljišča moramo ohraniti vsaj v takem obsegu kot obstoje danes.

Kmetijstvo v naši občini ima velik pomen tudi za koncepcijo splošnega ljudskega odpora. Se posebej velja to poudariti z ozirom na obsežno lokacijo naše občine. Kmetijstvo bo v eventualni vojni predstavljalo zanesljiv vir preživljanja prebivalstva.

Za doseg vseh teh ciljev je potrebno vključevati vse kreatorje politike v kmetijstvo, tako od strokovno pospeševalne službe do organizacij, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Pomembno vlogo ima pri tem tudi kmetijsko zemljiška skupnost, ki je že prevzela veliko nalog pri izvajanju kmetijske politike in urejanju ter razvijanju celotnega prostora v občini.

2.3 Gradbeništvo

V prihodnjem srednjeročnem programu bo težišče dela predstavljala vsekakor etanovanjska gradnja. Ta naloga zahteva od gradbeništva nove pristope v organiziranju dela, modernizaciji montažne proizvodnje v smeri masovne in cenene proizvodnje stanovanj. Vključiti in vpeljati je potrebno OMNTA sistem in tunnelsko gradnjo. Nujna bo tesnejša povezava z industrijo gradbenega materiala, obrtno in montažersko dejavnostjo. Nujno bo vse tesnejše povezovanje zlasti pri načrtovanju s sestavljenjo organizacijo GIPOS in z rastjo DO delitev na področje visoke in nizke gradnje ter montažerstva.

Posebno področje predstavlja proizvodnja gradbenih materialov, polizdelkov in izdelkov. Predvideva se povečanje proizvodnje teh izdelkov kot so gradbene plošče, fasadne plošče itd. ter predelava odpadnih materialov, zlasti iz industrijskih OZD v občini. Predvsem v zgornjesavski dolini je treba nujno predvideti predelavo gramoza. Prav tako je nujno potrebno pristopiti k enotnemu izkoriščanju kamnolomov.

Več pozornosti bo potrebno posvetiti projektantskemu delu in inženiringu. Sedanja prevelika vezanost na zunanje naročnike onemogoča učinkovit pristop k pravilni realizaciji projektov. Zato je predvidena ustanovitve lastne projektantske organizacije, ki bi skrbela za kompletno projektiranje in inženiring vključno z ekonomsko-finančno obdelavo projektov.

2.4 Promet in zveze

Prometna dejavnost (cestni, železniški, zračni, vodni, PTT promet) ima z naraščajočo dinamično rasti gospodarskih dejavnosti vse večji pomen. Prometna infrastruktura in prometna dejavnost postajata izhodišči za gospodarski in socialni rast. Glede prometne razvitosti tako po dejavnosti kot po infrastrukturi obstojajo precejšnje razlike med posameznimi krajevnimi skupnostmi in občini.

V naši občini imamo dve organizaciji, ki opravljata prevoz potnikov in tovarnega prometa, poleg tega pa imajo še nekatere delovne organizacije razvit svoj interni tovarni promet.

V občini so še vedno naselja, ki nimajo urejenih rednih avtobusnih prog potnikov. Najbolj pereč problem predstavlja naselje Zgornja Radovna in Javorniški rovi, v katerih je treba organizirati vsaj prevoz učencev v šolo. V ostalih krajevnih skupnostih je ta dejavnost zadovoljiva, razen v KS Podmežaklja, ki nima urejenega javnega prevoza. V KS Kranjska gora in Mojstrana je potrebno urediti zaprt postajališče.

Delovna organizacija Viator načrtuje zgoštev prometa doseganega intervala na relaciji Hruška - Koroska Bela - Bolnica - Tomšičeva ulica od doseganja 15 minut na 10 minut. Na liniji Jesenice - Blejska Dobrava pa predvidevajo uvedbo dodatnih voženj v večernih urah. Na linijah do Rateč in do Breznice pa bodo povečevali vožnje v skladu s potrebami.

Postoje in telefonske zveze bo potrebno v naslednjem razdobju dopolniti in razvijati predvsem v skladu z vedno večjim razvojem turistične dejavnosti. V Kranjski gori je potrebno položiti podzemni kabelski vod, v Mojstrani in na Planju urediti javno govorilnico, skoraj v vseh krajevnih skupnostih pa povečati telefonske priključke.

2.5 Gostinstvo in turizem

Koncentracijo turizma v jeseniški občini predstavlja Gornje-savsko dolina s turistično najbolj razvitim krajem Kranjsko goro. To področje ima že dolgoletno turistično tradicijo, saj je že pred II. svetovno vojno razpolagala Kr. gora skupaj z Dovjano in Mojstrano z 2.400 ležališči, katerih večjih del je predstavljal zasebni sektor. Turistični razvoj v ZGSJ, predvsem krajske razdaljnosti, ugodno podnebnje in naravne lepote. Te primarne turistične dobrine so bile podlaga za izgradnjo turističnih objektov. Turističnemu razvoju v prid deluje tudi lega področja, predvsem bližina Italije in Avstrije ter večjih jugoslovanskih mest.

Celoten razvoj je bil usmerjen v izgradnjo nočitvenih kapacitet in zato je ravno akomodacija gosta tisti faktor, ki predstavlja v turizmu ZGSJ doslej še najbolj rešeno vprašanje. V zadnjih petih letih se je večalo predvsem število hotelov višje kategorije, lociranih v Kranjski gori. Razmerje med komercialnimi in komplemen-

rast družbenega proizvoda, in sicer 13,5 %. Osnutki planov v združenem delu hkrati nakazujejo bistveno večja materialna vlaganja v prihodnjem petletnem obdobju, ki so z vidika možnosti zagotavljanja sredstev problematična tako po obsegu, po virih sredstev in po strukturi vlaganj. Računajo z 52 % večjim obsegom investicijskih vlaganj v osnovna sredstva, kot jih predvidevajo analize globalnih okvirov in možnosti razvoja SR Slovenije in na znižanje lastnih virov sredstev v financiranju razširjene reprodukcije.

Uskladitev investicijskih programov z realnimi možnostmi investiranja bo zato ena izmed temeljnih nalog v predstoječem usklajevanju in sporazumevanju v združenem delu.

Rezultati ankete minimuma kazalcev kažejo rast produktivnosti 9,2 %. Tako visoka rast produktivnosti izhaja iz predvidenih investicijskih vlaganj v gospodarstvu, ki presegajo narodno-gospodarske zmoglosti. V kolikor bi vlaganja v investicije omejili na realne okvire, bi ob predvideni rasti zaposlovanja v temeljnih organizacijah združenega dela za 3,9 % dosegli rast produktivnosti le za 3-4 %. To pa ni zadovoljivo. Zato se bo treba usmeriti na tiste kvalitativne dejavnike, ki omogočajo intenzivnejši gospodarski razvoj, da bi ob upoštevanju dejanskih narodno-gospodarskih možnosti pri vlaganju v osnovna sredstva dosegli večjo produktivnost. Med omenjene dejavnike sodi stimulatno nagajevanje, spodbujanje inventivne dejavnosti, boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, boljka in sodelobnejša organizacija dela, racionalnost oziroma ekonomičnost pri investicijskih vlaganjih, modernizacija in avtomatizacija procesov in racionalno zaposlovanje.

Temeljne organizacije združenega dela v svojih razvojnih programih predvidevajo povečanje izvoza blaga za 15,8 % povprečno letno. Če upoštevamo še povečanje neblagovnih deviznih dohodkov, bi dosegli povprečno letno povečanje izvoza blaga in storitev za okoli 13 %. Nujno bo, da tudi po uskladitvi razvojnih programov z razpoložljivimi sredstvi zadržimo takšno dinamiko planiranega razvoja. Dolgoročnejska skupna vlaganja s tujimi partnerji doma in v tujini bodo po predvidevanjih programov v združenem delu naraščala z letno stopnjo rasti 19,6 %.

Temeljni nosilec slovenske izvozne strukture bi bili kovinska in elektro industrija, lesna, kemična in gumarska industrija ter industrija usnja in obutve.

V naslednji tabeli je podana primerjava nekaterih pokazateljev razvoja v obeh dokumentih, to je v globalnih analizah o možnostih razvoja SR Slovenije in v analizi ankete minimuma kazalcev razvoja. Dodani so tudi pokazatelji razvoja, ki izhajajo iz osnutka programa razvoja Železarne Jesenice v obdobju 1976-80.

	Globalni okviri	Minimum kazalcev	Osnutek plana ZJ
Porast zaposlenosti	2,5 %	3,9 %	1,3 %
Porast bruto OD	4,7 %	9,7 %	6,0 %
Porast produktivnosti	4,5-5,5 %	9,2 %	11,6 %
Porast izvoza blaga in stor. (vredn.)	10,9 %	13,1 %	21,5 %
Porast real. družb. proizv.	7,7 %	13,5 %	13,1 %
Vlaganja v osnov. sr. (od DP)	26,5 %		30,8 %
Amortizacija + posl. skl.	31 %		38,7 %

Op.: DP - Družbeni produkti

Pokazatelji pod 1., 2., 4., 5., 6. točko so povprečne stopnje rasti
Pokazatelj pod 3., 7., 8. točko so struktura (% od DP)
Produktivnost je za železarno Jesenice računana kot DP/zaposlenega, za ostala dva podatka števec ni jasn.

2. Razvoj po področjih združenega dela

Obdelani so programi razvoja temeljnih organizacij združenega dela vseh panog družbenih dejavnosti. Ti programi razvoja so bili izdelani na osnovi ankete o minimumu kazalcev razvoja TOZD in večinoma tudi že sočeni z osnutki srednjeročnih programov v okviru širših skupaj. V njih so več ali manj izpostavljeni problemi, ponekod pa tudi nakazane njihove rešitve, ki so pomembni za nadaljnji razvoj in za usklajevanje med grupacijami in panogami.

V tem povzetku je obravnavan samo razvoj črne metalurgije v srednjeročnem obdobju 1976-80. Glavni cilji slovenske črne metalurgije v naslednjem srednjeročnem obdobju so učinkovitejša izkoriščanje proizvodnih naprav, dvig produktivnosti dela, znižanje proizvodnih stroškov, uskladitev kapacitet, pri tem pa bi se proizvodni program usmerjal še naprej v smeri kvalitativnih in plemenitih vrst jekla.

Proizvodnja surovega jekla bi se povečala od 800.000 ton na 1.000.000 ton. Pri tem računajo, da bodo postavili novo 50-tonsko električno peč v Storah, ob koncu obdobja pa tudi 100-tonsko električno peč na Jesenicah. Struktura blagovne proizvodnje se bo spremenila v korist ploščatih profilov, in sicer od 41 % na 45 % (nova hladna valjarina).

Za realizacijo razvojnega programa slovenskih železarn bi potrebovali 6,7 milijarde din. Od tega je zagotovljeno 3,5 % inozemskih kreditov, 0,7 % domačih kreditov ter 38,7 % lastnih sredstev. Ostane nezagotovljenih 57,1 %, ki naj bi jih dobili z združenjem sredstev iz ukinitve državnega kapitala, dolgoročnimi krediti poslovnih bank ter inozemskimi banknimi in komercialnimi krediti.

Pri porabi električne energije bo nastal velik premik zaradi zamenjave SM peči z elektro pečmi. Za zagotovitev takšne količine elektroenergije pa so v okviru samouprave skupnosti za elektrogospodarstvo potrebni še samoupravni aparati. Pri surovini bo problem staro železo. Potreben bo še vedno visok uvoz kljub predvidenju, da bodo staro železo skušali nadomestiti z železno gobo. Povečanje števila zaposlenih bo znašalo pod 2 % letno.

V preteklem obdobju se je razkorak med proizvodnjo in porabo jekla v Sloveniji nekoliko večal, ker so se slovenske železarne zaradi rentabilnosti vse bolj usmerjale v kvaliteta jekla, kovinsko predelovalna industrija pa pretežno uporabljala manovna jekla. Glede na razvojne programe delovnih organizacij v kovinskem kompleksu ni pričakovati, da bi se v naslednjih petih letih ta razkorak zmanjšal. Zato se struktura oskrbe v SR Sloveniji s proizvodi črne metalurgije ne bo znatno spremenila. To strukturalno neskladje bo potrebno reševati s povezovanjem kovinsko predelovalne industrije s surovinsko bazo ne samo v okviru republike Slovenije, temveč v okviru Jugoslavije.

2. Primerjalni številčni pregledi razvojnih možnosti na osnovi globalnih okvirov in možnosti razvoja SRS v letih 1976-80 in minimumu kazalcev razvoja TOZD 1976-80.

DRUŽBENI PROIZVOD

		Povpreč. stop. rast. druž. pr.	Struktura družb. proizv.			
	Global. okviri	Progr. TOZD	Global. okviri 1975	Programi 1980	Programi TOZD 1975	Programi TOZD 1980
DRUŽB. SEKTOR GOSPOD.	7,7	13,5	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrija	7,9	15,2	51,3	51,6	57,9	62,6
Kmetijstvo	6,9	8,9	1,8	1,7	2,6	2,2
Gozdarstvo	2,3	2,3	1,2	1,0	1,4	0,8
Gradbeništvo	10,1	9,9	10,7	11,9	9,1	7,8
Promet	6,4	9,3	8,0	7,5	8,4	7,0
Trgovina	7,5	12,8	22,1	21,8	12,3	12,0
Gostinstvo	5,7	11,7	2,6	2,3	3,0	2,8
Obrt	7,3	11,5	1,9	1,9	3,8	3,4
Druge dejavnosti	3,6	11,2	0,4	0,3	1,5	1,4

INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA V OBDOBJU 1976-80

	Struktura vlaganj		Struktura virov sredstev	
	Globalni okviri	Programi TOZD	Programi TOZD	
			Lastna sred.	Druge sred.
SKUPAJ	100,0	100,0	42,5	57,5
Industrija*	52,0	65,0	38,9	61,1
Kmetijstvo*	7,6	3,8	38,0	62,0
Gozdarstvo	1,6	1,2	83,2	16,8
Gradbeništvo	7,8	4,4	78,4	21,6
Promet	9,3	8,6	37,9	62,1
Trgovina	11,5	10,1	64,7	35,3
Gostinstvo in turizem	6,4	5,0	30,1	69,9
Obrt	3,8	1,7	56,8	43,2
Druge dejavnosti			49,2	50,8

V preteklem obdobju se je razkorak med proizvodnjo in porabo v Sloveniji nekoliko večal, ker so se slovenske železarnice zaradi rentabilnosti vse bolj usmerjale

Otroško varstvo ni zadovoljivo. Kmetijstvo je usmerjeno v živonoreje, v zadnjem času pa načrtuje tudi usmeritev v kmečki turizem.

VI. PROSTORSKI RAZVOJ

V Osnutku, ki posveča prostorskemu razvoju veliko pozornosti, je obdelana prostorska infrastruktura (ceste, železnica, energetska omrežje, vodovodno omrežje). Komunalna infrastruktura (kanalizacija, javna snaga, vzdrževanje zelenja) in pa urbanizacija. Naloge iz teh področij pa morajo biti vsklajene v širšem regionalnem in republiškem merilu, zato je to področje še najbolj neobdelano in je še v izdelavi.

OSNUTEK DOGOVORA O DRUŽBENEM PLANU SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1976 – 1980

Zavod SRS za družbeno planiranje je pripravil Osnutek dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 – 1980 in ga predložil Izvršnemu svetu. Le-ta ga je obravnaval na seji 29. julija, ga dopolnil in predložil Skupščini SRS. Na prvi jesenski seji bodo osnutek obravnavali Zbori skupščine SR Slovenije. Osnutek dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 – 80 je dokument, ki zadeva interes vseh delovnih ljudi in občanov, zato naj bi se razvila temeljita razprava v celotni delegatski bazi. Ta razprava naj bi omogočila delegatom za zasedanje republiške skupščine ter našima delegacijama v skupščini SFRJ, da bodo temeljito pripravljene.

TEMELJNI CILJI IN NALOGE DRUŽBENEGA RAZVOJA

Glavna izhodišča, ki opredeljujejo temeljne cilje družbenega razvoja, so: samoupravno planiranje kot bistven pogoj in sredstvo v rokah delavcev in delovnih ljudi, idejne osnove, sklepi in stališča X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije, zagotovitev nadaljevanja pozitivnih družbenih in gospodarskih težej, nujnost postopnega spreminjanja negativnih gospodarskih težej.

1. Pogoji življenja in dela delovnih ljudi

1.1. Življenjski standard

V prihodnjem petletnem obdobju je realno računati s povprečno letno rastjo družbenega standarda 6,9 %. V skladu s sprejetimi smernicami se bo nekoliko bolj povečal družbeni standard, ki vključuje skupno porabo in stanovanjsko gradnjo in nekoliko manj osebna poraba.

V dosedanjem razvoju je SR Slovenija dosegla sorazmerno visoko stanje zaposlenosti, razen na nekaterih manj razvitih območjih. Po demografskih predvidevanjih, ki poleg naraščanja aktivnega prebivalstva upoštevajo še prehod iz kmetijstva v druge dejavnosti in postopno vračanje naših delavcev zaposlenih v tujini, bo možna rast zaposlovanja letno povprečno 2,5 %. Strateške naloge razvojne politike so napor za povečanje deleža produktivnosti v prirastu družbenega proizvoda.

1.2. Zdravstvena in socialna varnost ter kulturno življenje

Postavljeni razvojni cilji, ki temeljijo na večji vlogi znanja, zahtevajo uresničevanje reforme sistema vzgoje in izobraževanja ter kadrovske in materialne krepitve tega področja. Potrebno bo krepiti organizirano predšolsko vzgojo in varstvo ter hitreje uvajati podaljšano bivanje in celodnevno šolo. Združeno delo na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti mora v okviru samoupravnih interesnih skupnosti dobiti določen vpliv na načrtovanje razvoja usmerjenega izobraževanja. Kadrovske in materialne zmogljivosti visokega šolstva bo treba v bodoče bolj povezati z zmogljivostmi raziskovalnega dela ter zagotoviti neposreden pretok znanja v prakso.

Na področju zdravstvenega varstva je treba zagotoviti enake možnosti in pravice vsem občanom. Pri razvoju te dejavnosti je potrebno zlasti krepiti preventivno zdravstveno varstvo aktivnih zavarovancev, okrepiti preventivno in sistematično zdravstveno in zobozdravstveno varstvo žena, otrok in mladine še posebej zunaj mestnih naselij, pristopiti k sistematičnemu odkrivanju kroničnih oblik obolenj prebivalstva po štiridesetem letu starosti in njegovemu dispanzerskemu spremljanju. Razvoj splošnega varstva borcev NOV, vojaških invalidov, drugih borcev in občanov, ki so pod posebnim družbenim varstvom, bo v skladu s sprejetimi dokumenti in ekonomskimi možnostmi.

Skupnosti socialnega skrbstva bodo v prihodnjih letih s samoupravnim sporazumevanjem zagotovile ugodnejše rezultate na področju socialnega skrbstva: investiranje v socialne zavode, gradnjo stanovanj za ostarele osebe in invalide, usposabljanje prizadetih otrok, itd. Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja mora zagotoviti realno vrednost pokojnin, njihovo večjo povezanost z minulim delom ter s tem vzpostavljati ustrezno razmerje med pokojninami in osebnimi dohodki. Sistem obveznega starostnega zavarovanja kmetov bo treba izpolnjevati ter prilagajati pokojninskemu in invalidskemu zavarovanju delavcev.

Na področju kulture bo glavni cilj razvoj kulturno razgibane, svobodnejše, bolj humane in moralno osvetečene osebnosti delovnih ljudi socialistične družbe. Hitreje je treba širiti predvsem tiste kulturne dejavnosti in oblike posredovanja kulture, ki bodo dostopne najširšemu krogu prebivalstva. Telesnokulturne skupnosti bodo morale posvetiti glavno pozornost večji množičnosti telesnokulturne dejavnosti mladine v šolah ter rekreacije delovnih ljudi.

Celotna družba si bo morala prizadevati za razvoj družbene samozakšite in krepitve ljudske obrambe.

1.3. Stanovanjski standard in gradnja

Temeljna naloga na tem področju bo nadaljevanje intenzivno gradnjo tako, da bo ob koncu prihodnjega petletnega obdobja v glavnem odpravljen stanovanjski primanjkljaj, zgradijo oziroma dokončati bo treba 72 tisoč stanovanj. Razmerje med novozgrajenimi stanovanji v družbeni in zasebni lasti bi bilo približno 64:36. Predvideni obseg stanovanjske izgradnje v SR Sloveniji bi lahko dosegli s sredstvi, ki jih ob sedaj veljavnih stopnjah (povprečno 6,2 % bruto OD) izdajamo iz dohodka. Kot glavni vir gospodarjenja s skladom stanovanjskih hiš bo treba postopoma uveljaviti strokovno stanarino.

Gradnja v zasebni lasti naj bi uživala družbeno pomoč le v okviru srednjeročnih načrtov in v večjih stanovanjskih objektih. Da bi spodbujali nadaljnja vlaganja občanov v stanovanjsko gradnjo, bo treba uvajati premiranje stanovanjskega varčevanja.

1.4. Regionalni družbeni razvoj, urejanje prostora in okolja

Temeljni cilj razvoja je skladnejši družbeni razvoj vseh območij, ki mora težiti k izravnavanju gospodarskih, socialnih in prostorskih prvin razvoja, k vzpostavljanju enakih pogojev za delo in življenje delovnih ljudi, k zmanjševanju razlik med manj in bolj razvitimi območji ter med mesti in podeželjem. Ob taki razvojni politiki bodo morala imeti prednost območja, kjer so še večje možnosti zaposlovanja in ki še razpolagajo z realnimi prostorskimi možnostmi ter pogoji optimalne lokacije. Poseben poudarek bo na pospeševanju razvoja manj razvitih območij in manj razvitih obmejnih območij SR Slovenije.

VII. ZAKLJUČEK

Z izdelavo Osnutka načrta družbenega razvoja občine Jesenice v letih 1976 – 80 je zaključena III. faza izdelave načrta razvoja. Iz dosedanjega gradiva je razvidno, da nosilci planiranja (OZD, KS in SIS-i) planirajo oziroma načrtujejo več kot so pa dejanske možnosti. V javni razpravi (do 15. X.) bodo nosilci in drugi občani sami določili prioritete in pomembnosti posameznih investicij v naslednjem obdobju. Predlogi in zaključki razprave bodo vnešeni v Osnutek, ki bo v mesecu novembru posredovan vsem trem zborom občinske skupščine kot predlog družbenega načrta 1976 – 80.

2. Temelji in naloge skupne politike gospodarskega razvoja

2.1. Gospodarski odnosi s tujino

Za nadaljnji intenzivni razvoj slovenskega gospodarstva je večja in učinkovitejša usmerjenost združenega dela na mednarodni trg objektivna razvojna nujnost. Treba bo zagotoviti hitrejšo naraščanje izvoza blaga in storitev. V strukturi izvoza bo potrebno doseči večji delež proizvodov višje stopnje predelave ter zmanjšati delež surovin in reprodukcijskega materiala. V gospodarskih odnosih s tujino bo potrebno doseči razvitejšo obliko sodelovanja kot so zlasti dolgoročno proizvodno sodelovanje, skupna vlaganja, industrijska kooperacija, izvajanje investicijskih del, poslovnotehnično sodelovanje, itd. Prioritetnega pomena je sodelovanje z deželami v razvoju oziroma neuvrščeni. Pomembnejši položaj v bodoči izvorni strukturi bo pripadal predvsem kovinski in elektro industriji ter investicijski opremi.

2.2. Povečanje učinkovitosti gospodarjenja in varčevanja

Doseganje postavljenih razvojnih nalog je v veliki meri pogojeno z večjo družbeno produktivnostjo dela, ki jo bo mogoče doseči z boljšo izrabo rezerv v proizvodnih zmogljivostih, zlasti z izboljšanjem izmenskega količnika in odpravljanjem ozkih gri v proizvodnji z delitvijo dela, modernizacijo in boljšo tehnološko opremljenostjo, boljšo organizacijo dela, itd. V večji meri bo treba pretehtati investicijske projekte v gospodarstvu in družbenih dejavnostih ter skrajšati roke gradnje in popolneje aktivirati investicije. Med najpomembnejšimi nalogami je varčevanje in racionalnejša poraba električne energije.

Učinkovitost gospodarjenja bi se znatno izboljšala z zmanjšanjem vezave sredstev v zalohah.

2.3. Usmeritev razširjenje reprodukcije

Na podlagi analiz o globalnih okvirih in možnostih razvoja bodo potrebna materialna vlaganja v gospodarstvo v povprečju 26,5 % družbenega proizvoda. Analiza ankete minimuma kazalcev pa je pokazala, da združeno delo računa z 52,3 % večjim obsegom vlaganj in to predvsem na račun tujih virov in sredstev v bankah, ki pa so bo objektivno omejena. Od 60 milijard din kreditov, s katerimi računajo TOZD, bo predvidoma na razpolago 31 milijard din. Zato bodo potrebna predhodna sporazumevanja in usklajevanja.

2.4. Gospodarska infrastruktura

Gospodarska infrastruktura ima velik pomen za skladen in učinkovit razvoj celotnega gospodarstva. Zaradi sorazmerno nizkih vlaganj v energetiko, prometno infrastrukturo in vodno gospodarstvo v preteklosti, so na teh področjih potrebne večje investicije. V elektrogosudarstvu bo glavna naloga uresničiti že sprejete odločitve o gradnji objektov za proizvodnjo električne energije v letih 1976 – 80. V toku je tudi modernizacija perspektivnih premostovnikov, v naftnem in plinskem gospodarstvu bomo na podlagi odobrenih dobav naravnega plina iz SSSR pridobili novkvaliteten vir energije.

Predvideva se razširitev zmogljivosti rafinerije INA Lendava in gradnja rafinerije v Kopru.

V prometni sferi se predvidevajo vlaganja v vse prometne dejavnosti. Na področju vodnega gospodarstva bo treba še naprej vlagati v optimalno varovanje in uporabo vode, upoštevajoč varstvo človekovega okolja.

2.5. Surovinska in prehrabena osnova

Osnutki planov razvoja TOZD v SRS za obdobje 1976 – 80 in globalna predvidevanja za SFR Jugoslavijo kažejo, da bodo tudi v prihodnjem razdobju še naprej rasle potrebe po proizvodih črne in barvne metalurgije, bazne kemije, gradbenem materialu, lesnih in tekstilnih surovinah ter nekaterih prehrabmenih izdelkih in krmilih. Zaradi tega je poleg energetike razvoj surovinske baze, vključno s proizvodnjo hrane, strateškega pomena in ena prioritetenih panog združenega dela.

2.6. Modernizacija gospodarstva

Modernizacija zmogljivosti proizvodnje in poslovanja ostaja temeljna skupna usmeritev in naloga organizacij združenega dela. Strateškega pomena je zasnovati modernizacijo na avtomatizaciji sredstev za delo in smotnejšem zaposlovanju, posodabljanju in prilagajanju tehnologije našim razvojnim potrebam ter pospeševanju raziskovalno-razvojnega dela. Potrebna bo tudi specializacija, proizvodnje predvsem na področju kovinske in elektro industrije.

ANEKS K OŠNUTKU DOGOVORA O DRUŽBENEM PLANU SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1976 – 1980

Aneks k ošnutku dogovora o družbenem planu razvoja SR Slovenije, ki ga je prav tako pripravil Zavod SRS za družbeno planiranje skupaj z drugimi institucijami, obsega povzetke srednjeročnih predvidevanj združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnosti. Osnova teh gradiv je anketa o minimumu kazalcev razvoja TOZD, ustreznih primerjave z rezultati globalnih okvirov in možnosti razvoja SR Slovenije v obdobju 1976 – 80. Na ta način gradivo poskuša informirati in opozarjati na neskladja med narodno gospodarskimi možnostmi in ošnutki programov razvoja ter med samimi ošnutki programov razvoja in tako omogočati osnovo za nadaljnji postopek dogovarjanja in usklajevanja.

1. Globalna predvidevanja razvoja

Globalne analize o možnosti razvoja SR Slovenije so pokazale, da je v družbenem sektorju gospodarstva možno računati s povprečno letno rastjo realnega družbenega proizvoda 7,7 %, na podlagi materialnih vlaganj, ki bi predstavljale 26,5 % družbenega proizvoda in pod pogojem, da so ta vlaganja v cilju skladnejšega gospodarskega in družbenega razvoja, da bolje gospodarimo z družbenimi sredstvi in dosegamo hitro rast izvoza blaga in storitev (10,9 % letno) ob počasnejši rasti uvoza. Ob omejenji rasti družbenega proizvoda in stopnji zaposlovanja 2,5 % bi bila dosežena rast produktivnosti 4,5 – 5 %.

Analiza ankete minimuma kazalcev razvoja iz ošnutkov programov temeljnih organizacij združenega dela pa je pokazala, da združeno delo planira znatno višjo

— povečanje proizvodnje izdelkov končne bladne predelave kot so: elektrode, električna stena vložna toba in HVT tor s pomočjo intereraci s kovinsko predelovalnim

tarnimi akomodacijskimi objekti je bilo leta 1969 31.69, leta 1974 pa 48.52 v korist komplementarne akomodacije.

Pomemben pokazatelj v razvoju turizma so kapacitete žičniških naprav. Dosedanje žičnice se ob vse večjem naraščanju števila smučarjev ne morejo izogniti ozkim grlom. Od dosedanjih 14.100 m smučarskih prog v dolini je 84 % le-teh lociranih v Kranjski gori, torej od celotnih kapacitet 9930 oseb/h, odpade 74 % teh kapacitet na smučišča v Kranjski gori. Da bi se torej izognili ozkim grlom in omogočili optimalno izkoriščanje žičnic so potrebne smučarske proge v dolžini 79.955 m, od katerih bi bilo lociranih v Kranjski gori 44 % prog.

Nadaljnji razvoj turizma, katerega nedvomen pomen prikazujejo navedeni podatki, zahteva kompleksno izgradnjo vseh tistih objektov in naprav, ki bodo temeljili na dejansko izkazanih potrebah in bodo dali turističnemu centru pogoje za ustrezno kakovost in večji fizični obseg turističnega prometa. Večji turistični promet lahko pričakujemo le v primeru, ko lahko zadovoljimo raznovrstne potrebe gostov, kar bo možno tedaj, ko bodo kapacitete objektov, namenjenih turistom, kvalitetno in kvantitetno odgovarjale naraščajočemu povpraševanju.

Glede na naravne možnosti in dosedanja razvoj turizma sklepamo na potrebe, ki jih nakazuje razvoj turizma v ZGSD v prihodnje. Tako je v Kranjski gori potrebno v prvi vrsti povečati kapacitete dosedanjih smučišč in zgraditi nove v Trebežu in na Vršiču ter za rekreacijo v zimskem času urediti še sankaske proge in dralsišča. Za letno rekreacijo pa so potrebni objekti olimpijski plavalni bazen, športno igrišče, primerno urejen camping prostor in prireditvena dvorana, namenjena rekreaciji v zaprtem prostoru, organizaciji seminarjev in kot središče kulturno-razstavnih prireditvev. Pomemben je tudi razvoj vsakega turizma v vaseh ob Kranjski gori (Log, Podkoren). Posredno pa na razvoj turizma vpliva tudi izgradnja potrebnega trgovskega centra ter obrtnih in storitvenih dejavnosti, čemur se mora prilagoditi tudi struktura komunalnih objektov.

V Gozd Martuljku je razvoj usmerjen v letni turizem s poudarkom na zdraviliškem, mladinskem in vsakem turizmu. Zato je potrebna adaptacija obstoječih hotelskih objektov in dograditev dodatnih hotelskih zmogljivosti, ureditev sedanjega camping prostora in sprhajalnih stez ter površin za letno rekreacijo, za zimsko sezono pa je potrebna izgradnja dodatnih žičnic.

V Mostrani kot zdraviliško usmerjenem kraju je potrebno zgraditi nov hotelski objekt (lokacijsko vprašanje že rešeno), za razmah zimske sezone pa je predvidena realizacija programa graditve žičnic in smučišč na Črni gori in postavitev še dodatne vlečnice ob sedanji. Za letni turizem so potrebne urejene sprehajalne steze in igrišča, celoten promet pa zahteva vzporedno izgradnjo objektov za ostalo uslužnostno dejavnost, trgovina, obrtno in storitveno dejavnost ter prilagoditi večjemu številu prebivalcev in turistov obstoječe komunalne objekte.

Na območju krajev Rateče – Planica je potrebna izgradnja dodatnih nočitvenih kapacitet. V Planici, kjer so vsi naravni pogoji za rekreativno smučanje pa je treba urediti tekaške ter sankaske proge in povečati kapacitete sedanjih smučišč. Za letni turizem pa kažejo potrebe za ureditev športnega parka z nogometnim igriščem in lahkoletsko stezo. V ZGSD so vsi naravni in ekonomski pogoji za nadaljnji razvoj turizma. To je geografski predel, ki nima naravnih pogojev za uspešen razvoj kake gospodarske dejavnosti, za razvoj turizma pa so dan najboljši pogoji in je torej usmeritev v turizem družbeno upravičena, saj bo preko turizma možno aktivirati prirodne značilnosti Doline.

Prav tako pa je potrebno podpirati projekt izgradnje triglavskih žičnic, ki bo brez dvoma obogatil turistično ponudbo ter podaljšal zimsko sezono. Zaradi bližine tako Bleda kot krajev v Dolini predstavlja večjo izkoriščenost turističnih in gostinskih objektov v teh turističnih krajih.

2.6 Obrt

V jeniški občini tako storitvena kot proizvodna obrtna dejavnost močno zaostajata za splošnim razvojem. Vsestranski napredek tehnike ter porast standarda in specializacije, nove proizvodne naprave, vrsta gospodinskih naprav itd. povečujejo potrebe po obrtni dejavnosti. Dobro organizirana in cenena obrt prispeva k izboljšanju življenjskih pogojev ljudi. Razvite industrijske države imajo precej večji delež obrtnikov kot mi.

dejavnost	Stanje		Zaposlenih		Skup.	Potrebno štev.	Primanjkljaj
	zasebna obrt	s post. poklicem	družb. sektor	zaseb. sektor			
stavbna obrt	29	40	58	42	169	342	173
šiviljska obrt	6	—	12	7	25	175	150
storitve gospodinjstvom in tehnične storitve osebne in druge	24	33	93	13	163	283	120
storitve	26	50	83	20	179	194	17
Skupaj:	85	123	246	82	536	994	460

Predvideni ukrepi za izboljšanje stanja bodo predvsem:

- zagotovitev ustreznih prostorov in lokacij že v okviru predvidenih urbaniističnih programov;
- kreditiranje pod ugodnejšimi pogoji v skladu z družbenim dogovorom o kreditiranju malega gospodarstva;
- ustrezni predpisi glede dajatev, davkov in možnosti opravljanja obrtnih dejavnosti;
- motiviranje učencev za tovrstne poklice in ustrezno šolanje;
- omogočiti obrtni dejavnosti večjo akumulacijo in v investiranjem sodobnejše opravljanje storitev pri višji tehnologiji.

S takimi ukrepi pričakujemo večjo učinkovitost industrije ter povečanje življenjske ravni prebivalstva.

2.8 Trgovina

a) tranzitna trgovina

S tranzitno trgovino je mišljen tisti del trgovine, ki predstavlja v bistvu podaljšano roko komercialne proizvajalcev. V zadnjem času se je na območju Jesenic ta vrsta trgovine v precejšnji meri razvila in jo kaže kot tako še vnaprej intenzivno krepiti s pripombo, da se združuje s proizvajalci v smislu skupnih vlaganj in ustrezne delitve dohodka.

b) grosistična trgovina

Grosistična trgovina je na območju občine oz. mesta Jesenic premalo razvita predvsem zaradi stalnega pomanjkanja ustreznih skladiščnih prostorov. Glede na lokacijo in potrebe širšega območja gornje Gorenjske nedvomno kaže tovrstne trgovine močnejše razvijati. Zametke grosistične dejavnosti je v ZARJ, ki ima za ta namen organizirano skladišče s tekstilnim blagom, galanterijo, kozmetiko, s pralnimi sredstvi, kar pa ne zadošča potrebam in bo potrebno predmet poslovanja tega skladišča razširiti in zboljšati ponudbo. To bo moč doseči z dodatnimi zmogljivostmi.

Pereč problem, ki ga zasledujemo že vrsto let, je nedvomno grosistično skladišče s prehrabmenim blagom, saj opazamo zaradi tega slabšo založenost s kvalitetnim blagom. Kapacitet te vrste na Jesenicah ni in je v bodoče potrebno predvideti ustrezno lokacijo in razviti te vrste dejavnosti, ne samo zaradi našega in tujega potrošnika, temveč tudi zaradi nujnih potreb v primeru vojne.

c) detaljistična trgovina

Preskro prebivalstva s specerijskim blagom rešujemo zaradi ekonomske situacije v trgovini le postopoma. V bodoče bomo morali te vrste trgovino locirati predvsem na mestih, kjer se pojavljajo nove gradnje. Natančnejšo opredelitev bomo predpisali s programom razvoja trgovine, ki bo baziral na programu razvoja stanovanjske gradnje.

Ponudba s tehničnim blagom, pohištvo, gradbenim materialom, tekstilom in galanterijo je delno urejena, s tem, da je na območju mesta veliko število manjših trgovinic, ki so več ali manj specializirane, vendar lokacijsko razbite. Glede na dejstvo, da večina prebivalcev občine pri nakupih teži na mesto Jesenice, kaže razviti v centru mesta večjo blagovno hišo, ki bi združila vse vrste navedenega blaga; ne bi pa kazalo razvijati več takšnih centrov ali celo posamezne specializirane trgovinice, še zlasti, ker so specerijske trgovine založene tudi z osnovnim blagom (tkanine, galanterijo itd.).

Lokacijo za trgovino z ostalim blagom (tobačni izdelki, spominki, itd.) je potrebno iskati na frekventnih, prav tako pa tudi v novozgrajenih delih mesta!

V turističnih krajih se je zlasti potrebno prilagoditi nakupom domačih in tujih turistov. Razvijati kaže zlasti kombinirano trgovino s specerijskim blagom in istočasno z blagom, ki ga turist vsakodnevno potrebuje, ne pa tudi trgovine s tehničnim blagom, pohištvo, gradbenim materialom in podobnim.

V okviru občine Jesenic so še vedno naselja, ki niso preskrbljena oziroma nimajo trgovin. Za ta naselja je vprašljiva rentabilnost graditve trgovin. Splošno znani normativ naj bodo merilo in vodilo pri bodočih gradnjah te vrste objektov.

III. DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Ljudje so osrednji dejavnik gospodarskega in družbenega življenja, saj ustvarjajo s pomočjo podružbljenih sredstev družbeni proizvod, hkrati pa so potrošnik ustvarjenih dobrin.

Demografski razvoj do leta 1980 je v Osnutku družbenega načrta zelo obširno obdelan, vendar lahko v izveleku objavimo samo najvažnejše podatke.

V letu 1980 bomo imeli 28.210 prebivalcev (povprečni naravni prirast v letih 70 – 74 je bil 183 prebivalcev letno, vendar pa je bil selitveni saldo v istem obdobju negativen – vsako leto se jih izseli 117 več kot priseli), torej predvidevamo na osnovi trenda v prihodnjih 5 letih približno 330 prebivalcev več.

Odnos med moškim in ženskim prebivalstvom bo predvidoma 48,3 % proti 51,7 %, kar pomeni 13.630 moških in 14.520 žensk. Tako stanje bo rezultanta delovanja predvsem dveh faktorjev: odslujeje se predvsem komo prebivalstva, ženske pa imajo precej nižji koeficient umrljivosti oziroma dosegaajo višjo starost. Vendar pa pripominjamo, da je predvidevanje prav za spolno strukturo najbolj delikatno.

Odstotek zaposlenih v družbenem sektorju se bo povečal na 54 % (15.230 od skupnega števila prebivalcev). Predvidoma jih bo 13.600 zaposlenih v gospodarstvu (89,3 %) in približno 1.630 v negospodarstvu (10,7 %). Glede na leto 74 predstavlja to 1.600 več zaposlenih v družbenem sektorju. Spolna struktura zaposlenih v družbenem sektorju se bo gibala v razmerju 60 % moških in 40 % žensk (torej 9.140 moških in 6.090 žensk, kar pomeni približno 1.200 žensk več kot v letu 74 in 400 več moških).

Ce smo ugotovili, da bo naravni in selitveni prirastek le 330 prebivalcev (predvsem v korist žensk), potem bo zelo težko slediti nakazanim trendom zaposlovanja v družbenem sektorju (privatni sektor predstavlja le približno 2 % vsega aktivnega prebivalstva, zato ne bomo napravili velike napake, če iz podatkov družbenega sektorja poslošimo na vso občino). Nekaj prebivalstva se bo preusmerilo iz kmetijstva, več bomo morali zaposlovati ženske in vplivati na to, da priseljeni delavci na Jesenicah tudi ostanejo. Morda lahko v prihodnjih 5 letih računamo na vračanje naših zdomecev iz drugih držav, kar bi vsaj delno izboljšalo ogromne potrebe po delavcih v občini. Število aktivnega prebivalstva se bo povečalo za 1.600 od l. 1974 – 1980. Potrebe v istem razdobju predvidevajo povečanje za okrog 1.550 (od l. 1975 – 1980) in okrog 250 (od l. 1974 – 1975), skupno 1.800 zaposlenih. Primanjkljaj znaša okrog 200 zaposlenih.

IV. PROJEKCIJA SOCIALNEGA RAZVOJA

Organiziranost (samoupravnih interesnih skupnosti) je omogočila delovnemu človeku v organizaciji združenega dela, da ne obvlada samo celotnega procesa reprodukcije, temveč tudi celoten sistem zadovoljevanja svojih socialnih, kulturnih in drugih družbenih potreb. Delovni človek ne upravlja samo s proizvodnimi sredstvi, temveč tudi s tistim delom delovnih skupnosti, ki ga imenujemo presežek dela, ki pa v sistemu samoupravnih interesnih skupnosti praktično preneha biti presežek dela, ampak postane sestavni del sredstev, s katerimi delavec zagotavlja sebi in družbi kot celoti zadovoljevanje socialnih, kulturnih in drugih potreb.

1. Samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva

To skupnost sestavljajo: socialno skrbstvo, otroško varstvo, pokojninsko invalidsko zavarovanje, zaposlovanje in stanovanjska skupnost.

1.1 Socialno skrbstvo

V preteklem obdobju je bila dejavnost socialnega skrbstva v pretežni meri kurativna. Spreminjajoči se družbeni odnosi spreminjajo tudi problematiko na tem področju. Potrebno je več preventivnega delovanja, odpravljanja in preprečevanja vzrokov, ki porajajo socialne težave.

Za uresničevanje skupnih družbenih interesov socialnega skrbstva bodo delovni ljudje in občani v interesnih skupnostih s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem po načelu vzajemnosti in solidarnosti zagotavljali izenačevanje pogojev in možnosti reševanja problemov s področja socialnega skrbstva. V naslednjem petletnem obdobju je potrebno predvsem:

- s preventivnimi ukrepi zmanjševati socialne probleme v družinah z velikim številom otrok;
- z razširjanjem oblik vzgojno socialnega dela zmanjševati število osebnostno in vedenjsko motenih otrok in mladine – omogočiti socialno zdravstveno ogroženim otrokom vključitev v dnevno varstvo, letovanje in zavodsko varstvo;
- zagotoviti višjo stopnjo socialne varnosti mladine in odraslih, prizadetih v telesnem in duševnem razvoju in razviti varstvo in usposabljanje srednje duševno prizadetih otrok in mladine. S tem v zvezi se bo skupnost vključila v izdelavo programa posebnih socialnih zavodov v širši družbeno-politični skupnosti;
- izpolniti družbeno varstvo otrok v drugih družinah (rejništvo);
- izrsevati skrbništvo nad otroci in odraslimi osebami;
- zagotoviti družbene denarne pomoči osebam, ki jim je družbena pomoč edini vir za preživljanje do višine minimalne

1.2 Otroško varstvo

Naloge otroškega varstva so usmerjene h krepitvi solidarnosti do družbe, varstva otrok zaposlenih mater in dnevnega varstva in vzgoje predšolskih otrok, z namenom zagotoviti vsem otrokom čim bolj izenačene pogoje za start v življenje.

Program in financiranje otroškega varstva v letu 1975 izhajajo iz programske usmeritve, sprejete za obdobje 1971–1975 in rezultatov pri njenem uresničevanju, iz sklepev konference ZK o postopnem zmanjševanju socialnih razlik in naporih za dvig produktivnosti dela ter iz stališč delovnih ljudi o prednostnih nalogah pri zadovoljevanju skupnih potreb. Iz teh programskih osnov, sklepev in stališč, je sledila naslednja programska usmeritev:

- Okrepi družbeno pomoč družinam pri vzdrževanju otrok tako, da homo razširi krog družin, ki bodo prejemale otroški dodatek in da bodo vzdrževali realno vrednost tega dohodka;
- Izboljšati varstvo zaposlene matere ob rojstvu otroka.
- Pospešiti urejanje pogojev za organizirano dnevno varstvo in vzgojo predšolskih otrok.

Iz programskih osnov srednjeročnega načrta za obdobje 1976–1980 izhajajo naslednje naloge: gradnja vrtca na Koroški Beli, razširitev kapacitet vrtca Angele Oček na Jesenicah, adaptacija stare stavbe vrtca Julke Pihernik na Jesenicah, nov vzgojnovarstveni zavod na Plavžu, razširitev kapacitet za varstvo predšolskih otrok v Kranjski gori in adaptacija varstvene ustanove na Blejski Dobravi.

1.3 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja je sicer organizirano na ravni republike, vendar smo z ustanovitvijo konferenc delegatov skupnosti tega zavarovanja tudi v občini bolj živo vključeni v razreševanje tega sicer zelo pomembnega dela socialno varstvenega področja.

Bodoča usmeritev

Na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja je pričakovati, da se bo število upokojencev povečalo takole:

Štev. upokoj.	1974	1975	1980	indeks 1980-1975
starostnih	1922	2056	2407	117
invalidskih	940	978	1190	121,6
družinskih	1225	1276	1968	122,8
Skupaj – vseh	4157	4310	5165	119,8

Od izplačanih pokojnin bi za občino Jesenice ustvarili v letih 1974–1980 naslednje vose sredstev stanovanjskega sklada upokojencev.

v letu 1974	2.157.600
v letu 1975	2.856.900
v letu 1980	4.445.336

Indeks porasta naj bi bil 155,60.

Iz sredstev tega sklada bi skupnost vložila 5.454.202 din (ostanek sredstev iz leta 1974, formirana sredstva 1975 in del sredstev iz leta 1976).

Dograditev prizidka socialnega zavoda dr. Franceta Berglja.

Vsa ostala sredstva do leta 1980 pa bi vložili v gradnjo – nakup ustreznih manjših stanovanj za upokojence, to je 14 stanovanj letno ali 56 stanovanj v obdobju srednjeročnega plana.

2. Stanovanjska gradnja

Stanovanje predstavlja osnovno življenjsko dobrino človeka. Zato je stanovanjski problematiki posvečena posebna skrb, zlasti še z ustanovitvijo samoupravnih stanovanjske skupnosti, katere vloga je opredeljena že v sami ustavi.

Predvidene možnosti gradnje družbenih stanovanj v naslednjih petih letih so naslednje:

Predvidene možnosti gradnje stanovanj v družb. sekt.

Dograjeno v letu 1976

84 stanovanj	(stolpnica S-3 Puc)
51 stanovanj	(stolpnica SG-2)
84 stanovanj	(stolpnica Vovk)
84 stanovanj	(stolpnica Kalan)
24 stanovanj	(Koroška Bela – stolpič)
327 stanovanj	

Dograjeno v letu 1977

84 stanovanj	(stolpnica Novak)
84 stanovanj	(stolpnica Center II)
48 stanovanj	(2 stolpiča – Kor. Bela)
32 stanovanj	(2 stolpiča – Kejžarjeva ul.)
12 stanovanj	(Mojstrana)
36 stanovanj	(Železniški bloki – nadzidava)
196 stanovanj	

Dograjeno v letu 1978

164 stanovanj	(Center II – 2 stolpnici)
23 stanovanj	(Kor. Bela – 1 stolpič)
65 stanovanj	(Center I – gimnazija)
253 stanovanj	

Dograjeno v letu 1979 + 1980

252 stanovanj	(Center II)
39 stanovanj	(Kr. gora)
60 stanovanj	(Hrušica)
40 stanovanj	(Žirovnica)
100 stanovanj	(možne plombe na Plavžu)
491 stanovanj	

Predvidene prostorske možnosti dograditve stanovanj v letih 1976 do 1980 so skupaj 1367 stanovanj v družbenem sektorju, kar pomeni skoraj dvakrat več kot v razdobju 1971–1975. V privatnem sektorju predvidevamo okrog 250 stanovanjskih enot, kar bo pomenilo 1617 novih stanovanj. Za to izgradnjo bodo potrebni ogromni napori, stanovanjski sklad pa se bo povečal za okrog 20 %. Finančna sredstva naj bi bila zbrana iz naslednjih virov:

Viri sredstev za izgradnjo stanovanj (v mio din) 1976–1980

1. Sredstva delovnih organizacij iz sklada skupne porabe (118 – minimalni kazalci)	23,0
2. Sredstva za solidarnost (1,5 %) (082 – minimalni kazalci)	67,4
3. Sredstva za združevanje (1,5 %) (083 – minimalni kazalci)	67,4
4. Del za lastno razpolaganje za stan. (5 %) (084 – minimalni kazalci)	224,8
5. Amortizacija obstoječega stan. sklada (družbenega)	10,4
Skupaj vsa sredstva:	393,0

Upoštevanje le družbeni sektor bo zgrajenih 1367 stanovanj s povprečno velikostjo 60 kv. m, kar znese 82.020 kv. m stanovanjske površine. Če računamo za to gradnjo ceno 6000 din/kv. m, bodo stroški okrog pol mio din. To pomeni, da po predvidenih prispekih primanjkuje več kot 100 mio din. Zato je potrebno v javni razpravi financiranju in gradnji stanovanj posvetiti vso pozornost.

Problemi pri financiranju bo potrebno reševati tudi z ustreznim kombiniranjem stanovanjskih kreditov, udeležbo pričakovalcev stanovanj in podobno.

3. Kultura

Kulturo lahko opredelimo kot enega temeljnih dejavnikov razvoja socialistične družbe, ki prispeva k vsestranski ustvarjalnosti in razvoju osebnosti, humanizaciji družbenih odnosov, dviganju produktivnosti dela in materialnemu blagostanju.

Jeseniška občina mora graditi na pozitivnih izkušnjah iz preteklosti zlasti na tradiciji delavske, proletarske kulture industrijskega mesta Jesenic, hkrati pa vključevati nove tokove, ki se bodo povezovali z naraščajočo turistično dejavnostjo občine.

Sredstva za kulturno dejavnost bodo v skladu s pričakovanjem družbeno-ekonomskim razvojem občine naraščala letno za 20 % in bodo znašala v letu 1980 8.035.255 din. Vsako leto bomo poleg tega namenili 5 % za investicije, kar znese skupno 4.291.163 din ali vse skupaj v letu 1980 9.854.702 din.

Skromna in včasih nenačrtna vlaganja v kulturne prostore vse od osvoboditve ter uvedba funkcionalnega vzdrževanja šole po letu 1972 je pripeljala do premajhnih, starih, nefunkcionalnih prostorov, ki daleč zaostajajo za nekaterimi kulturnimi objekti izven občine, poleg tega pa so v primerjavi z drugimi gostinskimi, hotelskimi, športnimi prostori v občini že kar odbijajoči in dajejo videz, da je kultura materialno potisnjena na stranski tir.

Zato homo morali vložiti izredne napore zlasti v novogradnje in adaptacije. Zbrana investicijska sredstva 4.291.168 din bodo zadoščala le za najcenejše adaptacije (n.p.r.: dom družb. pol. organizacij Javornik 90.000 din, dom v Zabreznici 180.000 din, Dovje-Mojstrana 800.000 din, Jesenice Stara Sava 2.000.000 din ipd.). Največja investicijska postavka bo vsekakor centralni kulturni objekt: novogradnja Delavskega doma na Jesenicah (55.000.000 din), ki bi s svojimi večnamenskimi prostori (kinodvorana, koncertna dvorana, predavalnica ipd.) nudila zelo dobre pogoje za kulturno delovanje celotne občine. Redna sredstva za ta objekt so nezadostna (ob vključitvi vsega ostalega) in pride v poštev le ob dodatnih sredstvih, kar morajo odločiti v javni razpravi nosilci planiranja (OZD, KS in SIS-i).

4. Vzgoja in izobraževanje

Temeljna cilja razvoja samoupravnih socialistične družbe sta vsestransko razvita osebnost in humanizacija medosebnih zoznanan družbenih odnosov. Oba cilja zahtevata pravilen tretman znanja in strokovnosti ter ustrezno izkoriščanje kadrovskih potencialov v družbeno-ekonomskem razvoju, kar poudarja nova ustava in partijski dokumenti obeh kongresov.

Grobi podatki o šolski mreži kažejo, da se prevelik del generacije vpiše na Center srednjih šol, manjka pa učencev za poklicno in tehnično šolo. Torej se nam zna zgoradi, da ne bomo imeli dovolj ustreznega kadra za novo hladno valjarno (in podobne novogradnje), ki je za atomsko centralo Krško največja slovenska investicija. Podatki tudi kažejo, da imamo v naši občini preveč avtemahnikov in učencev s trgovsko šolo, primanjkuje pa nam strojnih ključavničarjev in administrativnih tehnikov. Teh strukturalnih neskladij je še več in jih bo potrebno odpravljati.

O pomembnem napredku v pogledu modernizacije pouka doslej ne moremo govoriti. Razen fonolaboratorija, ki ga ne koristijo učenci osnovnih šol, v občini ni šole z elektronsko opremljeno učilnico, šolske televizijo; ni šole, ki bi uvajala metode programiranega učenja, malo je kabinetskega pouka in učitelji še zmeraj porabijo 90 % časa za verbalno podajanje snovi.

Pogoje za prehod na celodnevno šolo imajo samo osnovna šola v Žirovnici, ki je že prešla na to novo obliko, šola v Kranjski gori in v Mojstrani. Ožje jeseniške šole so glede prostora zelo otesnjene, vendar se bo z izgradnjo nove šole na Plavžu to stanje bistveno izboljšalo. Glede na socialno strukturo otrok je prehod na celodnevno osnovno šolo najnujnejši prav na območju mesta.

V obdobju, ki je pred nami se moramo prizadevati, da bi bilo v vrtce vključenih eno leto pred vstopom v šolo vsaj 85 % vseh šolskih novincev v občini, za ostale pa bi potekala celoletna mala šola s 600 urami na leto.

Področju poklicnega usmerjanja bo potrebno v naslednjem obdobju posvetiti večjo pozornost. Za dosedanje obdobje je značilno veliko zanimanje, pa tudi realiziranje interesov za šolanje na 4-letnih šolah.

Učenci imajo relativno ugodne pogoje za vključevanje v te šole, ker je samo v jeseniški občini dovolj mest za vse kandidate. Vendar je postala bližina šolanja osnovni usmerjalni faktor, zaradi česar je struktura odločitev neugodna. V zadnjih letih je zelo malo učencev v pedagoških gimnazijah in za vzgojiteljsko šolo se lani ni odločilo nobeno dekle. Neskladnost med zanimanjem za 3-letne šole ter prostimi učnimi mesti je še izrazitejša. Za šolsko leto 1974/75 je zbrala služba za zaposlovanje 428 učnih mest, za katere se je interesiralo 108 učencev, vključilo pa 125. Za leto 1975/76 je evidentiranih 423 učnih mest, za katere se zanima le 75 učencev.

V zvezi s posebno šolo bi bilo treba:

- vskladiti načela, ki so zajeta v ustavnih pravicah, v zakonodaji, v družbenih in samoupravnih sporazumih in ustvariti pogoje za dosledno realizacijo pravice prizadetih otrok do usposabljanja in zaposlovanja;
 - ustvariti take razmere, v katerih živijo zdravi in prizadeti otroci v sožitju in enakovredni obravnavi;
 - prizadeti otrok naj se samo v najnujnejših primerih odvoja od družine in normalnega okolja, zato je potrebno razvijati čim več ustreznih oblik obravnavanja in usposabljanja in hkrati osveščati okolje, da sprejme takega otroka v svojo sredino;
 - pred in po porodni prevecije, zgodnje odkrivanje ter varstvo in usposabljanje teh otrok morajo temeljiti na sodobnih znanstvenih dognanjih;
 - sistematično skrbeti za kadre, ki bodo usposobljeni za delo s temi otroki.
- Na področju usmerjenega izobraževanja nas čakajo najtežje naloge. Postavlja se npr. dilema ali usmerjeno izobraževanje organizirati v okviru občine ali v okviru panog organizirati več posebnih izobraževalnih skupnosti v republiki ali pa sprejeti kombinacijo obeh.

5. Telesna kultura

Brez dvoma smo na Jesenicah v pogledu telesne kulture precej napredovali, kar še posebno velja za vrhunski zimski šport; odkrito pa moramo priznati, da smo zamerjali množičnost. To dokazujejo razporejena sredstva, ki smo jih v letu 1975 namenili posameznim dejavnostim (tudi prejšnja leta ni bilo drugače). Medtem ko smo vrhunskemu športu namenili 850.000 din, bodo predvideni izdatki za razvoj množične telesno-kulturne dejavnosti, kamor spadajo šolska in druga tekmovanja ter reviziti znalaši borih pol milijona dinarjev, stroški rediteljskega, organizacijskega in administrativno-tehničnega kadra 900.000 din; investicije v športne objekte in športno opremo 650.000 din, vzdrževanje športnih objektov in opreme 854.225 din izdatki za tekmovanja in reklamo 630.000 din, delo strokovne službe in organov skupnosti 234.775 in družbena sredstva za republiško telesnokulturno dejavnost 520.000 din. Ob tako pičlih sredstvih za razvoj množičnosti pa je opazen porast osnovnih organizacij za telesno kulturo, števila aktivnih članov, tekmovalcev, strokovnih kadrov in površine športnih objektov.

Temeljna telesnokulturna skupnost bo skušala v bodoče realizirati naslednje tri osnovne cilje:

- Ustvariti pogoje za telesnokulturno dejavnost, ne samo za elitne športnike, ampak za vse občane in delovne ljudi, ki se bodo želeli športno rekreirati.
- Omogočiti vsem mladim ljudem, da bodo razvili svoje dispozicije za najrazličnejše športne discipline, ne forsirati samo zimski šport, z namenom, da bodo naši športniki dosegli vrhunsko kvaliteto tudi v drugih športnih disciplinah.
- Na vsakem koraku moramo s športom oblikovati socialističnega samoupravnega človeka.

Postavljenih ciljev ne bo lahko dosegli, zato se bo morala strokovna služba temeljne telesnokulturne skupnosti dogovarjati in povezovati s strokovnimi službami drugih samoupravnih interesnih skupnosti ter z vsemi družbeno-političnimi organizacijami v občini.

Konkretna naloge

Najbolj boleče je pomanjkanje telovadnic; nekatere šole jih sploh nimajo ali pa so neustrezne. Nujno bo zgraditi na območju tri telovadnice. Z njimi bi rešili pereč problem šol osnovnega in usmerjenega izobraževanja, pa tudi telesnokulturne dejavnosti osnovnih organizacij. Glede na stanovanjska naselja, že obstoječe šole, številno zasedenost šol in kadrovske potrebe gospodarstva bi bilo smiselno zgraditi telovadnico na Plavžu, v Centru srednjih šol in Zelezarskem izobraževalnem centru. Izven območja Jesenic pa pri osnovni šoli na Koroški Beli in še eno v okviru adaptacije osnovne šole na Blejski Dobravi.

Vzporedno z gradnjo materialne baze (najprej so na vrsti telovadnice, šole nato pokriti bazen in ostali športni objekti), moramo poskrbeti tudi za strokovni kader. Pri tem imajo prednost osnovne telesnokulturne organizacije, ki so praktično brez nje. Če hočemo, da bo zaživela rekreacija delavcev po krajevskih skupnosti, ki naj bi zamenjala sedenje nezdrave in nekulturne navade naših delavcev (domačih in priseljenih), moramo v naslednjih petih letih vzgojiti vsako leto vsaj enega tovrstnega strokovnjaka.

Zavedati se moramo, da bomo z ustvarjanjem pogojev za telesno kulturo, lahko najbolj naravno zmanjševali socialne razlike in vzgajali mladi rod tako, da nam ne bo treba odšteti vsako leto težke denarje za odpravljanje najrazličnejših anomalij posameznikov in za socializacijo samoupravne družbe kot celote.

V. PLAN KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V naših družbenih pogojih predstavljajo krajevne skupnosti samostojne interese in samoupravne skupnosti. V njih se soočajo in uresničujejo interesi občanov in delovnih ljudi, pri čemer delovni ljudje sami odločajo o trošenju svojih sredstev. Zaradi neposrednosti krajevne skupnosti najbolj jasno in konkretno določajo svoje naloge in opredeljujejo pravice in dolžnosti. Najbolj poznajo probleme, ki obstajajo in načine njihovega reševanja.

V osnutku so opisane predvsem želje in potrebe občanov v krajevnih skupnostih. Krajevne skupnosti bodo morale izdelati svoje konkretne plane za naslednje obdobje predvsem v skladu z realnimi možnostmi. Iz ankete, ki so jo izpolnile KS je razvidno, da vseh interesov krajanov ne bo mogoče uresničiti. Izreden skok v financiranju predstavlja že premik iz l. 1974 v l. 1975, zato bi bilo za l. 1975 maksimalno možno upoštevati znesek med 2,2 in 2,8 mio din. Če upoštevamo, da je večina financiranja iz prispevkov, ki gredo iz OD potem je 40–45 % povečanje sredstev dokaj realno. To pa pomeni, da v l. 1980 lahko računamo z maksimalno 4,5–5 mio din. Če izračunamo povprečno potrebna sredstva v 5. letih (5x5 mio din) kot so jih ocenile krajevne skupnosti na 25 mio din, potem vidimo, da realno lahko računamo le na okrog 18 mio din, kar pomeni manj, kot je predvidenih želja. To pomeni, da bodo v razpravi potrebne določitve prioritete zadoščanja potreb.

Krajevna skupnost Rateče-Planica

V KS obstoji zazidalni načrt, pri čemer se podpira individualna gradnja. Potrebno se bo boriti proti divjim smetiščem in onesnaževanju vode. Urediti bo potrebno avtobusno postajališče, podaljšati delovni čas pošte, urediti bo potrebno vse ceste (asfaltiranje), zlasti glavno cesto (Rateče-Planica). Zgraditi bo treba nov vodovod Tamar-Rateče, omogočiti redno vzdrževanje električnega omrežja, zgraditi kanalizacijo, urediti cestišča, cestno razsvetljavo, odlaganje smeti v celoti itd.

Potrebno je organizirati otroško varstvo za okrog 30 otrok v Ratečah ter igrišče prav tako v Ratečah.

Še naprej je potrebno razvijati dejavnost v okviru telesnovzgojnih in drugih športnih društev ter jo dopolniti s kegljiščem na ledu, baliniščem in igriščem za roket.

Kulturno-umetniškega društva ni, zato bi bila potrebna ustanovitev. Obstoječa gledališka dvorana ne zadošča. Še naprej je potrebno razvijati dejavnost knjižnice. Potrebno bo povečati turistične kapacitete na 1000 postelj; saj obstoje vse možnosti za to.

Trgovska mreža ne pokriva vseh naselij. Zato bo potrebna izgradnja trgovine z zmogljivostjo za okrog 800 prebivalcev.

Kmetijstvo je v Ratečah-Planici razmeroma razvito. Obstoje možnosti razvoja v poljedelstvu, gozdarstvu, živinoreji in kmečki turizem. Ta razvoj je potrebno pospešiti z ustreznimi dodatnimi ukrepi.

Krajevna skupnost Kranjska gora

Krajevna skupnost ima urejen urbanizem, vendar se morajo bolj dosledno upoštevati območja, predvidena za vikend hišice, hotelske objekte in stanovanjsko gradnjo. Naselje je delno urejeno, vendar še daleč ne dovolj za naš največji zimsko-turistični center. Kraji si bodo morali bolj prizadevati za lepši izgled okolja. Urejenost naselja je pogoj za uspešen turistični razvoj. Isto velja za naselje Gozd-Martuljek. V Kranjski gori je potrebno zgraditi priključek na glavno cesto in asfaltirati cesto od Marketa do osnovne šole.

Kanalizacijski problemi še niso rešeni predvsem v Podkorenu, Gozd Martuljku in Kranjski gori. V Podkorenu je potrebno zgraditi vodovod. Pri vzdrževanju cest velja večja skrb cestnim dostopom v Srednji vrh.

V Kranjski gori trgovine ne ustrezajo razvoju in jih je potrebno modernizirati in odpreti cvetličarno.

Kot dopolnilve športnim objektom v Kranjski gori načrtujejo izgradnjo umetnega drsališča in 4-esteznega kegljišča. Od športnih društev uspešno delujejo roketni klub, kegljaški, šahovski in pa v zadnjem času tudi smučarski klub.

Na kulturnem področju aktivno deluje pevski zbor, večjo pozornost pa bo potrebno posvetiti gledališkim nastopom in folklori.

Možnosti razvoja kmetijstva so v turistični, gozdarski in živinorejski smeri.

KS Dovje-Mojstrana

Mojstrana, ki je bila pred vojno zelo znana kot turistično zdraviliški kraj, v sedanjem času zopet dobiva turistični značaj. Vzporedno s turistično dejavnostjo pa se razvija manjša kovinsko predelovalna industrija in pa lesno proizvodni obrat. Kovinsko obrtna dejavnost ni ovira za hitrejši še bolj turistični razvoj. Predpogoji za to pa je zgraditev novega hotelskega objekta, ki bi vsaj delno zadovoljil turistično povpraševanje.

V KS obstajajo zazidalni načrti, vendar se mora v naslednjem obdobju realizirati zazidalni načrt B. Opremljenost naselja je slaba. Kanalizacija je neurejena, ceste so v slabem stanju in predvsem prozoke. V vase je nujno potrebno asfaltiranje in pa izgradnja ustrezne ceste v Vrata, ki so glavno izhodišče za Triglav. Planinsko društvo načrtuje v naslednjem obdobju izgradnjo novega planinskega objekta v Vratih. Uspešno deluje tudi športno društvo na čelu s smučarskim klubom.

KS v naslednjem obdobju načrtuje povečanje in razširitev turističnih kapacitet, izgradnjo novega hotelskega objekta, izgradnjo novih žičniških naprav, trim steze in pa ostale dejavnosti, ki je potrebna za uspešen turistični razvoj.

Kmetijstvo, ki je najbolj razvito na Dovjem ima možnosti razvoja predvsem v gozdarstvu, živinoreji in kmečkemu turizmu.

Krajevna skupnost Hrušica

V KS je zazidalni načrt le delno izdelan. Ceste skozi naselja so makadamske in so potrebne ureditve. Kanalizacija, odvoz smeti in opremljenost naselja so neurejeni.

Še naprej je potrebno razvijati dejavnost v okviru telesno-vzgojnih in drugih športnih društev. V KS deluje KUD s folklorno sekcijo in godbo na pihala. Primanjkuje strokovnega kadra. V knjižnici so potrebe po večjem izboru knjig in zamenjave starih z novimi.

Na področju trgovinske dejavnosti so potrebe po trgovini z mešanim blagom in posodobljanje prodajne mreže.

Kmetijstvo naj bi bilo pretežno usmerjeno v živinorejo, vendar je pri tem potrebno določiti enoten koncept razvoja.

Krajevna skupnost Plavž

V KS niso urejeni urbanistični in zazidalni načrti. V prihodnjem obdobju se v tej KS načrtuje veliko povečanje stanovanjskih objektov in izgradnja poslovno-trgovskih objektov.

Pri cestnem omrežju so problemi pri križanjih pešpoti z glavnim komunikacijskim prometom, obstajajo ozka grla (pri Hotelu Pošta), problemi prehodov itd.

V prihodnjem obdobju bo potrebno izboljšati javno razsvetljavo, ločitev meteornih voda, ureditev hudournikov, izboljšati pranje in čiščenje cest in ulic, boljše čiščenje snega v zimskem času itd.

Na Plavžu so potrebe po ureditvi pošte in javne govorilnice.

Na področju trgovinske dejavnosti so potrebe po galanterijski trgovini in po izboljšanju trgovinske mreže.

Kinodvorana na Plavžu ne zadošča več potrebam. V naslednjem obdobju je potrebno zgraditi osnovno šolo s telovadnico, klubske prostore za družbeno-politične organizacije, športno rekreacijske objekte in razstavi prostor.

Krajevna skupnost Sava

V KS je urbanistični načrt preveč globalen in ni zazidalnega načrta. Organizirati je potrebno redno vzdrževanje cest, ureditev parkirnih prostorov, asfaltiranje Gregorčeve ulice.

Na področju komunalne uredenosti je potrebno urediti kanalizacijo na Tomšičevi cesti, regulacijo Čopovega grabna, ureditev meteornih voda na Razgledni poti, urediti peskolov pri Korantarju, ureditev trga Tone Čufar itd.

Sedanje stanje na področju otroškega varstva ne zadošča potrebam in je zato temu problemu v bodoče potrebno posvetiti vso pozornost.

Gledališka dvorana s 342 sedeži prav tako ne zadošča potrebam in zato je nujno potreb pristopiti k gradnji osrednjega delavskega doma, ki bi rešil tudi problem kinodv .ane.

Na področju telesne kulture je potrebno zgraditi športno rekreacijski center za gledališčem, trim stezo, več mini igrišč za otroke, pokrit bazen in adaptacijo TVD Partizana.

Aktivnost prosvete in kulture je združena v KUD, ki ima 270 članov, vanj pa so vključeni pevski zbor, godba na pihala, likovna sekcija in folklor. Tudi tej dejavnosti bo potrebno posvetiti več pozornosti.

Zaradi pozitivne gostinske dejavnosti KS načrtuje izgradnjo hotelskega objekta.

Krajevna skupnost Podmežaklja

V KS je urbanistični načrt delno izdelan. Potrebe pa so v asfaltiranju Čopove, Mencingerjeve, Janševe in Ilirske ulice. Tudi cesta l. maja je potrebna rekonstrukcije z razširitvijo podvoza. Vodovodno omrežje je dotrajano in je potrebno v celotni KS popravila. Javna razsvetljava je slabo vzdrževana in brez živoserbrnih svetilk. Problemi so tudi v kanalizaciji, katero je potrebno urediti. Ozračje KS je zelo onesnaženo.

Otroško varstvo je urejeno, vendar je potrebno v naslednjem obdobju povečati dosedanje kapacitete.

Za aktivnost prosvetno-kulturne dejavnosti v naselju ni ustreznih prostorov.

Krajevna skupnost Planina pod Golico

Zazidalni načrt in urbanistični red sta urejena. Komunalna uredenost naselja je zelo slaba. Potrebno je urediti javno razsvetljavo in kanalizacijsko omrežje. Cestne povezave niso urejene. V Plavski rovi je potrebno zgraditi cesto in povezati Planino s Plavskim rovtom. Poleg rekonstrukcije cest krajani načrtujejo popravilo petih večjih mostov. Načrtujejo tudi ureditev vodovoda v Prihodihi.

V KS deluje KUD, ki zajema folklorno sekcijo in ansamble. Delo kulturnega društva je oteženo zaradi pomanjkanja prostorov.

Otroško varstvo ni organizirano. Na področju socialnega varstva pa je tesna povezava s patronažno službo.

Za razvoj turistične dejavnosti je potrebno adaptirati hotel pod Golico in ostale gostinske objekte. KS ima odlične pogoje za razvoj kmečkega turizma.

Razvoj kmetijstva, ki je zelo pomembno za to KS, ima in se razvija predvsem v gozdarstvu, živinoreji in kmečkem turizmu.

</

IZVAJANJE PROGRAMA V SAMOUPRAVNI SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ V PRVEM POLLETJU

V kratkem obdobju, ko je bila ustanovljena samoupravna interesna skupnost za zaposlovanje Kranj je težko prikazati vso dejavnost, ki je bila v tem času opravljena z namenom, da tudi v zaposlovanju v celoti zaživijo samoupravni odnosi, ki temeljijo na ustavi in delegatskem sistemu.

— Zaposlovanje v najširšem smislu ni več domena ozkega kroga ljudi na Gorenjskem, pač pa o vseh pomembnih vprašanih razpravljajo delegacije v TOZD konference delegacij, izvršni odbor skupščine enot in skupščina skupnosti.

— V skupščini regije je enako število delegatov iz posameznih občin. Upoštevana je pariteta, ne glede na družbeno ekonomsko moč občine.

— Skupščinski sistem je tako organiziran, da se pred odločitvami, ki jih sprejme regijska skupščina morajo predhodno sestati delegacije v TOZD.

— Ugotovljamo visoko udeležbo delegacij in delegatov, prisotnost na sejah skupščin enot in skupščine skupnosti je bila, razen enote Skofja Loka, več kot 75 odstotna.

— Skupščina samoupravne skupnosti za zaposlovanje Kranj, je bila konstituirana 17. februarja 1975 in se je doslej trikrat sestala.

— Izvršni odbor skupščine, ki se je konstituiral 17. februarja 1975, se je doslej devetkrat sestel.

— Skupščine enot Jesenice, Kranj, Radovljica, Skofja Loka in Trzin so se sestale trikrat.

— Konstituirala in pripravila sta program dela odbor za samoupravni družbeni nadzor in odbor za kadre.

— Strokovna služba je sodelovala pri navedenih sejah in sestankih samoupravnih organov s pripravo materialov in s poročanjem na sejah. Najpomembnejši taki materiali so:

Samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti; Statut; Poslovnik; Poslovno poročilo za leto 1974; Finančno poročilo za leto 1974; Program za leto 1975; Finančni načrt za leto 1975; Problemi zaposlovanja in zaposlenosti na Gorenjskem; Studija o zaposlovanju delavcev v občinah Kranj v letih 1970–1974; Zaposlovanje težje zaposljivih oseb; Osnutek srednjeročnega plana za obdobje 1976–1980; Pred izbiro poklica; Problemi štipendiranja na Gorenjskem.

— Poudariti velja, da zaradi nove samoupravne organiziranosti nismo zaposlili nobenega novega delavca.

pač pa smo se tako organizirali, da smo lahko izvrševali naloge, ki so bile postavljene pred strokovno službo.

V nadaljevanju podrobneje razčlenjujemo naloge, ki so bile opravljene v prvem polletju.

ANALITIČNO STATISTIČNA SKUPNOST

Naloge, ki so bile v prvem polletju izvedene na tem področju, le v doletenem obsegu izhajajo iz programa dejavnosti skupnosti za to leto. Močno so nas angažirale akcije, ki niso bile vnaprej predvidene, pa smo jih izvajali zaradi aktualnosti. Ena takih je predvsem oblikovanje srednjeročnega programa razvoja skupnosti ter sodelovanje pri programiranju drugih družbenopolitičnih enot. Poudarek je bil torej na planiranju. Izvedene so bile naslednje naloge: popis letnih potreb z izdelavo publikacije; priliv strokovnih kadrov; pregled prijav potreb po delavcih v posameznih OZD za pet mesecev; Demografski del analize o problematiki zaposlovanja na področju občine Kranj; priprava statističnih pregledov za mesečne informacije.

ZAPOSLOVANJE, STROKOVNO USPOSABLJANJE IN SOCIALNA DEJAVNOST

občina	Število prijav, potreb po del.	Število realiziranih, potreb po del.	Število evidenti, iskalcev zaposlit.	Težje zapos. iskalci	Vključeni v delo	Stanje nezaposlenih 30.6.1975	Strokovno usposabljanje	Denarno nadomestilo	Zdravstveno varstvo
Jesenice	1366	1222	200	44	211	77	1	—	34
Radovljica	1289	962	217	27	230	77	4	2	67
Kranj	2571	2051	223	69	190	116	7	15	87
Sk. Loka	1199	930	48	30	44	77	5	4	16
Trzin	273	217	49	21	42	38	1	5	21
Skupaj	6698	5382	737	180	717	383	18	26	225

Gibanje zaposlenosti v prvem polletju v primerjavi z istim obdobjem lani da se stopnja rasti zaposlenosti vedno dviga. Število pripravljenih potreb se je povečalo za 21 odstotkov, število realiziranih potreb pa za okoli sedem odstotkov. Zaposlovanja v tujini praktično ni več, število vračajočih pa je manjše od pričakovanega.

POKLICNO USMERJANJE

Programske naloge se iz leta v leto ponavljajo spreminja se vsebina dela. Prilagoditi se mora spremembam na področju šolstva in gospodarstva. Največje letošnje vsebinske spremembe ugotovljamo zaradi izvajanja novega samoupravnega sporazuma o štipendiranju. Služba poklicnega usmerjanja se je že od sprejema novega štipendijskega sistema

zavedala, da bo ta sistem odigral svojo vlogo v načrtnejši kadrovski politiki le v primeru, če bo to postalo del redne dejavnosti naše službe, katere naloga je, da informira, svetuje in usmerja mlade, usklajuje interese posameznikov in družbe. To nalogo je v prvem polletju skupnost še opravljala za občine Radovljica, Kranj, Skofja Loka, Trzin, za jeseniško občino pa prevzamemo dela v septembru.

	Informativno predavanje				Individualne obravnave				Zdravniški pregledi	Štipendiranje
	učen. osn. šol	starše	dijake gimn.	Filmi	učen. osn. šol	učen. sred. šol	šolske in študijske preusme.			
Jesenice	30	21	16	13	120	38	3	14	—	—
Kranj	58	8	11	32	255	83	16	15	365	365
Radovljica	39	8	—	14	303	24	17	2	306	306
Sk. Loka	35	10	18	23	391	80	14	31	469	469
Trzin	12	11	—	15	97	—	3	5	161	161
Skupaj	174	58	45	117	1166	225	53	67	1301	1301

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

Razširjena seja izvršnega odbora sindikata Železarne, ki je bila 4. septembra, so se razen članov izvršnega odbora udeležili tudi predsedniki sindikata iz temeljnih organizacij združenega dela, sekretar tovarniške konference ZK Železarne Valentin Erjavšek in Milan Polak iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

Na dnevnem redu razširjene seje je bila analiza dela samoupravnih delovnih skupin, ki jo je posredoval Milan Polak. Iz analize je razvidno, da posamezni vodje samoupravnih delovnih skupin zelo neresno opravljajo naloge na področju vodenja samoupravnih delovnih skupin. Analiza je vsebovala podatke za leto 1974 in prvo polletje 1975.

Izvršni odbor je med razpravo o analizi dela samoupravnih delovnih skupin poudaril, da bodo morali samoupravni organi v temeljnih organizacijah združenega dela obravnavati neresno delo posameznih vodij SDS, ker to v našem kolektivu lahko smatramo kot hujšo kršitev delovne dolžnosti in bodo potrebni tudi ostrejši ukrepi.

Iz posredovane analize je bilo razvidno, da je v TOZD Hladna predelava in na gradbenem vzdrževanju nekaj zelo dobrih SDS. Sprejet je bil sklep, da bo izvršni odbor sindikata Železarne osnovnim organizacijam sindikata v obratih posredoval analizo dela SDS, s priporočili, da naj v temeljiti razpravi ugotovijo njihovo aktivnost. Izvršni odbor sindikata Železarne tudi meni, da bo treba še bolj intenzivno nadaljevati že začeto delo na področju izobraževanja vodij samoupravnih delov-

nih skupin. Sprejeto je bilo stališče, da naj bodo tudi v prihodnje delovne vodje istočasno vodje SDS, tako da bodo usposobljeni za strokovno in samoupravno vodenje SDS.

Beseda je tekla tudi o letošnji nabavi ozimnice in drugih tekočih zadevah.

STROJNO VZDRŽEVANJE

Razširjena seja izvršnega odbora osnovne organizacije strojnega vzdrževanja je bila 28. avgusta. Precej pozornosti so posvetili delu samoupravnih delovnih skupin. V razpravi je sodeloval tudi Stane Torkar in opozoril, da se na sestankih SDS obravnava le tista vprašanja, kjer je treba sprejeti ustrezne sklepe, oziroma da to ugaja tudi vodjem SDS. Zgoditi se pa, da vprašanja, ki bi jih morali odgovorni obravnavati in sprejeti ustrezne sklepe, sploh niso na dnevnem redu sestankov SDS. Med delavci oziroma samoupravnimi delovnimi skupinami je že uveljavljeno mnenje: »Saj je tako že odločeno, zakaj bi mi zahtevali drugače«. Na seji je bilo poudarjeno, da se samoupravljanje ne more razvijati, dokler SDS ne bodo obravnavale predlaganega gradiva in o njem tudi odločale. Večkrat so predlogi le formalno potrjeni, ker SDS niso zainteresirane, da bi predlagale ali drugače odločile.

Iz razprave tov. Faletiča povzemo, da doslej še ni bila realizirana nobena pripomba SDS, razen predloga za pranje delovnih oblek. Pravilnike sestavljajo izobraženci tudi po šest mesecev, in niti vodilnim kadrom niso dovolj razumljivi, delavci pa naj bi o njih odločili v pol ure in brez ustrezne obrazložitve. Pripomba SDS sploh ne upo-

števa in je od 40 usklajevalcev morda le šest aktivnih in zato predlogi niso uresničeni ter ostaja le pri prvotnih osnutkih. Jakob Rotar je povedal, da so sklepi SDS večkrat samo formalni in zato tudi nimajo zaupanja. SDS so na primer sklepe o prenosu dela osebnih dohodkov na hranilne knjižice, v Železarni pa je bilo objavljeno, da se je vodstvo Železarne že pred leti o tem dogovorilo z banko. Isti primer je bil tudi glede prispevka za Kozjansko.

V nadaljevanju razprave je Stane Torkar menil, da bi moral biti vodja SDS voljen, je pa le imenovan in samoupravno skupino le vodi ter beleži njeno mnenje.

V drugem delu se je razpravljalo o delu samoupravnih interesnih skupnosti in o samoopravi delavski kontroli, ki tudi v njihovi temeljni organizaciji združenega dela ne more zaživeti. O delu samoupravne delavske kontrole lahko beremo samo v Železarni, sicer pa o njenem delovanju ni drugih informacij.

Na razširjeni seji je bilo posredovano tudi poročilo o doseženi proizvodnji v prvem polletju in dodatno še za mesec julij. Iz podatkov je razvidno, da je bila proizvodnja za 3,4 % pod planom. Tako slabo je bilo v mesecu juliju samo še v letu 1972. Precej imamo zaostankov pri kupcih, kljub slabi proizvodnji pa so bili osebni dohodki v juliju največji. Na zunanji tržiščni ceni izdelkov padajo, zato skoraj vse kar izvozimo prodamo po lastni ceni. Cene surovinam so v porastu, s čimer se znižuje dohodek. Izvoziti moramo 10 % več kot lani, da lahko dobimo enako vsoto deviz. Na seji so poudarili, da le s proučnim delom in gospodarjenjem v drugem polletju lahko zagotovimo nadoknadimo.

POROČILO O FINANČNEM POSLOVANJU V I. POLLETJU 1975

Prispevek za zaposlovanje je v letu 1975 dogovorjen v višini 0,16 % iz dohodka, osnova za obračun pa so

osebni dohodki. Na zbiralnih računih je bilo v tem obdobju zbranih 3.136.656 dinarjev, kar predstavlja 49 % od planiranega dotoka v letu 1975.

Realizacija v primerjavi s planom pa je po občinah v I. polletju sledeča:

	Realizacija od 1/1–30/6	Plan za leto 1975	Indeks Real./Plan
Kranj	1.429.266	2.941.240	48,59
Jesenice	483.465	1.023.040	47,25
Radovljica	489.800	831.220	58,92
Skofja Loka	545.545	1.150.920	47,40
Trzin	188.580	447.580	42,13
SKUPAJ:	3.136.656	6.394.000	49,05

Po občinah so v I. polletju rezultati dotoka prispevka za zaposlovanje v primerjavi s letnim planom sledeči: v Kranju 1,41 % pod planom, na Jesenicah 2,75 % pod planom, v Radovljici 8,92 % nad planom, v Skofji Loki 2,60 % pod planom in v Trzinu 7,87 % pod planom.

Delitev po namenih je sledeča:

— zbrano	3.136.656
— ostalo na zbiralnih računih	46.094
— provizija	10.817
— Razporejeno na skupna sredstva skupnosti	3.079.745

Skupna sredstva Skupnosti za zaposlovanje Kranj in gibanja

istih v času od 1/1 do 30/6-1975 v primerjavi s letnim planom

	Realizacija od 1/1 do 30/6	Plan za leto 1975	Indeks Real./Pln
DOHODKI			
1. Prenešana sredstva iz preth. leta iz sred. za pripravo	168.201	168.201	100
2. Prispevek za zaposlovanje	3.079.745	6.394.000	48,16
— iz družbenega sektorja	2.807.301		
— iz zasebnega sektorja	272.444		
3. Zaposlovanje v tujini	13.123		
4. Iz združenih sred. za štip.	869.776	1.830.000	47,52
5. Odplačila posojil	40.000	40.000	100
6. Ostali dohodki	2.619	10.000	26,20
Skupaj dohodki	4.113.464	8.442.201	49,43

IZDATKI IN PRENOSI

1. Sred. prenešana strokovni službi za pokritje OD (bruto)	1.036.823	2.386.982	43,43
2. Neposredni materialni stroški strok. službe in organov skup.	297.909	652.724	40,00
3. Funkcionalni izdatki			
— strok. usposab. in prevaj.	349.948	400.000	87,48
— denar. pomoč med strok. usposabljanjem	27.404	450.000	6,08
— poklicno usmerjanje	108.436	200.000	54,21
— prehrana nezaposlenim	1.600	10.000	16,00
— zdrav. in spec. pregledi	22.328	50.000	44,65
— izplačane štipendije	761.642	1.830.000	41,61
— ostali funkcionalni izdatki	36.859	100.000	36,85
4. Prenešana drugim skupnostim			
— za združena sred. Zveze skupnosti za zaposl. SRS	948.923	1.933.024	49,09
— letni prispevek za skupnost social. varstva Gorenjske	8.693		
5. Za investicije			
— za nabavo nove opreme	140.094	356.900	39,25
6. Izločeni v rezervi	17.272	63.940	27,00
Skupni izdatki	3.757.931	8.433.570	44,55
Ostane nerazporejeno	415.533		

Natančnejši prikaz dejavnosti samoupravne skupnosti za zaposlovanje je predstavljen v posebni številki Informacij, ki so jih dobile vse,

večje OZD. Drugi del te številke je namenjen programski dejavnosti samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje Kranj v letu 1976.

DELAVCI HLADNE VALJARNE NA IZLETU

Sindikalni odbor hladne valjarne je sprejel sklep, da za delavce in njihove sorce ter upokojene sodelavce organizira izlet. Veliko je bilo predlogov in ugibanj, kam? Za razliko od mnogih drugih sindikalnih organizacij smo se odločili za bližnjo gorsko okolico, kjer bi se med seboj še bolj spoznali, seveda ob vsem, kar na tak izlet ali piknik, kakor ga nekateri imenujejo, sodi. Odločili smo se, da gremo na izlet 13. septembra v lepo gorsko dolino Krmo. Vremenske razmere bi nam skoraj onemogočile izvedbo izleta, saj je v jutranjih urah močno deževalo, na obronkih gora pa se je belil prvi sneg. Nismo se ustrašili vremena. Najprej so odšli v Krmo organizatorji, nato pa še ostali udeleženci izleta. Vreme ni bilo trmoglavno in že v dopoldanskih urah nas je skozi sive megle pozdravilo sonce. Zbralo se nas je prek sto in prepričan sem, da ni bilo nikomur žal. Nasprotno, žal je lahko samo tistim, ki so ostali doma. Ob dobro organizirani in obilni preskrbi nas je Stefan s svojim »mehom« nenehno spodbujal k pesmi, da je le-ta odmevala od Meccanovcev na eni in Široke peči na drugi strani. Ob takem vzdušju je bilo poskrbljeno tudi za rekreacijo. Najzanimivejša točka je bila vlečenje vrvi med valjavci in delavci v ostalih pododdelkih. Ob bučnem navijanju so z 2:1 zmagali valjavci. Tudi otroci so vlekli vrv in bili s slastičami nagradi. Največ smeha pa je bilo, ko so tekmovali delavci, žene in otroci v teku z vrečami. Najbolje so se uvrstili:

moški: Safet Kolarevič, Srečo Šmid, Mujo Mijatović.

ženske: Marija Kos, Saida Zahič, Anica Jasenc.

Pri otrocih je bil najboljši Renato Nedeljko. Nekateri udeleženci so si ob obilici sirov potešili tudi gobarske strasti.

Ob prijetnem vzdušju je hitro mineval čas. V dobrem razpoloženju smo v večernih urah zapustili Krmo. Bil je lep in prijeten dan, za kar gre organizatorjem vse priznanje. Čeprav nismo bili na izletu v krajih, ki so vezani na dolgo vožnjo in s tem tudi na stroške, nas je precej takih, ki mislimo, da naj bodo izleti organizirani tudi v naši bližnji okolici, ki je tako lepa in precej nas je takih, ki smo se pri vožnji domov veselili ozirali nazaj v dolino Krmo.

Udeležence

PRVA IZMENA MARTINARNE NA IZLETU

Vsako leto sodelavci iz martinarne vprašujejo glede izletov. Letos so se odločili za izvedbo izleta v okviru praznovanja 30-letnice osvoboditve in 25-letnice samoupravljanja. Z velikim zanimanjem so si udeleženci izleta ogledali muzej revolucije v Celju in Stari Pisker.

Prijetno je bilo tudi kopanje v atomskih toplicah. Po kosilu so nadaljevali pot v Kumrovec, rojstni kraj tovariša Tita. Razen predsednikove rojstne hiše so si v Kumrovcu ogledali tudi pred kratkim zgrajen dom borcev in mladine. Na Jesenicah so se vrnili prek Dolenjske, izlet v Celje in Kumrovec pa bo sodelavcem iz martinarne ostal še dolgo v spominu.

Bauman

Kljub temu, da je šele od mladosti v partizanih, se je nešteto izkazal. Velikokrat je izpostavljajo svoje življenje, da je pravočasno prinašal poročila v četo in nas rešil nepotrebnih žrtev. Vsi podatki do sedaj so bili resnični. Tako se je odigralo, kakor je on povedal. Imel je že veliko prilik doslej, da bi izdal. Morda pa le ni on. Hajka ne bo trajala večno in nekdo bo ostal, da bo lahko to razvozljati, ali je umešano izdajstvo in kdo je izdajalec.

Take misli so nam kot drobni črvi vrtale po možganih.

Lakote nihče ni čutil. Žeja pa vse bolj in bolj pritiska, samo da dobimo kapljice vode. Grla so se nam osušila in koža v grlu peče, ker je suha. Še bolj nas pa mika tobak. Nismo kadili od jutra, nekateri pa celo od sinoči. Komandir, kakor da je uganil naše misli, je dal znak z roko: »Napreje!«

Spustili smo se globlje v grapo na trša tla. Ne vidi se več neba nad nami. Greben, kjer smo stišali nemške glasove, smo pustili za seboj in ne vidimo ga več.

Posedli smo na bukova debla in puške pripravili na strel. Bičček je dovolil kaditi. Napetost je malo popustila. Občutek za čas smo izgubili. Večina nas ni imela ur, če pa jo je tudi kdo imel, ni gledal nanjo. Sonce je bilo že visoko, celo skozi veje močasnih bukovih dreves smo čutili toploto sončnih žarkov.

Tobak je malo ublažil željo za vodo. V ustih so se nabrale sline in občutek žeje je izginjal. Živci so malo popustili, niso bili več napeti, kot struna predno poči.

Nenadoma, visoko nad nami, rafal za rafalom. Ne tolčejo nas. Niti ena krogla ne leti blizu nas. Kdo na koga strelja? Kdo je še nad nami? To je sedaj bila uganka. Morda so se terenci zatekli na vrh Blegoša, pa so jih odkrili. Morda je kakšna grupa partizanov iz kakšne druge enote. Morda, da bi vsaj bilo, so se udarili na vrhu Nemci med seboj, ko so iz več smeri nastopali. Vsi smo želeli, da bi se to zgodilo. Borba je bila nekaj časa silna, posamezni strelci se niti niso slišali. Nepristano je grmel. Slišijo se tudi bombe, njihov glas je podoben »kragev-kam«. Nemške »štilarice« imajo drugačen glas. Med rafali »sarčev« se sliši tudi glas »zbrojevke«. Torej so partizani.

V dolini pod nami se sliši upitje. Sklepamo, da je hajka velikega obsega.

Borba počasi pojenjuje in se skoraj umiri. Sem in tja se slišijo posamezni strelci, ki se nenadoma ponovno spremenijo v ognjeni pekel. Grmi, rafali parajo zrak, bombe odmevajo po vseh dolinah. Odmevi še povečujejo napet položaj.

Morda je provokacija? Morda Nemci s tem hočejo doseči odkrivanje naše čete? Mislijo, da se bomo odkrili, ko se bomo umikali, pri tem pa naleteli na njihove zasede, in doživeli strašen konec.

Ne, to se ni smelo zgoditi, sedaj, ko je narodnoosvobodilno gibanje na Gorenjskem dobilo nov polet, nove razsežnosti. Tisti tovariši, ki so se morali umakniti v Ljubljano zaradi hude zime in pritiska sovražnika, so se zopet vračali na Gorenjsko, okrepitvi z novimi močmi. Z njimi prihajajo mladi fantje, polni borbenega duha.

Hajka, ki je letos največja, se mora, mora končati z neuspehom sovražnika. To pa pomeni, da četo

Obveščevalec

ohranimo, da ostane takšna kakršna je. Ne smemo nas razbiti. Načrt, ki so si ga zamislili jim ne sme za nobeno ceno uspeti. Take misli so rojile po glavi našemu komandirju.

V tem trenutku je najvažnejše, da četa kot celota ostane skupaj, da nihče ne izgubi brez potrebe življenja. Okoli nas, kar smo pozneje zvedeli, je bilo takrat okoli tri tisoč Nemcev. Nas pa sedemindvajset. To je ogromna premoč, saj je na enega partizana prišlo 111 sovražnikov. V takšni premoči, da ne govorimo o orožju, je v boju nemogoče uspeti. Treba se je odločiti za nekaj drugega. Priti iz obroča s prevaro in takoj zadati udarec sovražniku na drugem kraju.

Napetost, ki je zopet začela naraščati, se je vsako sekundo stopnjevala. V prsih vseh se je porajal vihar in srce je vsakemu tolklo kot težko kovaško kladivo. Nihče pa ni pokazal kaj se dogaja v njegovi notranjosti. Obrazi vseh nas so bili negibno uprti v Bička, ki je stopal na čelu kolone. Njegov obraz je bil še trši, še večja odločnost je žarela iz globokih gub ob ustnicah, njegov pogled je bil jase, obetajoč. Vedeli smo, da nas bo spravil iz tegale pekla. Vera v njega nas je takrat navdajala s tako močjo, da smo samo v njem videli rešitev. Vedeli smo, da je resen, odločen, tovariški in neizprosni kadar je imel prav. Bil

je komunist, ki uživa zaupanje svojih ljudi.

Pogledi so nam uhajali s komandirjevega obraza v vrhove dreves. Iskali smo rešitev v vedno bolj posevni sončnih žarkih. Želeli smo, da žarki ugasnejo, da sonce utone na zahodu in, da nastopi trda tema, tema v kateri se prebiješ povsod. Tema, v kateri je treba le nekaj rafalov in bomb in pot nam bo prosta. Sovražnikove krogle v temi ne zadanejo.

Zdelo se nam je, da se je sonce ustavilo, da žarki vedno enako strmo padajo skozi vrhove starih bukev na nas, da vse stoji — sonce, žarki in čas. Vse stoji, samo sovražnik hiti, se giblje, ne veš kje je. Da bi vsaj vedeli kje so sovražnikovi vojaši. Glasovi se slišijo od vsepovsod, nad nami, pod nami, levo in desno. Slišimo tudi drsenje po tleh, kakor, da nekaj vlečejo, gotovo mrtve ali ranjene. Mi pa smo v pravi mišnici. Samo, da nas ne opazi.

Kljub temu, da se je čas neskončno vlekel, je tudi ta dan utonil najprej v mrak, potem pa je nastopila trda tema. V mraku smo po obeh grebenih slišali glasove, ki so se spuščali v dolino. Ali je konec hajke? Neverjetno. Gotovo se samo vračajo v nižje predele, kjer bodo prebili noč v zasedah in čakali kje se bo kdo prikazal, da ga neusmiljeno ugonobijo. Zbrali smo se okoli Bička, ki nam je šepetaje pojasnil:

»Prepričan sem, da so se vsi umaknili v podnožje, kjer bodo na stazah in manj strmih pobočjih postavili zasede. Morda so pustili tudi kakšno zasedo na vrhu. Mi se moramo prebiti čez vrh na Primorsko.

(se nadaljuje)

SREČKO ŠORLI PO POTEH NAŠE REVOLUCIONARNE PRETEKLOSTI

Premalo poznamo kraje, kjer je v potokih tekla kri za našo svobodo, smo ugotavljali, ko smo se vračali s tridnevnega izleta po Liki, Kordunu, Kozari in Bosni, kjer smo bili na pobudo komisije za interniranje, zapornike in deportirane pri občinskem odboru ZZB NOV na Jesenicah, od 5. do 7. septembra. Vsi smo se zadovoljni vračali, saj smo v teh treh dnevih lahko došli vso veličino naše krvave borbe proti okupatorju in narodnim izdajalcem. Ogleдали smo si Petrovo goro, Bihač, Jajce, Drvar, Jasenovac in Kozaro, kraje, kjer so se odigrali težki in odločilni dogodki v času narodnoosvobodilne vojne. Kraje, kjer smo lahko došli, koliko preganjanja, trpljenja in smrtnih žrtev so morali doprinesti naši narodi, da so si lahko izvojevali in priborili zopet svobodo in neodvisnost.

Petrova gora, je velik pomnik naše revolucionarne preteklosti. Tu je bil 19. julija 1941 sestanek, kateremu je predsedoval narodni heroj Rade Končar in na katerem je izdal CK KPH proglas na oborožen odpor proti okupatorju. Na Petrovi gori so bili formirani razni partizanski odredi in tu je bila 26. oktobra 1941 konstituantna seja glavnega štaba Hrvatske. Na tej znameniti gori so kaj kmalu začele delovati partizanske tiskarne, razne delavnice in 4. oktobra istega leta je začela delovati tudi partizanska bolnica. Najtežji dnevi so bili tu v oktobru 1942, ko je okoli 10.000 ustašev, Italijanov in domobrancev obklopiło Petrovo goro. Partizani so se sicer prebili, toda imeli so velike

žrtve. Okupatorji in njihovi pomagači so pobili okoli 1.300 žena, otrok in starcev. Na tej gori je pokopanih okoli 2.500 naših borcev. Pesem o tem pokolu pravi: »Na Kordunu grob do groba — traži majka sina svoga.« Sicer pa so se vsa leta okupacije tu zadrževale partizanske enote, bolnica s podzemskimi bunkerji in razne delavnice. Ljudsko izročilo pravi: »Sve može pasti, ali Petrova gora nikada« in sin materi naročuje: »Hajde majko kaži rodu da se boru za slobodu.«

Bihač, kamor smo prispeli še istega dne, je znano mesto v Bosni, kjer je bilo prvo zasedanje AVNOJa. V stavbi, kjer je bilo zasedanje, je sedaj zgodovinski muzej. Razni eksponati, zapisi in slike, nam prikazujejo potek zasedanja AVNOJa in važne sklepe, ki so bili sprejeti na tem zasedanju.

Naslednji dan smo nadaljevali pot v Jajce, kjer je bilo 29. novembra 1943 drugo zasedanje AVNOJa, katerega so se udeležile delegacije iz vse Jugoslavije. Zasedanje je bilo v stavbi nekdanjega sokolskega doma, kjer je sedaj lepo urejen muzej narodnoosvobodilne vojne. Tu so bili sprejeti odločilni sklepi in na tem zasedanju je bil na predlog Josipa Vidmarja tovariš Tito imenovan za prvega maršala Jugoslavije. V tem mestu smo si lahko ogledali slikovite slapove reke Plive.

Izven programa smo si ogledali tudi Drvar, kjer se je nekaj časa zadrževal glavni štab NOV s tovarišem Titom na čelu.

(se nadaljuje)

Golob ga je gledal tako, da mu ni bilo treba reči kaj več. Misli pa si je: Kaj hudiča se vsak spotika ob Rozo? Ali prihajajo zaradi nje ali zaradi preiskave. Vanj so vrtale sive oficirjeve oči:

— Vemo, da je tu sestanek! Kje so ljudje? Govorite!

Golob je zdaj ujel ravnotežje in jeza, ki se mu je prej bleščala v očeh, je prešla v navno začudenje. Nepremično je tipal po sivih izpraševalnih očeh, ki so čakale na odgovor. In Golob je odgovoril:

— Ljudje se zberejo pri nas le za kakšno večjo delo, na očetih in pri pogrebih. Zdaj pa nimamo nič takega. Saj ste videli!

Oficir je stisnil zobe in zaškrtal z njimi, da ga je slišal tudi Golob.

— Pes slovenski! je zasikal. Golobova mirnost in bister odgovor sta mu vzela razsodnost, da je udaril kmeta močno po glavi. Še vedno mu je namreč zvenelo v ušesih obersturmführerjevo zatrdilo, da so navedbe njegovega agenta zanesljive. Da je to vir, ki so ga bili preizkusili že poprej. Poročnik, ki je poznal obersturmführerjevo natančnost, preračunljivost, zagrizenost in zvižanost, se je ob kmetovem odgovoru spožabil, da je z udarcem pokazal svojo nemoč. Že ko je bil stopil v hišo, je vedel, da je bil pogon zaman; vendar se ni mogel kar tako sprijazniti s tem. Sam sebe je hotel nekaj časa obdržati v vlogi spretnega odkrivalca zarotnikov in hitrega zasliševalca, ki mu ni mogoče ničesar prikriti.

Če bi bilo tu res zbranih toliko ljudi, kakor so bili sporočili, bi mu morali priti v pest; tudi če bi se zbrali kje na seniku ali v bližini, bi morali naleteti nanje. Toliko ljudi se ne more skriti kot pest vžgalic, je sklepal poročnik. Vse skupaj je spretna potegavščina. Obersturmführer se vedno hvali z natančnostjo, o svoji nadvse zanesljivi mreži agentov, za katere trdi, da ga bodo pripeljali do najvišjega banditskega vodstva. Najbrž bo skušal vso krivdo naprtiti moji nerodnosti in počasnosti! Poznam take.

A tudi poročniku ni bilo vseeno, da bi odšel praznih rok. Na Golobove prsi je nameril pištolo in ostro zahteval:

— Povej vse, kar veš o sestanku, če ne, veš, kaj te čaka!

Toda Golob ni vedel ničesar in na koncu je zatrdil:

— Gospod oficir, saj ste videli, da sem ves večer delal. Pregledali ste tudi vso hišo. Kar se pogledite! Če boste našli kakšnega tujca, bom jaz tisti, ki bo najbolj začuden. Prav gotovo vas je kdo potegnil!

Poročnik še ni odnehal in tudi pištolo ni odmaknil.

— Še enkrat te vprašam, kje so ljudje? Ne bom se zadovoljil samo s tabo, tudi ženo ti bomo odpeljali. Otroci bodo potem sami. Kleli bodo tebe in bandite, ki jim pomagajo!

IVAN JAN
17

MRTVI NE LAŽEJO

Poročnik je v Golobovih očeh opazil spremembo. Začutil je, s čim ga bo najbolj prizadel. Zato je zavpil onim v sobi:

— Zvežite žensko!

Golob je stisnil ustnice in njegove zenice so se zožile. Hotel se je že pogmati v oficirja, pa se je zadnji hip še premagal. S silo tu ni bilo kaj opraviti. Če bo zmagal, bo samo s prepričljivim nastopom. Obvladal se je in rekel:

— Če me stokrat vprašate in če potolčete vse, meni se o kakem sestanku niti ne sanja!

Predenj so privedli zvezano Rozo, otroci pa so v sobi tiho jokali. Vendar to ni trajalo dolgo.

Oficir je zdaj tudi Rozo potisnil k možu, potem pa je obema brez besed s cevjo pištole pokazal, naj pred njim stopita ven. Oba je postavil k steni in jima grozil, da bo takoj sprožil, če bo kdo mislil pobegniti. Podoficirji so se počasnih korakov spet bližali razkačene mu poročniku. Videli so ga, kaj počenja, zato so prihajali še počasneje. Ni jim bilo do tega, da bi stresal jezo še nad njimi.

Poročnik se je zdaj ohladil in se sprijaznil s položajem že toliko, da je sam sebi začel postajati smešen. Zato je hotel stvar končati, vendar tako, da bi bilo čim manj škode in sramote.

— Odslej vas bomo imeli še bolj pod nadzorstvom. Drugič se ne bo steklo tako gladko, je zapretil z nejasnimi grožnjami. Spravil je pištolo in namignil straži, naj razvežejo gospodinjo. Podoficirji so se vračali z raporti, da niso našli nikogar. Lepi podoficir pa se je dalj, kot je bilo potrebno, sukal okoli Roze, ki si je brisala težko zadrževane solze.

Prevarani policisti so se počasi začeli zgubljeni z domačije. Golob je stisnil pesti. Roza pa je bila že mirna in nekako zamišljena. Rad bi jo ozmerjal zaradi prijaznosti s podoficirjem, pa se je zadržal. To ji je ta večer prihranil zaradi prestanega strahu in hotel je biti tudi manj ljubosumen, da je ne bi ujezil. Golobovo domačijo je spet zajel mir.

Kmalu potem se je Aleš skobacal iz senene luknje in se spustil h kozolcu. Trikrat je zaskovikalo.

— Vsi so odšli. Ne boj se, je Aleš spodbujal kmeta, ki se mu je videlo, da je komaj zbral toliko moči, da je prišel.

— Mar bi bil tu, če bi se bal? Težko pa je reči, če niso pustili kakšne zasede, je tiho odgovarjal in skozi temo iskal, kje bi se lahko še kdo zadrževal.

Aleš je vedel, koliko je tvegat Golob in da ga ni treba šteti med osumljence. To je čutil že ves čas, vendar se je hotel o tem še enkrat prepričati.

— Dobro si se držal. Videl in slišal sem. In tvoji tudi. Kaj praviš zdaj? Je bilo prav, da smo sestanek prestavili?

— Zato sem vendar tvegat nocoj.

— Kaže, da bomo izdajalca kmalu odkrili. Morda je to prava sled!

Golob je malo pomislil in rekel:

— Tudi meni se zdi. Jasno pa je, da vedo vse. Izdajalec ni daleč.

(Nadaljevanje prihodnjic)

SPOZNAVAJMO SVOJO DOMOVINO

4

OTOK LASTOVO

Otok Lastovo je za svojo svobodo žrtvoval 340 borcev, od tega 38 žena. Kako velike so bile žrtve nam pove podatek, da je otok imel takrat le 1.500 prebivalcev. Toda otok je po dolgih letih zaživel svobodno v naši domovini! Prebivalci se z hvaležnostjo, spoštovanjem in ponosom spominjajo vseh žrtev, ki jih je zahtevala njihova svoboda.

LASTOVO DANES

V svobodi je Lastovo pričelo novo borbo. To je borba za razvoj otoka. Tu so se prebivalci in pripadniki naše ljudske armade združili in rezultat tega sodelovanja je hiter razvoj otoka. Takoj po osvoboditvi so se prebivalci, tako kakor v svoji preteklosti, ukvarjali s kmetijstvom in ribarstvom. Zanimivost otoka je, da je na njem natančno 46 polj, torej ravno toliko kot je otokov. Kmetje gojijo žitarice in vinsko trto. Do leta 1969 je na otoku obratovala tovarna ribjih konzerv, ki pa so jo zaradi zastarele proizvodnje, ki ni mogla slediti konkurenci na tržišču ukinit. Pogovarjal sem se z nekdanjim delavcem v tej tovarni. Povedal mi je, da je potem, ko so tovarno zaprli, kupil majhno ribiško ladjo in se samostojno pričel ukvarjati z ribolovom. Na

vprašanje, kako se živi od ribolova, mi je povedal da je delo sicer naporno, vendar pa mu je uspelo s prihranki prav sedaj kupiti modernjšo ladjo, s katero so se mu delovni pogoji precej izboljšali. Povedal mi je, da dela tudi žena in sicer v vojaški čistilnici, tako da je njun standard veliko boljši kot pa v času, ko je še delal v tovarni. Prijazni Mate mi je zaupal, da ima dva sinova, ki še oba hodita v šolo. Starejši pa bo že prihodnje leto odšel na šolanje v Split. Na koncu pogovora je dejal: »Žal mladi hočejo lepše, pestrejšo življenje, zato nas zapuščajo, domov pa se vračajo le na dopust in počitnice. Kljub temu pa se Lastovo vseeno hitro razvija. Mladi oficirji JLA pogosto sklepajo zakonske zveze z lepimi domačimi dekleti, nov vir zaslužka — turizem, pa odpira lepe možnosti za prihodnje. Zaenkrat je na Lastovu le en hotel, ki je bil zgrajen na pobudo predsednika Tita. Leži na prekrasnem kraju na ožini, kjer dva otoka povezuje leseni most. Če k temu, da leži na izrednem mestu, dodamo še, da so cene zmerne, postrežba pa solidna, potem vidimo kako resno so se otočani oprijeli novega vira zaslužka.«

Veliko turističnih postelj pa imajo tudi domačini sami. Imel sem priložnost spoznati ta, tako imenovani zasebni turizem. Vsi, ki oddajajo sobe sodelujejo s turističnim društvom, tako da je ponudba enotna. Sobe so izredno lepo opremljene, poleg tega pa prijazni domačini poskrbijo, da se gost počuti izredno domače. Morda največ pove podatek, da imajo večino stalnih gostov, ki se že več kot deset let vračajo na ta čudovit otok, otok tišine in miru. Morska voda je izredno čista, razvejana obala pa daje izvrstne možnosti za potapljanje, podvodni ribolov, čolnarjenje, smučanje na vodi. Možnosti za razvoj turizma imajo izredne. Delovni domačini pa skrbijo, da izboljšujejo pogoje za svoje življenje. Sedaj je na otoku okrog 1.200 prebivalcev, izredno sodelovanje med vojsko in domačini pa je prav v zadnjem času pokazalo svojo koristnost. Ravno

naša generacija je na otoku dokončala nov vodovod, otok je dobil nove PTT zveze, v okviru doma JLA se gradi nov hotel. Sodelovanje je imenitno tako na gospodarskem, kot na kulturno zabavnem področju.

Preden zaključim ta moj zapis, za mnoge še o neznanim otoku Lastovu, moram omeniti še čudovite mojstrovine narave, ki jih srečujemo na vsakem koraku. Žal je moj besedni zaklad premajhen, da bi to pravilno izrazil, ne najdem primernih besed. Toda nikoli v življenju ne bom pozabil velikih jat belih galebov, ki so nas vsako jutro budile s svojim vreščanjem, nikoli ne bom pozabil čudovitih stvaritev narave, ki jih je na tem koščku naše domovine brezštevno. Tu se pravilni svet tišine počasi prepleta s časom, v katerem živimo.

Vedno se bom rad vračal v ta čudoviti svet, tako kot se vračajo vsi, ki so imeli enkrat priložnost videti ta košček naše čudovite domovine. Kajti vseh lepot in prijaznih domačinov se resnično ne da pozabiti.

Veseli bom, če sem s tem sestavkom uspel vsaj malo približati otoku Lastovo tistim, ki ga ne poznajo, njegovo burno preteklost, njegove prebivalce in utrip življenja na njem.

Sicer pa se je ta naš, skoraj neznan delček našega Jadrana, pričel približevati modernemu svetu. Kmalu bo poleg običajne ladje med sezono plul tudi trajekt, ni pa več daleč dan, ko bo na Lastovu pristal hidrogliser.

Težko je z besedami opisati otok z izrednimi lepotami, to bi storil lahko le s filmsko kamero, katere pa žal nisem imel.

Pripis: O otoku Lastovu sem veliko zvedel od izredno prijaznih domačinov. Največ zgodovinskih in geografskih podatkov pa sem našel v knjigi Otok Lastovo, katero mi je ob mojem odhodu iz Lastova podaril njen avtor: kapetan I. klase Radojica Gvozdenović, velik prijatelj in raziskovalec življenja in zgodovine na otoku.

Branko Jeršin KONEC

DVE SEJI IZVRŠNEGA SVETA

V času od izdaje prejšnje številke Železjarja sta bili kar dve seji Izvršnega sveta Občinske skupščine Jesenice.

Na seji 10. septembra so razpravljali najprej o družbenem dogovoru o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic elementarnih nesreč. Tak družbeni dogovor, ki ga na osnovi dogovorov med republikami in pokrajinami predvideva tudi zakon, naj bi potrdile Občinske skupščine, Izvršni svet SRS, Socialistična zveza delovnih ljudi Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije. Družbeni dogovor določa vrste naravnih nesreč, za katere se lahko uporabljajo sredstva solidarnosti, pogoje in načine uporabe teh sredstev ter tudi način upravljanja. Istočasno so se podpisniki dogovora sporazumeli, da bodo od letošnjih zbranih sredstev namenili 75 odstotkov še za odpravo neposrednih posledic potresa na Kozjanskem. Največ časa pa so se člani Izvršnega sveta držali ob razpravi o stanarinah. Znano je, da smo z majem letos tudi v naši občini povečali stanarino in to v povprečju za 46,6 odstotka. Seveda tako povečanje ni v skladu z medrepubliškimi družbenimi dogovori o cenah in resolucijo razvoja, smo pa se v občini povsem držali družbenega dogovora o stanarinah. Ta določa, da je osnova za določanje stanarine v letošnjem letu vrednost stanovanja, ugotovljena z odlokom Občinske skupščine, povečane za 25 odstotkov, s tem da valorizacijska vrednost točke ostane nespremenjena. Po zakonu bi lahko novo točkovanje stanovanj opravili že leta 1972, pri čemer naj bi upoštevali nekatere

nove elemente v točkovanju, opravili nekatere popravke in končno upoštevali tudi izboljšanje stanovanjskega fonda. Ker pa smo v občini odlašali, nas je leta 1973 preseñtila zamrznitev stanarin in tako smo lahko novo točkovanje opravili šele letos. Zato pa tudi tako povišanje. Dejansko pa 46,6-odstotno povišanje stanarin v povprečju predstavlja v dinarjih le 58,10 dinarja oziroma če povemo še drugače, dvo-sobno stanovanje se je podražilo za 65 do 100 dinarjev in smo glede stanarin med cenejšimi slovenskimi občinami. Predstavniki stanovanjske skupnosti so na seji tudi povedali, da bi zmanjšanje stanarin pomenilo, da bi morali takoj ustaviti vsa začeta investicijska dela in tudi nekatera tekoča vzdrževalna dela. Zato se je Izvršni svet tudi odločil, da ne bo predlagal spremembe stanarin, saj smo se v občini držali družbenega dogovora o stanarinah. Oddelku za gospodarstvo pa so še naročili, naj pripravi analizo cen in še posebej, ali so se stanarine in komunalne storitve skupno povečale za dovoljenih 18 odstotkov, ali so manjše ali večje.

Poleg tega so se strinjali z izdajo pozitivnega mnenja Gorenjskim oblačilom Kranj, ki nameravajo na Jesenicah začeti z gradnjo novega konfekcijskega obrata, s čimer bi pridobili od 60 do 80 novih delovnih mest, predvsem za zaposlitev ženske delovne sile, pa še delovne pogoje bi izboljšali. In ker je na Gorenjskem v lanskem letu padla poraba umetnih gnojil, so na priporočilo Kmetijsko živilskega kombinata Kranj TOZD Radovljica sklenili regresirati nakup gnojil individualnim kmečkim proizvajalcem in uradno registrira-

nim pašnim skupnostim, pri čemer pa nakup gnojil ne more biti manjši od 500 kg.

V torek, 16. septembra, pa je bila že 57. seja Izvršnega sveta, na kateri so največ časa posvetili razpravi o primerjavi nekaterih kazalcev osnov osnutka temeljev za dogovor o družbenem planu Jugoslavije za obdobje 1976 do 1980 ter osnutka dogovora o družbenem planu SRS za isto obdobje. Člani Izvršnega sveta so oba dokumenta ocenili in menili, da jih lahko podpremo. Seveda bo treba opredeliti razvoj občine z obema osnutkoma, pri dokončni izdelavi predlogov obeh dokumentov pa bo potrebno bolj opredeliti problematiko v zvezi z zaposlovanjem v Jugoslaviji, opredeliti centre razvoja turizma, kakor tudi naloge in cilje s področja prometne infrastrukture. Sklenili so tudi, da morajo Organizacije združenega dela čimprej pripraviti predloge srednjeročnih planov do leta 1980, da bo na ta način tudi mogoče uskladiti plane Samoupravnih interesnih skupnosti in Krajevnih skupnosti oziroma uskladiti menjavo dela med proizvodnimi in neproizvodnimi organizacijami. Na seji so poleg tega potrdili tudi besedilo odredbe o določitvi strnjnih naselij, v katerih se mora organizirati odvoz smeti in odpadkov. Glede na pomembnost področja celotne občine so v to uvrščeni vsi kraji v občini, in tako bo treba organizirati odvoz smeti tudi v krajih, kjer ta še ni urejen. Program za takšen odvoz pa naj pripravijo pooblašene organizacije in prizadete krajevne skupnosti v soglasju s pristojnim upravnim organom.

L. T.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 35. seji izvršnega sveta SO v torek, 16. 9. je bilo na dnevnem redu kar 18 točk. Obravnavali so med drugim poročilo o delu izvršnega sveta, predlog odloka o obveznem odlaganju, odvozu in deponiranju odpadnih snovi, družbeni dogovor o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravo posledic naravnih nesreč, poročilo o uresničevanju programa komunalnih del za 1975, poročilo o zajemanju podatkov za nastavev registra prebivalstva, o gradnjah in obnovitvi gasilskih domov, o splošnem razporedu

dohodkov proračuna občine od 1. jan. do 31. avgusta, zadeve s področja urbanizma, gradbeništva in komunale, predlog o ukinitvi nekaterih žiro računov, poročilo LB-podružnice Kranj o terjatvah do Gorenjske opekarne Dvorska vas, globalno oceno dejavnosti SIS 1976-1980, globalno oceno gospodarstva v istem obdobju, nekatera finančna vprašanja KS in vloge za dotacije nekaterih proslincev ter tekoče zadeve.

Na torkovi seji koordinacijskega odbora za skupno in splošno porabo pri IS SO je tekla beseda o ugotovitvah in sklepih regionalnega posveta o skupni porabi v Kranju nato pa so pregledali polletna poročila o realizaciji programov SIS. Dogovorili so se o skupnem objavljanju osnutkov delovnih programov vseh SIS v občini za 1976. leto ter o izdelavi enotne globalne ocene dosedanjega razvoja in ciljev družbenih dejavnosti (SIS) za obdobje 1976-1980.

Na 6. seji občinske skupščine, 10. 9. so delegati vseh treh zborov sprejeli program dela in razpored sej skupščine do konca 1975. leta. Program predvideva 43 točk najpomembnejših zadev, ki bodo obravnavane na letošnjih štirih sejah.

Sekretariat aktiva komunistov-neposrednih proizvajalcev je na seji, 11. 9. najprej ocenil izvajanje sklepov 7. seje aktiva, nato pa je pripravil program za 8. sejo aktiva, ki jo bo sklical prihodnji teden. Aktiv bo razpravljal o oceni stabilizacijskih ukrepov v občini.

Izvršni odbor predsedstva OK SZDL je na 4. seji, 12. 9. razpravljal o oceni družbenopolitični akciji za stabilizacijo, o udeležbi delegatov na sejah SIS s posebnim ozirom na slabo udeležbo delegatov zbora uporabnikov v skupščinah SIS, ki je bila doslej komajda sklepna.

Na 4. seji predsedstva OK ZSMS, 12. 9. so potrdili program dela OK ZSMS do 31. 12. 1975, razen tega so potrdili tudi pravila o delovanju medobčinskega sveta ZSMS Kranj in razpored obiskov članov predsedstva po osnovnih organizacijah ZSMS do konca leta. Za novo članico predsedstva so izvolili Ksenijo Čop iz OO ZSMS Vezene Bled.

Med petdnevni bivanjem na Bledu sta Sajet Zaki, sekretar izvršnega komiteja CK Arabske socialistične unije Egipta in Surur Šajin, poslanec egipčanske skupščine, prejšnji teden v spremstvu predstavnikov OK ZK in OK SZDL obiskala Almire v Radovljici in UKO v Kropi. S predstavniki teh kolektivov sta se pogovarjala o gospodarskem in političnem razvoju. Ogledala sta si tudi muzeje v Begunjah, v Radovljici in Kropi.

Štiričlanska delegacija nemških sindikatov pod vodstvom predsednika sindikatov dežele Baden-Württemberg Güntherja Erleweina je v sredo, 10. 9. obiskala radovljiško občino. O sindikalni dejavnosti, samoupravljanju in proizvodnji se je pogovarjala s predsednikom OS ZSS Marjanom Vrabcem, sekretarjem OS ZSS Vladom Matjašičem in s predstavniki kolektiva Almire v Radovljici.

Pri predsedstvu OK SZDL bodo ta teden ustanovili iniciativni odbor za informacije o delegatskem sistemu. Odbor bo pripravil predlog za ustanovitev občinskega informativnega centra in za izdajanje ustreznega informativnega glasila.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu zveze sindikatov je na seji, 12. 9. ocenila uresničevanje programa letošnje kulturne akcije za delovne kolektive in ugotovila, da so bile izvedene vse planirane prireditve. Potrdili so razpored gledaliških, likovnih, koncertnih in literarnih prireditev do konca leta in sprejeli izhodišča za program kulturne akcije v 1976. letu.

V ponedeljek, 15. 9. je bila 5. razširjena seja IO krajevne konference SZDL Radovljica. Na dnevnem redu je bilo poročilo o izdelavi osnutkov statuta KS in srednjeročnega načrta razvoja KS ter razprava o samoupravnem sporazumu o načinu financiranja KS v 1976. letu. Sklenili so še ta mesec sklicati vaške in ulične sestanke SZDL na katerih bodo občani razpravljali o omenjenih dokumentih.

V okviru proslav 80-letnice Plamena in 25-letnice samoupravljanja v tej tovarni, je na slavnostni seji DS v soboto, 6. 9. prejelo šest delavcev red dela s srebrnim vencem, dva medaljo zasluge za narod in 12 medalje dela. Odlikovanja je podelil predsednik skupščine Polde Pernuš.

Vsakoletno srečanje s poslovnimi partnerji je trgovsko podjetje Murka pripravilo v petek, 5. 9. v festivalni dvorani na Bledu. Navzoče, med katerimi so bili tudi predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, je najprej predsednica DS Angelca Župan seznanila s poslovnimi uspehi in razvojem samoupravljanja podjetja, nato pa je sledil kulturni program in modna revija.

V Partizanskem domu Vodice na Jelovici so do 8. septembra imeli vse zmogljivosti v celoti zasedene. Poprečno je prenočevalo okrog 30 dopustnikov, ki so bili z udobjem in prehrano zelo zadovoljni. Dom bo odprt do konca oktobra.

Prejšnji teden so se začela komunalna dela - kanalizacija in asfaltiranje Gregorčičeve ceste v Radovljici. Akcijo v Predtrgu, kjer bodo začeli tudi z deli na Šercerjevi cesti, je organizirala v dogovoru z občani KS Radovljica. Občani bodo prispevali od 2.000 do 4.500 din, kar bo odvisno od gnotnega stanja posameznika. Celotni stroški za Gregorčičevo cesto bodo znašali okrog 500.000 din.

S 15. septembrom je zavarovalnica Sava odprla svojo poslovalnico tudi v Radovljici na Kranjski cesti 19. S tem bo omogočeno radovljiškim in okoliškim zavarovancem in drugim interesentom neposredno koristiti zavarovalniške storitve, kar pa je bilo doslej možno le v Kranju ali na Jesenicah.

V soboto, 6. in v nedeljo 7. septembra je bil na igrišču za veliki golf pri Lescah I. Mednarodni amaterski turnir, na katerem se je pomerilo 20 igralcev iz blejskega Golf kluba, Avstrije in ZRN za pokal TD Bled. Najuspešnejši so bili po pričakovanju gostje iz Avstrije in Nemčije.

Komorni zbor A. T. Linhart iz Radovljice je v petek, 12. 9. popoldne, letos že drugi nastopil s koncertom slovenskih umetnih pesmi na blejskem otoku. Teden dni pred tem je imel svoj koncert tudi moški zbor KUD Stane Žagar iz Kroke.

AKTUALNOSTI IZ JESENIŠKE OBČINE

NELIKVIDNOST NARAŠČA

Likvidnost gospodarstva jeseniške občine se slabša. Najboljša pokazateljica za to trditev sta znesek sredstev na žiro računih organizacij združenega dela in število dni, ko so bile posamezne organizacije blokirane.

V prvem polletju 1974. leta je imelo gospodarstvo jeseniške občine 298 dni blokiran svoje žiro račune, letošnje prvo polletje pa je število dni blokiranih računov naraslo na 428. Prednjačil je Jesenice transport s 117 dnevi, za njim pa so se zvrstili: Lesnogalanterijski obrat, katerega žiro račun je bil blokiran 78 dni, Vodovod 48 dni, Kovinoservis 47 dni, Hotelsko podjetje Gorenjka 39 dni, Tehnični biro 34 dni, trgovsko podjetje Zarja štiri dni, Kroj šest dni in splošno gradbeno podjetje Sava en dan.

V primerjavi s številom dni skupne blokade gospodarstva v drugih gorenjskih občinah, je število dni v jeseniški občini še vedno majhno, vendar je ena izmed nalog koordinacijskega odbora za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti pri uresničevanju ciljev družbeno ekonomske politike tudi ta, da vpliva tako, da bo negativna tendenca zastavljena in se bo število blokiranih dni manjšalo ne pa večalo.

AMORTIZACIJA VISOKA Vendar NIŽJA KOT ZAKONSKE OBVEZNOSTI

Organizacije združenega dela v jeseniški občini so v letošnjem prvem polletju ustvarile 154.027.000 dinarjev sredstev za amortizacijo. Lani ob polletju so znašala sredstva amor-

tizacije 113.197.000 dinarjev. Letošnja sredstva amortizacije so zato za 36 odstotkov višja od lanskih. Višina formirane amortizacije je več kot zadovoljiva, saj je njen porast višji od porasta družbenega proizvoda, ki je ob letošnjem polletju za 34,3 odstotka višji od lanskega.

Ni pa v skladu z družbenim načrtom in dogovori, da so zakonske obveznosti gospodarstva daleč več kot celotni dohodek, družbeni proizvod in ostanek dohodka. Amortizacija, ki med naštetimi gospodarskimi kategorijami dosega še najvišje povečanje, je kljub vsemu za dobrih štirinajst odstotkov za zakonskimi obveznostmi. Le-te so namreč v letošnjem prvem polletju kar za 51,5 odstotka višje kot lani.

ZBOR TURISTIČNIH IN GOSTINSKIH DELAVCEV

V prvih dneh oktobra bo v Kranjski gori zbor turističnih in gostinskih delavcev Slovenije. Pričakujejo, da se ga bo udeležilo okrog 1.200 delavcev, ki delajo v hotelih, agencijah, turističnih društvih in drugod v turizmu. Lani je bil zbor v Portorožu, letos pa bo v Kranjski gori, ker so organizatorji ocenili, da ima kraj zelo dobre možnosti za izvedbo različnih programov.

Naj povemo le nekaj stvari, ki jih načrtujejo v dneh zbora. Drugega in tretjega oktobra bo v osnovni šoli v Kranjski gori razstava pogrinjkov, ki ne bo zanimiva le za gostinske delavce in goste, ki bodo ta čas v kraju, pač pa tudi za širši krog ljudi. V hotelu Lek bodo v istih dneh pripravili razstavo slaščičarskih izdelkov, razstavo kuharskih izdelkov pa v hotelu Alpina. V osnovni šoli bo tudi razstava jedilnih listov in turistično propagandnega materiala. V času zbora bo v Kranjski gori

tudi tekmovanje barmanov v mešanju pijač. Tekmovanje bo v hotelu Larix. Prav tam pa bo tudi degustacija vin in žganih pijač. Pred hotelom Prisank se bodo gostinci 3. oktobra pomerili v hitri hoji z obloženimi pladnji. Razen tega pa bodo v času zbora odigrali v Kranjski gori šahovski brzoturnir, tekmovali bodo v malem nogometu, odbojki, tenisu, namiznem tenisu, kegljanju na asfaltu in streljanju z zračno puško.

Izredno pester program bo združen s spoznavanjem turističnih delavcev in razvedrilom.

ZAPOSLENOST PREHITRO NARAŠČA

Z letošnjim družbenim načrtom se je občina Jesenice zavezala, da bo uravnavala gospodarska gibanja tako, da se zaposlenost ne bo zvišala več kakor za tri odstotke. Vendar je moč ugotoviti, da je število zaposlenih v občini že konec prvega polletja višje za 2,9 odstotka. Če naj bi držalo določilo družbenega načrta, bi se torej do konca leta zaposlenost lahko zvišala samo še za eno desetino odstotka. Zato je razumljivo, da je posebna komisija v okviru koordinacijskega odbora za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti za uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike, opravila razgovore v vseh tistih organizacijah združenega dela, kjer so v letošnjem prvem polletju najbolj presegli lansko število zaposlenih in se ne držijo določil družbenega načrta občine.

V gospodarstvu je dosežen največji indeks povečanja v kmetijstvu in gozdarstvu, vendar ta indeks ne pomeni bistvenega povečanja delavcev. Saj se je v kmetijstvu povečalo število zaposlenih s štiri na devet, v gozdarstvu pa od 79 na 96. Že v prvem polletju pa sta močno presegli letni družbeni načrt panogi gradbeništva in obrti. V gradbeništvu je za 5,6 odstotka več zaposlenih kot lani, kar pomeni da je zdaj 92 delavcev več, v obrti pa pomeni 4,2 odstotno povečanje 38 delavcev več.

V gospodarstvu in negospodarstvu se je ob polletju letošnjega leta glede na stanje konec lanskega leta povečalo število zaposlenih za 408 delavcev. V temeljnih organizacijah združenega dela, ki imajo sedež v občini, je število delavcev večje za 122 ljudi, vse ostalo povečanje pa gre na račun delovnih enot tistih organizacij združenega dela, ki imajo sedež zunaj občine.

Število zaposlenih žena se je povečalo za 362 oseb in je doseglo 5.188 ali 36,4 odstotka v celotni strukturi zaposlenih. Kakor je razveseljivo, da število zaposlenih žena še vedno naglo napreduje, letošnje preveliko povečanje ruši določila družbenega načrta.

Dve novi stolpnici na Plavžu sta pod streho. V vsaki bo po 52 stanovanj, ki bodo predvidoma useljiva v začetku prihodnjega leta

»KO JE CVETELA AJDA IN SO PELI JEREBI, SO PADLI PRI MOŠENJSKI PLANINI«

»Moj sin Mirko je kot partizan padel na Jelovici pri Mošenjski planini, ko je cvetela ajda in ko so peli jerebi. In sedaj borec za svobodo poje tam večno uspavanko.« Tako je napisal oče svojemu sinu Mirku Sušteršiču iz Ljubljane, ki je kot komisar jelovške čete, skupaj s 25 soborci padel, 9. septembra 1942 na Lipniški planini (v bližini Mošenjske planine) na Jelovici. Med padlimi borci je bil tudi legendarni komandant prve grupe odredov, španski borec, komunist in organizator vstaje na Gorenjskem in kasnejši narodni heroj Joža Gregorčič-Gorenje. Pred osmimi leti, leta 1968, ko so v Delavskem domu na Jesenicah odkrili Gregorčičev poprski kip in ko je bila prva večja spominska svečanost ob spominskem obeležju na Lipniški planini, se je mladina jeseniške in radovljiške občine obvezala, da se bo vsako leto na najbližjo prosto soboto tej obletnici, udeležila spominske svečanosti.

Tako kot sedem let doslej, se tudi v soboto, 13. septembra, kljub deževju in izredno hladnemu vremenu mladina ni izneverila tej svoji obljubi. Ob grobišču v Radovljici, kjer je pokopan Joža Gregorčič in njegovi soborci, se je ob devetih uri zbralo okrog tisoč mladih iz radovljiške in jeseniške občine, nekdanjih borcev in aktivistov NOV, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in vojakov iz kasarne Joža Gregorčič iz Škofje Loke. O Jožu Gregorčiču in takratnih zgodovinskih dogodkih je spregovoril predsednik mestne organizacije ZB NOV Radovljica Vinko Berce. V kulturnem programu pa so sodelovali mladinski zbor in recitatorji osnovne šole Radovljica in mladinski zbor Blaž Arnič iz Jesenice.

Kolona avtobusov in osebnih avtomobilov je nato krenila na Jelovico, na Lipniško planino, kjer se je 9. septembra pred 33 leti odigrala strašna drama jelovške čete, ki jo poznamo tudi pod imenom sevška četa. Ob spominskem obeležju se je pod dežniki zbralo okrog petsto ljudi, katerim je o tragediji čete in takratnem času spregovoril Gregorčičev soborec, borec jelovške čete Vinko Šmitek iz Kroke. Kulturni program pa je izvajal mladinski pevski zbor Blaž Arnič iz Jesenice, ki je že osmič sodeloval na tej svečanosti in recitatorji osnovne šole Žirovnica.

Prvoborec Vinko Šmitek je med drugim dejal: »Prvi borci, ki so se zbirali v gozdovih Jelovice, so imeli prvi spopad z Nemci 8. avgusta 1941 na Kotliču ali današnjem Partizan-skem vrhu. V tem spopadu so imeli Nemci velike izgube, vsega 30 mrtvih in ranjenih, partizani pa so izgubili tri tovariše. Naslednji večji spopad z okupatorjem je bil januarja 1942 v znani dražgoški bitki, ki je na vidnem mestu zapisana v zgodovino narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije. Z dražgoško bitko je okupator spoznal, da nastajajoča partizanska vojska le ni tako neznatna in nepomembna. Od takrat dalje so vse pogostejše zasledovali partizane na Jelovici, kjer se je takrat zadrževala jelovska četa.

Med petim in sedmim septembrom 1952 so Nemci z avionom po dolgem in počez pregledali jelovsko planoto, zlasti natančno pa Mošenjsko in Lipniško planino. Jelovska četa se je zato umaknila na Ratitovec, se tam priključila poključki in skofjeljski četi, vse tri pa so 7. septembra izpeljale preskrbovalno akcijo v Danjah. Po opravljeni akciji so se čete razlele, kajti za uspešno partizansko vojskovanje oziroma delovanje so bile najbolj primerne manjše borbene enote.

Že naslednji dan, 8. septembra je patrila jelovske čete, v kateri je bil takrat štab prve grupe odredov s komandantom Jožem Gregorčičem-Gorenjem, opazila premike nemških kolon po Selški dolini proti Železnikom, Podlonku in Ratitovcu.

TEKMOVANJE GASILCEV

V nedeljo, 14. septembra je bilo na Produ v Mojstrani tekmovalje gasilcev, ki ga je organizirala in izvedla občinska gasilska zveza Jesenice. Udeležile so se ga desetine članov prostovoljnih gasilskih društev s Hrušice, Planine pod Golico, Zabreznice, kar po dve desetini pa Smokuč in Jesenice – mesto. Od mladincev – gasilcev so nastopile desetine s Hrušice in Smokuča, od članov pa desetini iz Zabreznice in Smokuča.

Člani in mladinci so se pomerili v trodelnem napadu in taktični vaji, članice pa so tekmovaly v trodelnem napadu in v teoretičnih testih. Pri članih je prvo mesto osvojila desetina iz Zabreznice, druga je bila prava desetina, tretja pa druga desetina iz Smokuča. Četrta so bili člani iz Planine pod Golico, peti člani iz Jesenice in šesti s Hrušice. Pri mladincih je bila prva desetina s Hrušice, druga pa iz Smokuča. Pri članicah so bile prve gasilke iz Smokuča, druge pa iz Zabreznice.

Tekmovalje je pod vodstvom Tomaža Klinarja vodil štab občin-

Četa se je takoj premaknila v Dražgoško goro in dalje v smeri Lipniške in Mošenjske planine. Toda Nemci so istočasno usmerili del svojih formacij po drugi strani, z radovljiške smeri, da bi z obkolitvijo zajeli partizane na Jelovici. S tem četa ni računala, da ji lahko nevarnost preti tudi z nasprotni smeri.

V zgodnjih jutranjih urah, 9. septembra 1942, se je četa v skupinah bližala Lipniški planini. Nemci pa so bili ta čas že razporejeni za borbo in čakali na vzpetinah okrog planine. Ko je prišla v obroč zadnja skupina čete, so Nemci iz zased v nekaj minutah z avtomatskim orožjem uničili življenja 26 mladih borcev, med njimi tudi komandanta Joža Gregorčiča-Gorenja. Borci, obkoljeni in zmedeni ob nenadnem in uničujočem bruhanju svinčenk, niso mogli ničesar ukreniti za kakršnokoli obrambo. V krvavem plesu so omahnili idealni in zavedni rodoljubi, ki jim je ta kraj postal njihov prezgodnji grob, za nas pa košček z mlado krvjo posvečene slovenske zemlje... Res ne vem, kako sva se s tovarišem rešila iz tega peklenskega ognja, kako sva našla skrivališče v gozdnem podrastju in kako sva ostala nevidna pobesnelemu sovražniku.

Zatem je govoril o izrednih uspehih, ki smo jih po osvoboditvi dosegli v samoupravni socialistični Jugoslaviji. Pozval je mlade, da se z vsem spoštovanjem spominjajo žrtev narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije, da negujejo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti ter nadalje razvijajo in utrjujejo samoupravni socializem.

Kakor, da bi se z udeleženci vred spominjala teh tragičnih, vendar velikih dni naše zgodovine tudi deželna in megljena Jelovica, priča herojskih bojov naših partizanov in varuhinja nešteti partizanskih grobov. Ko smo se premraženi in mokri razhajali v osrčju Jelovice, smo vsak zase potihlo obljubljali: NE BOMO VAS POZABILI.

VABIMO VAS NA KONCERT TRIA LORENZ

V ponedeljek, 22. septembra, se bo dvakrat predstavil trio Lorenz s koncertnim sporedom in sicer ob 16. uri v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik in ob 18. uri v dvorani gledališča na Jesenicah.

Koncert tria Lorenz bo v okviru vsakoletnih prireditvev glasbene mladine.

Vse ljubitelje glasbene umetnosti vabimo, da se koncertov na Javorniku in Jesenicah udeležijo.

Med gasilsko vajo

VALPURGINA NOČ

STOLETNICA ROJSTVA IN DVAJSET LET SMRTI THOMASA MANNA

»Svetim, kot plamenček na visokem jamboru; res, da je to slaba svetloba, vendar velika tolažba vseh izgubljenih ladij in brodolomcev.«

NIETZSCHE

Obletnice so navadno priložnost za polaganje računov, samim sebi ali družbi. Lahko imajo individualni, lahko pa tudi širši – družbeni pomen; nekaterih se spominja in ob njih ocenjuje prehojeno pot vse človeštvo.

So nekakšne prelomnice!! Ljudje si želimo, da bi bilo odslej vsem skupaj boljše kot doslej, želje polagamo k najsvetlejšim oltarjem naše zgodovine. Toda želje same niso ustvarjalne, potrebna so dejanja. Teh pa je, vsaj zaenkrat, vse premalo, da bi bili lahko potolaženi.

Kot da ljudje ne moremo vplivati na zgodovino? Lahko, saj poznamo vse zakonitosti zgodovinskega materializma in zgodovinskega razvoja. Žalostna resnica je, da človeštvu preti apokalipsa od človeka samega. Posameznik v zgodovini – celokupnost družbenih odnosov. Kaj pa umetnik, filozof, znanstvenik? Prav tako!

Letos mineva sto let, kar se je rodil toliko preizkušenemu in kaznovanemu nemškemu narodu Thomas Mann in dvajseto leto njegove smrti, smrti, ki je ni dočakal v svoji domovini (1875–1955). Življenje ga je preizkušalo. Rodil se je narodu, ki je dal človeštvu Luthra, Goetheja, Hegla, Haieja, Nietzscheja, Marxa – velike človeškega duhovnega

življenja, toda dal je tudi Hitlerja in z njim najtemnejše, smrtonosno pogubljenje.

Thomas Mann je globoko doživljal to moralno krizo nemštva. Živela je v njem in z njim, razbijala mu je mir njegovega notranjega, duhovnega življenja. Spoznal je Kalvarijo, sprejel križ na svoja pleča in ga nosil, ne da bi slutil konec trpljenja.

Leta 1933, ko je v Nemčiji na volitvah zmagal Hitler, je Thomas Mann odšel v emigracijo. Nacistični veljaki so mu odvzeli državljanstvo in častni doktorat. Postal je ameriški državljan in se z vsemi silami boril proti nacizmu. Za Nemčijo ni bilo nobenega opravičila več, zato si je želel čimprej konci te obupne agonije.

»Navsezadnje je nemška nesreča samo paradigma tragičnosti človeškega bitja nasploh. Milosti, ki jo Nemčija tako neogibno potrebuje, smo potrebovali vsi,« so bile njegove besede na enem izmed mnogih predavanj, ki jih je imel med vojno širom Združenih držav.

»Poprej je Nemčijo, kakršna je bila, branil pred jezo sveta in zoper svoje pomisleke. Njegova vest je prehodila težko pot, dokler se ni odločil zoper svojo lastno deželo,« je o njem zapisal njegov brat, pisatelj Heinrich Mann.

Toda bil je in ostal predvsem velik pisatelj, saj je za svoje delo že leta 1929 dobil Nobelovo nagrado. Njegov pisateljski opus je preobsežen za naštevane na tem mestu, zato si oglejmo le njegova najpomembnejša dela. Vendar je tudi to opravilo težko, kajti selekcija je v takih pri-

Del novega spominskega parka talcev na Koroški Beli

Novosti na policah jeseniške knjižnice

Stefano TERRA: Aleksandra. Roman. Pomurska založba 1975.

Ta kratki roman nas zaradi svoje lokalne barvitosti, pa tudi zavoljo melanholičnega razpoloženja, ki ga preveva, spominja na nek drug roman: na Aleksandrijski kvartet L. Durrella. Pustimo ob strani zanimivo naključje, da skrivata oba naslova v sebi isto ime (ime ženske oziroma mesta). Iste verze, ki jih je Terra dal kot motto na začetek svojega romana, je Durrell uporabil kot nekakšen epilog k prvi knjigi svojega kvarteta. Vsekakor gre za globoko sorodnost v čustvovanju. To čustvovanje izvira iz globoke navezanosti na prastaro, izumirajočo, pa vendar še živo sredozemsko kulturo.

Za to kulturo je značilno sožitje mnogih različnih ljudstev in lahko bi kakšnemu sanjaču služila kot vzorec bodoče svetovne kulture. Italijanski pisatelj Terra na več načinov izraža pripadnost taki nadnacionalni kulturi: o Grkih, Turkih itd. ne govori nič drugače, kot o svojih rojakih. Vseeno pa Terra ni umetnik takega formata, kot Dur-

rell. Pri tem ne gre toliko za zunanje kot za notranje razsežnosti Aleksandre oziroma Aleksandrijskega kvarteta. Aleksandrijski kvartet je konec koncev zelo razgibano delo, poleg osebnih nesreč, zgodb in nezdod, ljubezni itd. je v njem upodobljen tudi dober kos sodobne zgodovine (zaton kolonializma na Bližnjem vzhodu).

V Aleksandri smo soočeni z eno samo ljubezensko zgodbo, oziroma še to ne: smo le priče podoživljanju neke take zgodbe. Glavni junak (po poklicu diplomatski uslužbenec, tako kot večina Durrellovih junakov!) je službeno prestavljen na nek sredozemski otok. Tu preživlja dneve v obujanju spominov na ženo – ta ga je pred mnogimi leti iz ne povsem jasnih razlogov zapustila. Zdaj se žena nepričakovano vrne. Junak zve, da je prišla k njemu pravzaprav samo umreti: izkaže se, da je neozdravljivo bolna. Do konca romana – do njene smrti – se ne zgodi takorekó ničesar posebnega: nekaj pogovorov, nekaj zdravnikovih obiskov, vožnja v kočiji. Vmes se vrstijo bolj ali manj povezane, bolj ali manj celoto tvoreče epizode iz njune predzgodovine.

To bi bilo vse. Resnici na ljubo je treba priznati, da je Aleksandra kljub vsemu prava majhna umetniška. Opisi junakovih duševnih stanj se na svojevrsten način prepletajo z opisi otoka: pokrajine, ljudi, podnebja. Eno in drugo je podano v nenehni igri sozvočij in kontrastov, celota učinkuje kakor razpoloženska pesem. Vsekakor precej tožna pesem. Ta tip romana poznamo zlasti iz novejših francoske literature. Te vrste kratki romani so priljubljeni pri bralcih, ki jim je čustvo samo po sebi visoka vrednota. V osnovi čutimo nek življenjski stav, ki se nam zdi dekadenten. To naj bi ne bilo obsojanje, dekadencia je le drug izraz za pomanjkanje vitalnosti: namesto nje dobimo neko svojsko očarljivost.

merih vedno krivična. Ničesar ni, kar bi ne bilo vredno omembe. A poziksumo: novela Smrt v Benetkah, romani Buddenbrookovi, Čarobna gora, Lotte v Weimarju, Izpovedi pustolovca Felixa Krulla, Doktor Faustus. Vsa ta dela imamo, na našo veliko srečo, tudi v slovenskem prevodu in mirno lahko trdimo, da je prav Thomas Mann, kljub svojemu filozofskemu jeziku, eden najbolj branih velikih predstavnikov modernega romana.

Ali se danes popolnoma zavedamo njegove veličine? Ali smo tudi mi našli zanj pravo mesto v zgodovini književnosti? In, ali mislimo, da je tako iskanje sploh potrebno, ko pa imamo opravka s pisateljem, ki je že zdavnaj dobil priznanje in svoje mesto v zgodovini.

Mislím, ne prepičan sem, da mora vsak človek sam, v svoji zavesti, določiti vsemu, kar ga privlači, presunja, vzbuja v njem dvome in navdušenje, ga plemeniti in ne nazadnje, izobražuje, svoje mesto.

Thomas Mann je poželjivo bran in resno razlagan. V celi biblioteki razlag njegovo delo menja na stotine očen, toda nasledkov skorajda nima. Skoraj nikjer občudovanje in navdušenje zanj ni zapustilo svoje pasivnosti in postalo ustvarjalno. Ostal je Thomas Mann, vzor v vitrini. Ali je to slučaj? Njega samega to dejstvo sploh ni iznenadilo. Vedel je, da je sam naslednik in to nasledstvo se mu je zdelo dovolj samorazumljivo. Od Schopenhauerja, Wagnerja in Nietzscheja, iz katerih je izšel, se je obrnil nazaj h Goetheju.

»Ko sem bil še čisto mlad, sem opisal, kako je mali Hano Buddenbrook potegnil črto pod družinskim rodopisom. Ko so ga zaradi tega karali, je jecjal: 'Mislim sem – mislim sem – da ne bo ničesar več.' Velikokrat se mi naša sodobna književnost, tisto najvišje v njej, pokaže kot slovo, hitro spominjanje, še en prikaz in povzetele zahodnjakega mita – preden pade noč, mogoče še ena dolga noč in globoka pozaba.«

Za njim ni ničesar več!

In vendar je večnost vračanja istega v njegovih delih. In vendar je Nietzsche. Roman o Doktorju Faustusu je roman o Nietzscheju. Glavni junak romana, skladatelj Adrian Leverkhuin je prikaz življenja tega velikega nemškega filozofa. In zdi se, kot da bi Nietzschebral Doktorja Faustusa, ki je nastajal štirideset let po njegovi smrti, ko je napisal: »O nadčloveku govori Zaratustra vsem, o smrti boga in volji za močjo nekaterim, a o večnosti vračanja istega le samemu sebi.«

Mnogo problemov odkriva moderna kritika v delu Thomasa Manna. Problem smrti in glasbe, problem bolezní in genialnosti, problem meščanstva, nemštva, umetnosti – povsod sami problemi, ki sestavljajo običajen potovalni vodí skozi njegovo delo. In vendar je v Thomasu Mannu nekaj več kot le kopica problemov. Je globoka ljubezen do vsega človeškega – odčlovečenega, vsega, kar presega apokalipso, ljubezen do tistih skritih sil v človeku, ki ga bodo pripeljale na pot boljšega, umnejšega, proč od zatiralskih, temnih sil mefistovskega pekla, na pot v kraljestvo svobode.

Skozi Mannov opus se od prve do zadnje črke vleče rdeča nit – globoki humanizem. Človeštvu je Thomas Mann zastavil nalogo, ali jo bo zmogočno rešiti? Mitja Košir

SVET IZRAZITIH BARVNIH NIAN

V soboto, 13. septembra so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah, v organizaciji likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, odprli samostojno razstavo slik akademskega slikarja Janeza RAVNIKA z Bleda. Ob otvoritvi razstave je nekaj pesmi zapel moški zbor Vintgar z Blejske Dobrave pod vodstvom zborovodja Janeza Ponikvarja.

Zal, so tudi to pot, kakor že mnogokrat doslej, razstavo odpirali v zelo ozkem krogu, brez mnogih takih, ki bi morali že po svoji delovni, politično-družbeni, redni ali amaterski dolžnosti prisostvovati otvoritvi. Ne zaradi formalnosti, zaradi odnosa tako do razstavljalca, kakor tudi do marljivih organizatorjev likovnega življenja na Jesenicah. Zaradi spreminjanja odnosov do kulturnega snovanja in ustvarjanja, zaradi vloge kulture, ki jo ima pri nadaljnjem razvoju naše samoupravne socialistične družbe.

Razstava slikarja Janeza Ravnika bo odprta do vključno, 24. septembra vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19.30.

ni,
po-
tah,
bna
redi
stor
našo
pre-
a je
mu
bolj
der-

amo
mi
vini
a je
pa
e že
voje

ora
esti,
pre-
in
na-

sem
den-
skim
tega
nislil
Veli-
žev-
kot
pri-
mita
ena

anja
ar je
torju
heju,
atelj
ivlje-
zofa,
bral
tajal
ko je
Zara-
lji za
vra-

mo-
masa
asbe,
pro-
met-
ki se-
vodič
ar je
tot le
lju-
dčlo-
poka-
ih sil
le na
č od
skega
bode,
prve
it —
ru je
ali jo
ošir

H
S
ra-
e-
v-
u-
o-
e,
ja
a.
je
ki
te
o-
a.
or
z-
m-
h,
ji
e-
ki
t-
il-
to
di
v-
e-
a-
fa
a,
jo
ju
i-

za
lo
ra
d

Na tradicionalnem pohodu slovenskih železarjev na Triglav je bilo letos okrog 170 udeležencev. Zaradi novozapadlega snega, burje in megle pa so se vrnili s Planike, Kredarice, Staničevega in Vodnikovega doma, ne da bi osvojili Triglav. Pohoda so se udeležili delavci in njihovi svojci iz vseh organizacij združenega dela Slovenskih železarov.

PRAZNIK PLANINCEV POD SNEŽNIKOM

V nedeljo, 14. septembra smo slovenski planinci slavili svoj praznik. Zbrali smo se na Sviščakih pod Snežnikom.

V zgodnjih jutranjih urah se nas je zbralo kar lepo število. Z avtobusom smo se odpeljali proti Nóttranki. Med potjo se je vreme poslabšalo in je kmalu pričelo deževati. Ko smo prispeli do Sviščakov, je bilo okrog planinske postojanke zbrano že okrog 3000 planincev iz vseh krajev Slovenije. Tam so bili zastopniki planinskih društev iz Trsta, Gorice in Celovca. Zbora planincev so se udeležili tudi ugledni družbenopolitični delavci, med njimi je bil tudi predsednik skupščine Slovenije dr. Marjan Breclj. Slavnostni govornik je poudaril važno vlogo planincev med narodnoosvobodilno borbo. Opozoril je tudi, kako pomembno je vključevanje v planinska društva predvsem mladine, saj se na raznih tečajih in seminarjih med njimi utrjuje planinsko prijateljstvo.

Predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik je govoril o porastu planincev v naši republiki, žal pa so premo disciplinirani. Vedno več je v naših gorah nesreč, za katere pa so krivi planinci sami, ker precenjujejo svoje moči in se ne ozirajo na letošnje negotove vremenske razmere.

Po končanem govoru so nastopili še člani PD Ilirska Bistrica s kulturnim programom in pevci, ki so zapeli nekaj pesmi. Nekateri so odšli na bližnje vrhove, mi pa smo se z avtobusom odpeljali skozi Stari trg nazaj na Gorenjsko.

Andrej Beg
član MO PD
Javornik — Kor. Bela

ZAPRTJE POSTOJANKE

Obveščamo vse obiskovalce triglavskega pogorja, da bo Staničev dom pod Triglavom oskrbovan in odprt do vključno 21. septembra. Po tem datumu bo postojanka zaprta in prosimo vse obiskovalce, naj ne vdirajo nasilno v dom, ker s tem povzročajo škodo.

Planinsko društvo
Javornik — Koroška Bela

75-LETNICA PLANINSKEGA DRUŠTVA CELOVEC

Planinsko društvo Jesenice, skupno z ostalimi društvi v naši občini pripravlja izlet na Koroško v nedeljo 28. septembra.

Na ta dan bo slovensko planinsko društvo Celovec praznovalo 75-letnico delovanja. Naša dolžnost je, da se tega praznovanja udeležimo in jih spodbudimo še k nadaljnjemu delu. Vsi se še spominjamo prizadevanj, ko so gradili slovensko postojanko. Takrat smo z akcijami pomagali in danes stoji lep planinski dom na Bleščeči planini. Tisti, ki so lanske leto bili na srečanju z zamejskimi

Slovenci — planinci, so videli, kako se trudijo, da bi na tem delu slovenske zemlje ohranili naše lepe navade. V teh prizadevanjih jim moramo pomagati. Zato je naše planinsko društvo sklenilo, da bo na tej proslavi sodelovalo tudi s kulturnim programom in prispevalo svoj delež tudi s spominskimi in praktičnimi darili.

Vabimo vse člane PD, da se v nedeljo, 28. septembra udeležijo izleta na Bleščečo planino in s svojo prisotnostjo pomagajo koroškim planincem pri njihovih naporih, obenem pa počastimo 75-letnico obstoja njihovega društva.

Prijave sprejemajo v pisarni planinskega društva na Jesenicah.

Judo

ODLIČEN START V PRVEM KOLU

V telovadnici rudarskega šolskega centra v Velenju je bilo v soboto, 13. septembra, prvo kolo prve slovenske judoistične lige. Nastopile so ekipe Velenja, Celja in Jesenice. Judoisti z Jesenice so z gostovanjem prinesli vse štiri možne točke.

Jeseničani so se najprej pomerili z ekipo Celja in zmagali s 5:2, po borbenih točkah pa s 43:13. Posamezni izidi: Markizeti : Goršek 0:10, Rožman : Pavlič 10:0, Bečirovič : Dugovič 10:0, Vrdoljak : Fabjan 0:3, Ravnjak : Cvetrižnik 10:0, Dvoršak : Kovač 3:0, medtem ko je Jeseničan Anderle v teški kategoriji dobil točke brez borbe.

V drugem srečanju so se Jeseničani pomerili z domačini, Velenjčani in dobili srečanje s 4:1 (35:7). Posamezni dvoboji: Markizeti : Kopitar 0:7, Bečirovič Rezer 10:0, Polanec : Petrovič 0:0, Ražman : Širovič 10:0, Dvoršak : Lugarič 10:0, Vrdoljak : Rošer 5:0 in Anderle : Jevševar 0:0.

Vsa ekipa je bila odlična. Poleg že preizkušenih borcev Ražmana, Bečiroviča in Dvoršaka, za katere je bil to prvi nastop po enoletnem premoru, ker lige ni bilo, so se bolj ali manj odlikovali še: Vrdoljak, Ravnjak, Anderle, Polanec in Markizeti, vsi še mladinci, ki bodo svoje pravo znanje šele pokazali.

Jeseniški judoisti so v prvi judoistični slovenski ligi dobro startali. V ligi nastopajo še: Bežigrad, Triglav, Maribor, Celje, Branik, Drava, Velenje, Šiška, Murska Sobota, Nagaoka in Olimpija II. Jeseniški judoisti imajo dobre izgleda za visoko uvrstitev, trenutno so na tretjem mestu, za Bežigradom in Triglavom.

V naslednjem kolu (tekmuje se po turnirskem sistemu) 27. septembra,

Jeseničani gostujejo v Ljubljani, kjer se bodo pomerili z ekipama Šiške in Murske Sobote. S takim nastopom, kot so ga prikazali v Velenju, imajo tudi tokrat dobre izgleda za odlične rezultate. -tok

Rokomet

NEODLOČENO S PRULAMI

V soboto, 13. septembra, so jese- niški rokometasi na igrišču za osno- vno šolo na Jesenicah gostili PRULE iz Ljubljane in tekmo drugega kola LCRL — sever igrali neodločeno 15:15.

Jeseničani so začeli prvi polčas zelo dobro. Do rezultata 3:2 so imeli pobudo v svojih rokah, nakar so Ljubljance pri tiskali in prvič izenačili, nato pa še povedli. Toda ne za dolgo. Jeseničani so izenačili in povedli in vodili do rezultata 8:6, ko so igralci Prul spet uredili svoje vrste in izenačili. Prvi polčas se je končal neodločeno 9:9.

Skoraj ves drugi polčas so bili igralci Prul boljše ekipa. Vseskozi so vodili za zadetek ali dva. Proti koncu pa so prevzeli pobudo Jeseničani in izenačili na 15:15. Imeli so še dve možnosti, da bi tekmo odločili v svojo korist, vendar jim to ni uspelo, tako da je tudi končni rezul- tat ostal neodločen.

V soboto so jese- niški rokometasi igrali dokaj dobro. Vsa ekipa je delo- vala ves čas igre sveže, vendar so še vedno delali napake v podajah, nekajkrat tudi v obrambi. Vendar pa so se vso tekmo borili in prikazali eno bolj- ših iger v zadnjem času. V soboto igrajo v Ljubljani proti ekipi Slovana in tako od njih prič- a- kujemo dober rezultat.

ZAHVALA UPOKOJENCEV

Nekdanji sodelavci, upo- kojenci iz predelovalnih obratov, se zahvaljujemo sindikalnemu odboru in vsem sodelavcem udeležen- cem izleta za izredno po- zornost in ispričano tova- rištvo. Vse to zelo cenimo in veliko nam pomeni v našem vsakdanu. V prija- teljskih razgovorih smo izmenjali številne misli in se prepričali, da smo še po- vezani s svojim nekdanjim kolektivom. Besede za za- hvalo so preskrbeni izraz, da pa bi spoznali resnično našo hvaležnost, zato bi vam morali odpreti naša srca.

Udeleženci nekdanji
sodelavci — upokojenci

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sin- dikata splošno varnostne službe se prisojčno zahvaljujem za tako lep in nepozaben izlet v Kumrovec.

Hvaležni Mirko Bizjak

ZAHVALA

Tovarniški konferenci osnovnih organizacij železarne in sindikal- nemu odboru DS Skupne službe se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti moje žene.

Anton Lokar

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

20. in 21. septembra ameriški barvni film SLAMNATI PSI ob 17. in 19. uri, režija Sam Peckin Pah, v glavni vlogi Dustin Hoffman, ogled filma mladini do dopolnjenega 15. leta starosti ni dovoljen.

22. in 23. septembra ameriški CS barvni film DETEKTIV MACYU, režija John Sturges, v glavni vlogi John Wayne

24. septembra ameriški barvni film DR. V RDEČEM PLAŠČU ob 17. in 19. uri

25. septembra ZAPRTO
26. septembra francoski ameriški barvni film POGREB V LOS ANGELESU, režija Jacques Deray, v glavni vlogi Jean-Louis Trintignant

27. in 28. septembra ameriški CS barvni film MAFIJA PROTI IN- ŠPEKTORJU TIBSU ob 17. in 19. uri, režija Don Medford, v glavni vlogi Sidney Poitier

KINO PLAVŽ

20. in 21. septembra ameriški CS barvni film DETEKTIV MACYU ob 18. in 20. uri

22. in 23. septembra ameriški barvni film SLAMNATI PSI ob 18.

in 20. uri. Ogled filma mladini do dopolnjenega 15. leta starosti ni dovoljen.

24. septembra ZAPRTO

25. septembra italijanski barvni film MALI GREH ob 18. in 20. uri

26. septembra ameriški barvni film DR. V RDEČEM PLAŠČU ob 18. in 20. uri

27. in 28. septembra holandski barvni film KARATE V SLUŽBI INTERPOLA ob 18. in 20. uri

KINO DOVJE MOJSTRANA

20. septembra ameriški CS barvni film NOČNA PATROLA ob 19.30

21. septembra ameriški barvni film PREŠTEJ SVOJE KROGLE ob 19.30

27. septembra ameriški CS barvni film DETEKTIV MACYU ob 19.30

KINO KRANJSKA GORA

20. septembra ameriški barvni film PREŠTEJ SVOJE KROGLE

21. septembra italijanski barvni film MALI GREH

24. septembra ameriški CS barvni film DETEKTIV MACYU

27. septembra ameriški barvni film SLAMNATI PSI

VREDNOSTNI BONI V PRODAJI

Krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela obvešča vse kra- jane, da so v prodaji vrednostni boni za izgradnjo mrljiških vežic in ureditev pokopališča na Blejski Dobravi. Vrednostne bone po 10, 50 ali 100 dinarjev lahko nabavite v pisarni krajevne skupnosti v delavskem domu na Javorniku vsak ponedeljek, torek in četrtek, od 16. do 18. ure ali pa pri društvu upokojencev na Javorniku.

Krajevna skupnost
Javornik-Koroška Bela

JAVNA LICITACIJA

za prodajo osnovnega sredstva:

1. Osební dostavní kombibus IMV »1600 Kombibus - super - B« leto izdelave 1969, vozen, za izključno ceno 12.000,00 din,
2. Moped TOMOS št. 028005, vozen, za izključno ceno 700,00 din,
3. Moped TOMOS št. 028061, nevozen, za izključno ceno 300,00 dinarjev.

Licitacija bo v petek, dne 26. 9. 1975 in sicer za družbeni sektor ob 10. uri, za civilni pa ob 11. uri v prostorih TOZD vzdrževanje in montaža Jesenice, Industrijska 1, Jesenice.

Ogled vozil je mogoč na dan licitacije od 7. do 9. ure na kraju licitacije same.

Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti kavcijo v višini 10 % izključne cene, na blagajni podjetja.

Vse davščine v zvezi s kupoprodajo bo plačal kupec.

Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, n.s.o., TOZD vzdrževanje in montaža, n.sub.o., Jesenice, Komisija za oceno in prodajo osnovnih sredstev

ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE IN IZVRŠNI ODBOR OBČINSKE ZVEZE SMUČARSKIH ORGANIZACIJ JESENICE

RAZPISUJETA

prosto delovno mesto sekretarja občinske zveze smučarskih or- ganizacij Jesenice.

Razpisni pogoji so:
— da ima najmanj višjo strokovno izobrazbo ustrezne smeri in
— pet let delovnih izkušenj.

Poleg navedenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati tudi splošne pogoje za sprejem na delo.

Ponudbe kandidatov, ki ne bodo dokumentirane se ne bodo upoštevale.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejema izvršni odbor zveze telesnokulturnih organizacij ali občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice 15 dni od objave razpisa.

ZAHVALA

Sodelavcem nabavnega sektorja, predvsem pa sodelavcem skladišča Javornik se najlepše zahvaljujem za prejeto darilo, ki so mi ga poklonili ob mojem odhodu v pokoj. Nadalje želim vsem skupaj še veliko delovnih uspehov.

Francka Jekovec

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikal- nemu odboru FRS za prijetno leto- vanje v Biogradu.

Ivica Lapajne

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih de- lavnic se najlepše zahvaljujem za brezplačno letovanje v Crikvenici.

Pavel Poličar

ZAHVALA

Komisiji za socialna vprašanja pri sindikatu skupnih služb se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč.

Albina Kržišnik
Marija Lužnik

ZAHVALA

vsem, ki ste bili ob izgubi mame, stare mame, sestre in tete

ANGELE PRETNAR

tako nesebično z nami.

Posebna zahvala Mici Potočni- kovi in sosedom za vsestransko po- moč v dneh težke izgube, Cvetki Čop za poslovilne besede ob odprtem grobu, prijateljem, sodelavcem, znanec in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, ji poklonili cvetje ter se od nje poslovili in počastili njen spomin ter sočustvovali z nami.

ZALUJOČI: vnuk Bojan z ma- mo, Stane z družino, sestra Ivanka in ostalo sorodstvo.

KAC NA KOLENIH

Prejšnji teden je bila v dvorani v Podmežakliju zanimiva hokejska tekma v okviru tekmovanja za Pokal Karavank med večkratnimi prvaki Avstrije in Jugoslavije — KAC in Jesenice — ki pa v zadnjih letih nista osvojila te lovorike. Srečanje je minilo v izredno lepem in kvalitetnem hokeju, ki je navdušil, še zlasti zaradi hitre, duhovite in učinkovite igre pomlajenega jeseniškega moštva. Moštvo iz Celovca se sicer ni predstavilo kot dostojen nasprotnik našim, vendar pa je treba vedeti, da KAC še ni imel tako obsežnih priprav pred začetkom sezone kot denimo letos, ko so se le nekaj dni pred srečanjem na Jesenicah vrnili s štirinajstidnevni pripravi v Sovjetski zvezi. Kljub temu, kot smo že omenili, so bili gostje večji del srečanja v podrejenem položaju, naši pa so poleg sedmih golov imeli še najmanj toliko zrelih priložnosti. Niso jih izkoristili predvsem zaradi tega, ker jeseniški napadalc (predvsem na srednji napadalec) niso vselej na pravem mestu, pred vrati nasprotnika. Tako so številne odbite ploščice, ki jih ni mogel ustaviti dokaj nezanesljivi Pregl, ostale neizkoriščene in se je rezultat ob koncu glasil le 7:2 (2:1, 3:1, 2:0) v korist naših, ki so tako v treh srečanjih v Pokalu Karavank osvojili štiri točke.

Pri tem se ne hote vsiljuje misel, da smo, denimo v lanskem letu dosegli z omenjenimi nasprotniki v Pokalu Karavank precej slabše rezultate. Lansko leto so jeseniški hokejisti izgubili v Ljubljani proti Olimpiji z rezultatom 11:2, letos so zmagali s 4:3. Lansko leto so naši sicer v srečanju v Olimpiji zmagali v Podmežakliju, letos pa izgubili z 2:4, vendar upoštevaje še letošnji rezultat s KAC, ko so naši zmagali na domačem igrišču s 7:2, lansko leto

pa so izgubili s 3:4, pa kaže, da se je v vrstah prvega moštva jeseniških hokejistov vsekakor nekaj premaknilo. Res je tudi to, da sta lahko tako Olimpija kot KAC slabše pripravljena kot lansko leto, vendar ne gre nikakor spregledati, da je na tehničnem vseh pomembnih elementih, da so pomlajene jeseniške vrste tokrat precej bolj pripravljene kot lansko leto. To vsekakor ne pomeni, da je treba v letošnji sezoni, ki se je začela precej spodbudno za naše, pričakovati permanentne uspehe in upati, da bodo naši kar naprej zmagovali. Kdor tako misli, je v veliki zmoti. Prišli bodo porazi in to morda nepričakovani in za vse jeseniške ljubitelje hokeja boleči. Toda to je šport in vsak malce boljši poznavalec športa in hokeja ve, da to ni nič nenavadnega in nenormalnega. Vsako moštvo, pa tudi najboljša, pride v krizo iz preprostega razloga, ker je človek biološki stroj. Tudi ta biološki stroj se v nečem določenem trenutku utruja, postane nasičen vsakdanjih treningov, tekem in napetosti, skratka odpove. Naloga strokovnega vodstva je sicer, da ta krizni čas skriči na minimum, da čimprej uredi svoje vrste z dodatnimi »manevri«, tako fizičnimi, predvsem pa psihičnimi, prebrodi krizo, toda vedeti je treba, da brez krize ne gre. Se enkrat je treba poudariti, da smo z igrami Jeseniškega moštva ob začetku sezone lahko povsem zadovoljni, čas pa bo pokazal zrelost pomlajenega moštva in možnosti, ki se v njem skrivajo.

V tem tednu bodo jeseniški hokejisti odigrali dve tekmi v okviru Pokala Karavank. V četrtek, 18. septembra, bodo gostovali v Gradcu, kjer se bodo pomerili z avstrijskim prvokom moštvo ATSE. Povratno srečanje bo v soboto, 20. septembra, v dvorani v Podmežakliju, tekma pa se bo pričela ob 19. uri.

NEKAJ LEPIH USPEHOV NAŠIH SMUČARJEV-SKAKALCEV

Letošnjo sezono se skakalci pripravljajo zelo resno — zavzeto. Po dveh mesecih intenzivnega kondicijskega treninga so pričeli v avgustu s skoki na plastičnih skakalnicah.

Ze uvodna tekma 4. avgusta v Kranju je pokazala, da so dobro pripravljeni, saj je Ivo Zupan zmagal in

premagal vso našo skakalno elito. Dušan Justin pa je pri najdaljšem skoku tekme padel.

V začetku septembra pa sta bili veliki mednarodni tekmi v Ljubljani in Kranju, kjer so se naši skakalci odrezali še bolje. Na tekmi v Ljubljani je bil Ivo Zupan drugi, ob korektnem sojenju pa bi moral biti prvi.

Rezultati:

1. Krzystofski (Poljska) 231 (51,5 — 52,5), 2. Zupan (Jesenice) 230,9 (52 — 53,5), 3. Jurman (Ziri) 227,8 (53 — 53), 4. Pudgar (Crna) 226,5 (51,5 — 51), 5. Stefančič (Jesenice) 226,1 (52,5 — 52), 6. Blaznik (Ilirija) 220,3 (44,5 — 51,5), 7. Gratzner (Avstrija) 219,3 (52 — 51,5), 8. Millonig (Avstrija) 218,8 (51 — 52,5), 9. Justin (Jesenice) 217,7 (51,5 — 52,5), 10. Stolarski (Poljska) 216,5 (49,5 — 50,5).

Naslednji dan so v Kranju ponovili uspeh, le da je dodatno še presenetil kombinatorec Andrej Cuznar s šestim mestom.

Rezultati:

1. Jurman (Ziri) 221,7 (48 — 48,5), 2. Stolarski (Poljska) 217,1 (47 — 47,5), 3. Zupan (Jesenice) 216,5 (46 — 46,5), 6. Stefančič (Jesenice) 209,8 (45 — 46) in Cuznar (Jesenice) 209,8 (46 — 45), 9. Justin (Jesenice) 209,2 (46 — 45,5 m).

V soboto pa so nastopili na mednarodni tekmi v Reit im Winkl, kjer je bil Andrej Cuznar odlični peti, Miha Rožič pa osmi, zmagal pa je zahodnonemški skakalec Rudi Tusch.

Pri mladincih se je uvrstil na odlično peto mesto Zoran Prešeren. Če bodo v formi tako napredovali, lahko letos pričakujemo boljše rezultate kot zadnjo sezono. St.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

PRVENSTVO SLOVENSKEH ŽELEZARN V PLAVANJU IN RIBOLOVU

V soboto, 20. septembra, bo na Ravnah prvenstvo Slovenskih železarn v plavanju za leto 1975. Tekmovanje bo potekalo v moški in ženski konkurenci posamezno in ekipno. Istega dne pa bo na Ravnah še eno prvenstvo Slovenskih železarn in sicer v ribolovu. Spretnost predvsem pa srečo na trnku bodo preizkusili tekmovalci iz vseh delovnih kolektivov SOZD Slovenske železarne. Ekipo železarne Jesenice bodo na prvenstvu v ribolovu sestavljali: Jože Filej st. Jože Filej ml., Stane Debeljak, Pavel Vidregar in Lado Franc. J.

JESENICE : KOPER (člani) 76:77 (44:39)

Po zmagi v pokalnem tekmovanju na področju Gorenjske so se Jeseničani srečali v slovenskem polfinalu z moštvo Kopa. Zrebi jim je bil naklonjen, saj so tekmo odigrali pred domačim občinstvom. Moštvo Kopa je za Jeseničane neugoden nasprotnik, saj ga še niso premagali.

Tekma je bila zelo razburljiva. Po izenačenju v začetku so Jeseničani prevzeli rahlo pobudo in imeli nekaj točk prednosti. V začetku drugega polčasa so prednost še povečali na deset točk. Prav takrat je dobil peto osebno napako Rajko Bizjak, kar se je poznalo v obrambi toliko bolj, ker moštvo iz Kopa razpolaga z večjim številom visokih igralcev. Najbolj dramatične so bile zadnje minute srečanja. Pri vodstvu Kopa s 76:75 so Jeseničani v napadu izsilili dva prosta meta. Dušan Pirih je obakrat zadel in povedel domače v vodstvo s 76:75. Do konca je preostalo trideset sekund. Igralci Kopa so zadrževali žogo in pet sekund pred koncem metali na koš in zgrešili. Odbito žogo je ujel Vito Vauhnik. Nekdo mu je žogo izbil do igralca gostov Maska, ki je s šestimi metrov zadel koš tri sekunde pred koncem tekme. S tem porazom so se Jeseničani poslovili od pokalnega tekmovanja.

Nastopili so: Pirih P., Mišič 7, Vauhnik 8, Bizjak 2, Pirih D. 32, Šmid 8, Janjič, Smolej, Muharemovič 2, Vujačić 17, Noč.

MARLES : JESENICE 85:87 (37:41)

Tri dni po porazu z moštvo iz Kopa, so bili Jeseničani na enem najtežjih letošnjih gostovanj. Ugotovimo lahko, da je ena največjih kvalitativnih jeseniškega moštva ta, da po vsakem neuspehu ne nastopi razkroj, temveč ravno obratno, vsak neuspeh pomeni dodatne napore za nove uspehe. Zaigrali so odlično in dosegli zmago, ki bi jim ob dobrem nadaljevanju lahko prinesla drugo mesto. Tekma je bila zelo razburljiva, saj nobeno moštvo ni uspelo povesti za več kot šest točk. V začetku tekme so imeli pobudo domačini, potem pa so vso tekmo vodili Jeseničani. Domačini so zadnjikrat izenačili pri rezultatu 83:83. Jeseničani so dosegli štiri koše in povedli s 87:83. Domačini so iz dveh prostih metov znižali na dve točki razlike.

Do konca je ostalo sedemindvajset sekund, vendar so Jeseničani zadržali žogo. Treba je omeniti, da so domačini v drugem polčasu igrali končni »presing«, kar je bila ob bučnem navijanju huda psihična obremenitev za Jeseničane.

Naslednja prvenstvena tekma bo v soboto, 20. septembra, na Jesenicah z moštvo Kopa. Tako bomo tudi že vedeli kdo se bo drugo leto uvrstil v 1. SKL-A ligo.

Trenutno si drugo mesto delijo kar štiri moštva z enakim številom točk in sicer Radenska, Elektra, Koper in Jesenice.

Nastopili so: Pirih P., Mišič, Vauhnik 23, Bizjak 2, Pirih D. 25, Šmid 4, Smolej, Oblak, Muharemovič, Vujačić 32, Noč 1.

JESENICE : KLADIVAR (ŽIRI) (mlad.) 56:75 (30:38)

V prvenstveni tekmi proti Žirem so mladinci prikazali slabo igro, predvsem zaradi tega ker večina igralcev nastopa tudi za kadrovske ekipe in so imeli dve tekmi v enem dnevu.

Nastopili so: Rizvanovič, Rabič, Matučec, Ažman 6, Pirih P. 27, Oblak 6, Gorenc, Berginc, Pivač 4, Smolej, Janjič 13, Novak.

JESENICE : LITIJA (kadeti) 66:75 (24:27)

Kadeti so izgubili srečanje z moštvo Litije. Gostje so prikazali bolj organizirano igro in zaslužno zmagali.

Nastopili so: Rabič 2, Ažman, Jelovčan, Gorenc, Berginc 8, Pivač 6, Smolej 8, Janjič 30, Rizvanovič, Matučec 2, Novak, Renier, Bavdaš. NI

JESENICE : KLADIVAR (ŽIRI) (pionirke) 22:15 (4:4)

Pionirke Jesenic so s to zmago pripravile enega največjih presenečenj. Premagale so doslej neporaženo ekipo Kladivarja iz Žirov in se s tem izenačile z njimi po točkah. Pionirke so prikazale v tem srečanju izredno borbenost, srečanje pa je žal moril dež, ki je vplival na nizek rezultat.

S to zmago so si pionirke Jesenic priborile možnost, da se v ponovnem srečanju na nevtralnem terenu pomerijo z ekipo Kladivarja iz Žirov za naslov prvaka Gorenjske.

Koše za Jesenice so dosegle: Crnovič 8, Mulalič 5, Malacko 5 in Potočnik 4. bef

JESENICE : ŠENČUR (pionirji) 60:8 (31:1)

V predzadnjem kolu Gorenjske lige v košarki so se pionirji Jesenic pomerili s sovratniki iz Šenčurja. V deževnem vremenu so se jeseniški pionirji veliko bolje znašli od gostov, oster presing preko vsega igrišča pa jim je prinesel visoko zmago. Poleg tega pa so naši najmlajši ravno v tem srečanju pokazali veliko požrtvovalnost in borbenost.

Koše za Jesenice so dosegli: Rakovič 22, Klinar 18, Mlinarič 13, Samardžija 4, Čarni 2 in Kržič 1. bef

JESENICE : SLOVAN (LJUB.) (pionirke) 24:23 (15:11)

V prijateljskem srečanju z ljubljanskim Slovanom na Jesenicah v petek 12. septembra zvečer so pionirke Jesenic zabeležile minimalno toda zaslužno zmago. Srečanje je moril dež, vendar pa so bile pionirke večji del srečanja v vodstvu. Nekaj sekund pred koncem srečanja so sicer gostje uspeli povesti za točko, vendar pa je bila Vanda Vrdoljak v zadnjem napadu precizna in pridobila zmago domači ekipi.

Koše za Jesenice so dosegle: Vrdoljak 10, Mulalič 4, Malacko 4, Potočnik 4 in Leskovar 2.

Prihodnjo nedeljo pionirke Jesenic odhajajo v Kranjsko goro na polfinalni turnir prvenstva Slovenije za pionirke, kjer se bodo pomerile s sovratnicami iz Kranjske gore in Slovanom iz Ljubljane. Zmagovalec tega turnirja pa bo sodeloval na finalnem turnirju prvenstva Slovenije za pionirke. bef

JESENISKI KOŠARKARJI BODO PRIHODNJO SOBOTO IN NEDELJO, 20. IN 21. SEPTEMBRA IMELI NASLEDNJE NASTOPE:

— Člani v soboto ob 19.30 v Podmežakliju — Jesenice : Koper,

— Mladinci v soboto v Šenčurju — Šenčur : Jesenice,

— Kadeti v nedeljo v Mengšu — Mengš : Jesenice,

— Pionirji v soboto v Kranju — Sava : Jesenice,

— Pionirke v soboto, ob 9. uri na Jesenicah — Jesenice : Sava,

— Pionirke v nedeljo polfinalni turnir za slovensko prvenstvo pionirk v Kranjski gori.

Nogomet

ALPLES : JESENICE 4:4 (2:2)

V tretjem kolu prvenstva TNZ Gorenjske so nogometaši Jesenic gostovali v Železnikih in odigrali prvenstveno nogometno tekmo z enajsterico Alplea. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 4:4 (2:2).

Jeseničani so začeli dobro in v 9. minuti z goloma Mlakarja povedli z 2:0. Domači nogometaši so s hitrimi protinapadi rezultat izenačili že v prvem polčasu.

Že v 57. minuti so domači nogometaši vodili z rezultatom 4:2, takoj za tem pa je Enis Rakovič zmanjšal rezultat na 4:3. Do konca tekme so z golom v 80. minuti Jeseničani rezultat izenačili na 4:4 in priborili moštvo dragoceno točko.

JESENICE : TRIGLAV 4:1 (2:1)

V drugem kolu prvenstva TNZ Gorenjske za mladince so imeli Jeseničani v gosteh mladinsko moštvo Triglava iz Kranja in ga premagali z rezultatom 4:1 (2:1).

Kljub blatnemu igrišču so mladi Jeseničani goste iz Kranja zaslužno premagali. Gole za moštvo Jesenic sta dosegla: Sulejmanović 3 in Suborič.

JESENICE : LESCE 1:0 (1:0)

Jeseniški pionirji so v tretjem kolu prvenstva TNZ Gorenjske za pionirje na domačem igrišču premagali pionirje iz Lesc z rezultatom 1:0 (1:0).

Pionirji Jesenic so na blatnem igrišču zaslužno premagali fizično močnejše vrstnike iz Lesc. S to zmago so se jeseniški pionirji uvrstili na prvo mesto v svoji skupini.

Gol za domače moštvo je dosegel Kucko.

V soboto, 20. septembra, gostuje na Jesenicah člansko moštvo NK Lesce. Prvenstvena tekma bo ob 16. uri na igrišču v Podmežakliju.

Pionirsko moštvo Jesenic gostuje v soboto, 20. septembra, na Bledu, kjer bodo ob 10. uri odigrali prvenstveno tekmo s tamkajšnjimi pionirji.

PRVAK ŽELEZARNE V PLAVANJU EKIPA STROJNIH DELAVNIC

V četrtek, 11. septembra, je plavalni klub Jesenice v kopališču Ukova na Jesenicah v popoldanskih urah izvedel prvenstvo Železarne v plavanju. Kljub slabemu vremenu se je na kopališču zbralo rekordno število sodelavcev, ki so se pomerili med seboj v plavalni veščini in se borili za čimboljšo uvrstitev, kot posamezniki in kot ekipa.

Razveseljivo je, da je na to tekmovanje prišlo tudi večje število starejših članov kolektiva kakor prejšnjega leta. S tem so dokazali, da se tudi v teh letih lahko uspešno kosajo s časom, vodo in metri.

Vrstni red tekmovalcev in ekip: 50 m prosto člani nad 35 let: 1. Beno Ramuš — SEOP — 0.33.2, 2. Roman Jakopič — ŽV — 0.45.0, 3. Daniel Morič — RTA — 0.46.3, 4. Janez Žlebir — OTK — 0.48.5, 5. Niko Ferjan — ŽV — 0.49.4, 6. Ivan Haus — SD — 0.52.0, 7. Silvo Jekler — SV — 0.50.5.

50 m prsno člani nad 35 let: 1. Beno Ramuš — SEOP — 0.43.9, 2. Roman Jakopič — ŽV — 0.47.1, 3. Janez Žlebir — OTK — 0.49.3, 4.—5. Blaž Vasiljevič — plavž — 0.50.6, 6.—5. Silvo Jekler — SV — 0.50.6, 6. Daniel Morič — RTA — 0.51.4, 7. Franc Šmid — bluming — 0.51.5, 8. Vinko Rotar — SS VET — 0.54.0, 9. Niko Ferjan — ŽV — 0.55.3, 10. Brane Gregorčič — ŽV — 0.58.8, 11. Jože Domevšek — OTK — 1.00.0.

50 m prosto člani do 35 let: 1. Janez Kržišnik — SV — 0.30.9, 2. Rudi Trošt — VEN — 0.31.2, 3. Bojan Ravnikar — SD — 0.31.3, 4. Milan Ropret — RO — 0.32.2, 5. Saido Čučuk — SD — 0.32.7, 6. Stane Stres — žičarna — 0.34.1, 7. Ivan Herman — žičarna — 0.34.6, 8. Zvone Kalan — SEOP — 0.35.1, 9. Stane Blaz — RTA — 0.35.9, 10. Pavel Poljanšek — OTK — 0.36.1, 11.—12. Mirsad Čatak — SV — 0.36.8, 11.—12. Aljoša Lotrič — plavž — 0.36.8, 13. Alojz Bezinc — bluming — 0.37.1, 14.—15. Franc Polak — RO — 0.37.2, 14.—15. Nenad Čović — plavž — 0.37.2, 16. Drago Hanšek — HVŽ — 0.38.3, 17. Boris Vahčić — SD — 0.39.2, 19. Robert Jekler — gradbeno vzdrževanje — 0.41.2, 19. Anton Kancelar — plavž — 0.41.3, 20. Marko Žmitek — SS VET — 0.42.2, 21. Rade Radinovič — livarna — 0.42.5, 22. Iztok Varl — RTA — 0.42.8, 23. Vlado Rebolj — RTA — 0.43.0, 24. Roman Pogačnik — RTA — 0.43.2, 25. Nebojša Vokič — OTK — 0.44.0, 26. Franc Voga — plavž — 0.46.8, 27. Alojz Žakelj SD — 0.47.3, 28. Franc Jakopič — SD — 0.50.2, 29. Tone Drobnač — VEN — 0.50.3, 30. Boris Bregant — RO — 0.53.2, 31. Bogo Rebolj — VEN — 0.56.0, 32. Tomaž Iskra — SS VET — 1.00.5.

50 m prsno člani do 35 let: 1. Bojan Ravnikar — SD — 0.37.5, 2. Rudi Trošt — VEN — 0.40.6, 3. Drago Hanšek — HVŽ — 0.40.8, 4.—5. Stane Blaz — RTA — 0.44.0, 4.—5. Božo Kero — bluming — 0.44.0, 6. Aleksander Urbas — bluming — 0.46.6, 7. Janez Kržišnik — SV — 0.46.7, 8. Franc Voga — plavž — 0.47.4, 9. Mitja Košir — SEOP — 0.47.6, 10.—11. Miha Slibar — SS VET — 0.47.9, 10.—11. Vlado Rebolj — RTA — 0.47.9, 12. Alojz Žakelj — SV — 0.48.3, 13. Rade Radinovič — livarna — 0.48.8, 14. Anton Drobnač — VEN — 0.48.9, 15. Nebojša Vokič — OTK — 0.49.0, 16. Ažman — RO — 0.49.7, 17. Boris Benčina — SEOP — 0.49.9, 18. Ivan Bernik — SV — 0.50.3, 19. Marko Železnik — RO — 0.50.7, 20. Bogo Rebolj — VEN — 0.51.3, 21. Boris Vahčić — SV — 0.51.5, 22. Marjan Bregant — RO — 0.51.6, 23. Nenad Čavič — plavž — 0.59.7, 24. Zdenko Cund — SS VET — 1.60.3.

Štafa 4 x 50 m prosto: 1. RO (Polak, Ažman, Ropret, Tolar) — 2.27.9, 2. SD (Ravnikar, Vahčić, Žakelj, Čučuk) — 2.32.8, 3. SEOP (Kalan, Košir, Svetlin, Ramuš) — 2.36.1, 4. Plavž (Lotrič, Čavič, Kancelar, Vasiljevič) — 2.44.9, 5. Bluming (Šmid, Urbas, Kero, Bohinc) — 2.45.5, 6. CV (Jekler, Rotar, Čatak, Kržišnik) — 2.50.0, 7. RTA (Morič, Pogačnik, Varl, Blaz) — 2.55.9, 8.—9. OTK (Žlebir, Poljanšek, Vokič, Domevšek) — 3.15.3, 8.—9. SS VET (Cund, Klinar, Pazlar, Žmitek) — 3.15.3.

Končni vrstni red ekip: 1. Strojne delavnice — 5.02.6, 2. SEOP — 5.15.9, 3. RO — 5.17.7, 4. Strojno vzdrževanje — 5.35.0, 5. RTA — 5.36.5, 6. Plavž — 5.53.3, 7. OTK — 6.23.7, 8. Skupne službe VET — 6.39.8.

Tako je za leto 1975 prvenstvo Železarne osvojila ekipa strojnih delavnic, druga je bila ekipa SEOP in tretja ekipa RO. Prva ekipa je dobila pokal v trajno last drugi dve pa diplomi. RT RT